SALI
26
B. Teşrin 1937
YIL: 21-3
Sayı: 7110 - 1200

KURUN

İSTANBUL — Ankara Caddesi
Posta kutusu: 46 (İstanbul)

Telgraf adresi: Kurun, İstanbul
Telef. 21413 (Yazı), 24370 (İdare)

Bugün 12 sayıfa

Sayısı heryerde 100 para

Yeni Kabine Teşkil Edildi

İsmet İnönü dün istifasını verdi

Atatürk Celâl Bayar'ı kabineyi teşkile memur etti ve kurulan kabineyi tasdik buyurdular

Yeni Kabinede Sıhhiye Vekili değişmiş, iktısat Vekilliği Ziraat Vekiline verilmiştir. Ziraat Vekâletini de B. Şakir Kesebir vekâleten idare edecektir

Millî Müdafaa Vekili General Kâzım Özalp

Adliye vekili B. Şükrü Saracoğlu

B. Ali Çetinkaya

B. Rüştü Aras

B. Şükrü Kaya

B. Ali Rana

B. Fuad Ağralı

B. Şakir Kesebir

Resmî Tebliğ

Ankara, 25 (A.A.) — Resmî tebliğ:

Malatya Meb'usu İsmet İnönü, bu ayın 25 inci günü Başvekâletten istifasını vermiştir.

Reisicumhur Atatürk, İzmir Meb'usu Celâl Bayar'ı Başvekâlete tayin ve kabineyi teşkile memur etmiştir. Reisicumhur Atatürk, ayni günde arzolunan İcra Vekilleri Heyetini tasdik buyurmuşlardır. Keyfiyet Büyük Millet Meclisi reisliğine yazılmıştır.

Reisicumhur Atatürk, vekâletler siyasî müsteşarlıklarına intihap edilen zatların tayinlerini [illegible] buyurmuşlardır.

Hükûmet ve Parti, teşkilâtımı[illegible]tirilmesi dolayısile Malatya Meb'usu İsmet İnönü Parti umum reis vekilliğinden istifa etmiş ve bu vazife, Başvekil Celâl Bayar'a tevdi olunmuştur.

Bugün saat 17 de içtima eden İcra Vekilleri Heyetine Reisicumhur Atatürk riyaset buyarmuşlar ve yeni heyetin mesaisi üzerinde görüşmüşlerdir. İçtima iki buçuk saat devam etmiştir.

İcra Vekilleri Heyeti, aşağıda isimleri yazılı zevattan teşekkül etmiştir:

(Sonu: Sa. 4 sü. 1)

Gazetemiz yeni Kabineye muvaffakiyet diler

Adam yetiştirmek

Müstakbel kürsülerimiz için ehliyetli namzetler kaydetmek ve bunları ilim merkezlerine göndermek suretile muayyen maksadlara hazırlıyamaz mıyız?

Üniversitede Türk profesör yetiştirmek işi umumî bir noktadan tahlil edilirse bu meselenin zannedildiğinden daha geniş bir mahiyette olduğu görülür. Zira Türk profesör yetiştirmek işi hakikatte sadece profesör değil, memleketimiz için her sahada ve yüksek çapta adam yetiştirmek meselesidir.

Eski darülfününun yüksek kabiliyette ilim adamı yetiştirmeğe müsait olmadığı uzun seneler tecrübe ile anlaşıldıktan sonra yeni baştan bir Üniversite kurmak teşebbüsüne girişildi. Ve bu teşebbüste muvaffak olmak için hariçten getirilen ecnebî profesölerin mesaisinden de istifade edilmesi düşünüldü. Bu profesörler memleketimizde şimdiye kadar mahrum bulunduğumuz bir yüksek kültür muhiti yaratacaklardı. Lâboratuvarlar hazırlayacaklar, kitaplar yazacaklar, Üniversiteve devam eden Türk gençlerine çalışmak yollarını öğretecekler, Türk gençliğini Üniversite muhitinde birer fidan olarak dikeceklerdi. Bu fidanlar muhitte büyüyecek, vükselecek, memleket için yeni bir ilim ve irfan kaynağı olacaklardı.

Bugünkü üniversite bu tecrübenin ortaya koyduğu bir müessesedir. Bugünkü vazivette bir takım kusurlar görülüyor. Müessesenin tam arzu edilen bir şekilde işlemediği anlaşılıyor. Kusurlar aranacak, maksada varmak için icabeden tedbirler tabii alınacaktır.

Fakat bu tecrübe bir taraftan yapıladursun, bir takım yeni müstacel ihtiyaçlar var ki adam yetiştirmek meselesinde memleketimizi tazyikte devam etmektedir. Meselâ Atatürkün geçen sene Büyük Millet Meclisinin açılışında verdiği yüksek işaret üzerine Ankarada yeni bir tıp fakültesi için bina yapılmağa başlanması bu cümledendir. Üç sene sonra bitecek olan bu fakülteye bir kaç profe

ASIM US

(Sonu: Sa 4 Sü 5)

Münakaşa karşısında

Ben "Cumhuriyet,, ile "Tan,, başmuharrirleri arasındaki düellodan ziyade düelloyu saran telâkkileri meraka değer buluyorum:

Bir kere sövüntüye karşı her yanda bir tiksinti var. Vakıa en çok tiksinenlerin bugün okuduğu gazeteyi gerçekten tiksinmiş bir adam halile elinden atmadığına bakarak yine somura somura okumak için aynı sövüntüyü görmek iştihası içinde ertesi sabahı iple çektiklerine inanıyorum. Bununla beraber bu tiksiniş bir gösteriş halinde bile olsa ahlâktaki cevherimizin pırıltılı bir gösterisidir; batidir, keskin değildir; fakat yine cemiyetin çirkine karşı menfi ve uyanık bir müeyyidesidir.

Sonra bu yazışmayı iç politikamızda bir çatışma sayanlar ve bundan memleketin kuvvetine zarar geleceği endişesine kapılanlar görüyoruz. Bizim genç gazetemiz (Haber) de bunların başında.. Neşriyatın ondaki aksi 30-40 yıllık meslek ustalarına (aman, sükûnet!) diye seslenme suretindedir. Müsbet duygulardan doğan necip bir endişe; fakat dün yeri iyi ise bugün değil:

İki gazetecinin kendi vaziyetlerini açıktan açığa münakaşa etmeleri belki onları bundan faydalı bir başka bahse girişmeden alıkoymuş olabilir; lâkin bu münakaşa ne kadar şamatalı bir safha geçirirse geçirsin, Türkiyenin manevî bünyesinde tek bir taş oynatamaz.

Bir de bu münakaşayı şahsiyata dökülüş gibi gösterenleri dinledim. Sövüntüler hariç, münakaşanın bizim gördüğümüz

Hakkı Tarık Us

(Sonu: Sa. 4 Sü. 4)

Üniversitede bir hâdise

Bir profesör beynelmilel şöhretini ileri sürerek Türkiyeden gidebileceğini söylüyor

(Yazısı 10 uncu sayfada)

"Cumhuriyet,, - "Tan,, münakaşası

Haysiyet Divanı toplantıya çağırıldı

Haber aldığımıza göre İstanbul Basın Kurumu başkanı dün Kurumun haysiyet divanını teşkil eden arkadaşlarına birer tezkere yollamıştır. Tezkere, "Cumhuriyet,, ile "Tan,, arasında başlayıp devam eden ve kurumun iki üyesi arasında bir kalem münakaşası olmaktan başka bir şekil ve renk alan neşriyatı arkadaşlarının dikkatine arzetmektedir.

Divanın bugün toplanacağı tahmin olunuyor.

Divan, Asım Usla Muharrem Feyzi, Burhan Cahit, Neşet Halil Atay, Refik Ahmet Sevengilden terekküp etmektedir.

HALKIN GÖZÜ
HALKIN KULAĞI
HALKIN DİLİ

Son Posta

Sene 8 — No. 2843 | Yazı işleri telefonu: 20203 | PERŞEMBE 30 — HAZİRAN 1938 | İdare işleri telefonu: 20203 | Fiatı: 5 kuruş

MECLİSTE TARİHÎ BİR GÜN

1 — Başvekil memleketin iç ve dış vaziyetini anlatan çok mühim beyanatta bulundu ve itimad kazandı.

2 — 150 liklerin affı kanunu hararetli müzakerelerden ve Adliye Vekilinin beyanatından sonra kabul edildi.

3 — Spor işini devletin eline veren teşkilât kanunu Meclisten geçti, Dahiliye Vekili şayanı dikkat beyanatta bulundu.

4 — Meclis birçok kanunları daha tedkik ettikten sonra işini bitirdi ve yaz tatiline karar verdi.

Başvekil Meclisten alkışlarla itimad aldı

Celâl Bayarın mühim nutku

Ordumuz Dersim civarında manevra yapacak ve umumî tarama hareketile tedib kuvvetlerine müzahir olacaktır

Başvekil Mecliste nutuk söylerken

Ankara, 29 (A.A.) — B. M. Meclisinin bugünkü toplantısında ruznamede bulunan maddelerin görüşmesini müteakib kürsüye gelen Başvekil Celâl Bayar şu beyanatta bulunmuştur.

«Sayın arkadaşlar,

Çok kesif bir meşguliyetten sonra

(Devamı 11 inci sayfada)

Başvekilin nutkundan parçalar

● 1938 mali yılı büdcesi olarak bağladığımız rakamlar 249 milyon âdi büdce şeklinde, ve 57 küsur milyon fevkalâde menabiden olmak üzere 307 milyon liradır. Bu rakamlar Cumhuriyet büdcelerinin ihtiva ettiği en yüksek rakamdır.

● Fakat bu mümtaz orduyu yirminci asrın en mükemmel silâhlarile mebzulen techiz ettiğimiz zamanda kendimizi tamamen emniyet altına almış görmekle büsbütün zevk ve bahtiyarlık duyarız.

(Devamı 11 inci sayfada)

150 likler affedildi

Mecliste kabul edilen kanun bir hafta sonra tatbik mevkiine girecek

Dün Mecliste hararetli münakaşalar oldu. Adliye Vekili hatiblere cevab verdi ve: "Türk milleti, onun Şefi çok büyüktür. Affı da eserleri gibi büyük olacaktır„ dedi

Dün Mecliste söz söyliyen mebuslardan
Cevdet Kerim — Emin Sazak — Akagündüz — Vasfi Raşid

Ankara, 29 (Hususî) — Büyük Millet Meclisi bugün saat onda toplanarak af kanunu lâyihasını müzakere etmiştir. Bu münasebetle birçok hatibler söz almışlar, yüzelliliklerin hiyanet ve cinayetlerini heyecanla tebarüz ettirmişlerdir. Bu arada İbrahim (Isparta) dan sonra söz alan Emin Sazak (Eskişehir), bu adamların af karşısında ıztırab duyduğunu söylemiş, bilerek vatan ve milletin hayatına hiyanet edenlerin affının kendini çok düşündürdüğünü ilâve etmiştir.

Bundan sonra Mehmed Somer (Kütahya) lâyiha hakkında fikirlerini hülâsa ederek demiştir ki:

— Ben bunlara zavallı diyeceğim. Bu adamlar 15 senedenberi Avrupada serseriyane sürünmektedirler. Biz bu

(Devamı 3 ncü sayfada)

Affedilen 150 likler

Hangileri öldü, hangileri sağ, bugün nerelerde bulunuyorlar?

1 — Mustafa Sabri, Şeyhislâm. Ahali fırkası müessisi. Mısırdadır.

2 — Kiraz Hamdi, Yaveri hâs. Romanyada ölmüş, Anatol isminde bir köy mezarlığına gömülmüştür.

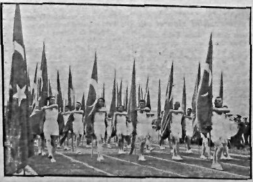
3 — Zeki, hademei hâssa kumandanı. Vahdeddinin kayın biraderi. 1929 da San Remo'da intihar etmiştir.

4 — Şaban ağa, Kayserili. Hazinei hâssa müfettişlerinden, 1928 de İskenderiyede ölmüştür.

(Devamı 10 ncu sayfada)

Spor teşkilâtına aid kanun kabul edildi

Dahiliye Vekili mühim beyanatta bulunarak spor işlerini devlet elinde toplamanın neden lâzım olduğunu anlattı

Sporcu Türk gençleri

Ankara, 29 (Hususî) — Bugün Meclisin öğleden sonra akdettiği ikinci celsede spor teşkilâtına aid kanun müzakere ve

(Devamı 11 inci sayfada)

Orgeneral Asımın Hatayda gezintileri

Askerî hey'etimiz Baylanda "Yaşasın Atatürk„ seslerile karşılandı

Antakya 29 (A.A.) — Anadolu ajansının hususî muhabiri bildiriyor: Orgeneral Asım Gündüz ve maiyetindeki zevat dün öğle yemeğini belediyenin misafiri olarak Soğukolukta yemişler ve dönüşte

(Devamı 11 inci sayfada)

İçki aleyhinde kitab yazan sarhoş, arkadaşı tarafından yaralandı

Mecruh arzuhalcı Hayri — Carih arzuhalcı Halil

(Yazısı 3 üncü sayfada)

Doktorlar itham ediyorlar:

"Suçlu, hocasına tabanca çeken talebe değil, biziz!„

Neden mektebe giren çocuğun vücudü muayene edilir de sinirleri muayene edilmez, neden normal çocuklarla anormaller bir arada okutulur, neden bunlar ayrı mekteblerde toplanmaz?

(Yazısı 7 nci sayfamızın üçüncü, dördüncü ve beşinci sütunlarındadır)

HALKIN GÖZÜ
HALKIN KULAĞI
HALKIN DİLİ

Son Posta

Sene 8 — No. 2851 | Yazı işleri telefonu: 20203 | CUMA — 8 TEMMUZ 1938 | İdare işleri telefonu: 20203 | Fiatı 5 kuruş

Antakyada dün 80,000 Türkün sevinç avazeleri saatlerce ufukları kapladı: "Var ol Atatürk!"

Ordumuzun Antakyaya girişi çok güzel ve çok heyecanlı oldu

Kahraman askerlerimizin İskenderuna girişleri

Şam siyasîleri gaflet yetişir!

Hatay bayrağını haile alâmeti, Türk bayrağını düşman işareti tanımaktan vazgeçmek Suriyenin selâmet ve istikbali bakımından şarttır

Türk, Suriyenin düşmanı değil, en halis dostudur. Bir gün gelecek, bu hakikati anlıyan Suriyeliler, içlerindeki Türk düşmanlarını kendi ellerile kapı dışarı edeceklerdir.

Yazan: Muhittin Birgen

(Yazısı ikinci sayfamızdadır)

Şam matbuatı anlaşma aleyhinde neşriyata başladılar

Şam hükûmetide bir tebliğ neşrederek hukukunun mahfuz kaldığını bildirdi

Ankarada ise Türkiye ile Suriye arasında dostluk ve iyi komşuluk muahedesinin müzakeresine başlandı

Şam 7 (A.A.) — Suriye matbuatı son Türk - Fransız anlaşmaları aleyhine neşriyata başlamışlar ve bu anlaşma ile Suriye hukukunun çiğnendiğini ileri sürmekte bulunmuşlardır.

Burada intişar eden bir Arab gazetesi askerimizin Hataya girmesinin Türkiyenin Fransız mandasına iştirakini tamamun ettiğini yazmakta ve bunun Milletler Cemiyeti misakı ve manda şartlarile nasıl telif edilebileceğini sormaktadır.

(Devamı 11 inci sayfada)

Şanghayda vahim hâdiseler oldu, bin kişi tevkif edildi

Japon İmparatoru millete hitaben bir mesaj neşretti

Londra 7 (Hususi) — Çin - Japon muhasematının yıldönümü münasebetile Şanghayda bazı vahim karışıklıklar vukubulmuştur. Tedhişciler bomba ve tabanca kullanmak suretile yedi suikasd tertib etmişlerdir.

(Devamı 11 inci sayfada)

Tüyler ürpertici iki aile faciası

Bir ihtiyar karısını 5, bir sebzeci de metresini 6 yerinden yaraladı

Dün saat on beşte Karagümrükte Sarmaşık caddesinde 17 numaralı evde oturan Ahmed, karısı 30 yaşında Saimeyi bıçakla vücudünün beş muhtelif yerinden ağır ve tehlikeli surette yaralamıştır. Cinayetin kıskançlık yüzünden işlendiği yapılan tahkikatta an

(Devamı 11 inci sayfada)

Kahraman ordumuzun Hataya girişine aid diğer resimler 9 uncu sayfadadır.

Türk bayrağından gökyüzü görünmüyor!

Antakyada şoförler arabalarını orduya tahsis etmişlerdi, buna lüzum olmadığı söylenince teessürlerinden ağladılar

Siyahlar giyerek orduyu istikbale gelen genç kızlar askerlerimiz geçerken bu elbiseleri çıkararak kırmızı - beyaz renklere büründüler

18 yıl süren hasretten sonra: Mehmedciklerin ayaklarını öpmek üzere atılan Hataylı kadın

Antakya 7 (Hususi) — Kahraman Mehmedcikleri bağrına basan Hatay bugün de sonsuz sevinç içinde çılgın saatler yaşamıştır. Bilhassa askerlerimizin Antakyaya girişi çok heyecanlı olmuştur. Askerlerimizin ayakları altına atılanlar pek çoktu. Her tarafta: «Yaşasın Atatürk, yaşasın kahraman

(Devamı 11 inci sayfada)

Kırıkhan ve Reyhaniye de çılgın bir sevinç içinde

Türk askeri İskenderuna girerken
«Şükür Allahım, varol Atatürk»

Kırıkhan 6 — Anadolu ajansının hususi muahibiri bildiriyor:

Hassadan gelerek geceyi Akiepede ge-

(Devamı 11 inci sayfada)

HALKIN GÖZÜ
HALKIN KULAĞI
HALKIN DİLİ

Son Posta

Sene 9 — No. 2908 | Yazı işleri telefonu: 20203 | CUMARTESİ — 3 EYLÜL 1938 | İdare işleri telefonu: 20203 | Fiatı: 5 kuruş

Hatay Meclisi açıldı Devlet Reisliğine Tayfur Sökmen ittifakla seçildi

Hatay Meclisi Devletin resmî adını HATAY olarak kabul etti

Yeni Devlet Reisi Tayfur Sökmen bugün Meclise gelerek and içecek ve bir nutuk söyleyecektir

Atatürke sonsuz şükran

Türkmenin nutkundan;

Hatay diye anılan bu havali Büyük Türk milletinin ve onun şerefli tarihinin ayrılık bilmeyen ve dünya bir araya gelse ayrılmıyacak olan kutsal bir yurdudur

Antakyanın umumî görünüşü [Madalyon içinde yeni devlet reisi Tayfur Sökmen ve doktor Abdur rahman Melek]

Antakya, 2 (Hususî) — Müstakil Hatayın ilk meclisinin açılması münasebetile bugün Antakya ve İskenderunda şenlikler yapılmış, halk bu büyük günü sevinçle kutlulamıştır. Unsurlar arasında tam bir ahenk vardır. Halk sükûn ve asayişe kavuşmanın verdiği derin huzur içinde birbirlerini tebrik etmektedir.

Meclis açılırken

Antakya 2 — Anadolu ajansının hususî muhabiri bildiriyor: Hatay Millet Meclisi bu sabah saat 10 da coşkun ve sevinçli tezahürat içinde yaşlı reis Mehmed Adalının nutku ile açılmıştır. Kapının ö-

(Devamı 11 inci sayfada)

Hatayın Devlet Reisi ve Vekilleri kimlerdir

Antakya 2 (Hususî) — Hatay devlet reisliğine seçilen Bay Tayfur Sökmenin hayatı ile meclis reisi, başvekil ve diğer vekillerin hayatlarına dair topladığım malûmatı bildiriyorum:

Cumhurreisi Tayfur Sökmen'in hayatı

Bay Sökmen 45 yaşlarındadır. Amikte meşhur ve zengin Türkmen beylerinden Mustafa paşa Morsal'ın oğludur. (Devamı 11 inci sayfada)

Yeni bir Yahudi yurdu mu

Romanya ve Lehistan, hududlarında Yahudiler için büyük bir arazi parçası ayıracaklarmış

İngiliz gazeteleri yazıyorlar:

Romanya ve Polonyalılar 5 milyon Yahudiyi barındıracak ve Filistinden iki misli daha büyük olacak müstakil bir Yahudi ülkesinin plânını hazırlamışlardır. Bu iki ülkedeki siyasî mahfeller, Romanya ve Polonya Yahudilerine tahsis olunacak olan ve iki hükûmet hududlarında bulunan arazinin haritasını meydana getirmişlerdir.

Rusya Ukranyanın bir kısmını verdiği takdirde Rus Yahudileri de bu yeni Yahudi ülkesine kabul edilecekler dir.

Muhtar Yahudi ülkesi diyebilinecek olan buraya Romanya ve Polonyadaki bütün Yahudiler kabul olunа-

(Devamı 11 inci sayfada)

Yahudi yurdu yapılacağı söylenen arazi parçasını gösterir harita

İki Türk generali Almanyaya gidiyorlar

Orgeneral İzzeddin Çalışlar — *Korgeneral Ali Fuad*

Elâzığ 1 — Orgeneral İzzeddin Çalışlar ve Harb Akademisi kumandanı Korgeneral Ali Fuad Alman ordusunun Königsberg'te yapılacak olan manevralarında bulunmak üzere yarın Elâzığ'dan hareket edeceklerdir. (Ulus)

Elektrik fabrikası, bu kış ihtiyacı karşılayamıyacak mı?

Elektrik idaresi çıkan şayiaları tekzib ediyor

Şehrimizde birkaç zamandır şayanı dikkat bir rivayet dolaşıp durmaktadır: Elektrik işleri idaresi bugünkü e-

(Devamı 11 inci sayfada)

Vekiller Hey'eti Toplandı

Ankara, 2 (Hususî) — Vekiller Heyeti Başvekil Celâl Bayarın reisliğinde bugün on yedi buçukta Mecliste toplan-

(Devamı 11 inci sayfada)

Çek meselesi yeni bir safhaya giriyor

Henlayn dün Hitlerle iki saat görüştükten sonra Praga döndü

Almanya meseleyi harben halletmek istediği takdirde yalnız Çekoslovakya ile karşılaşmıyacağı Hitlere bir raporla bildirildi

Çek Cumhurreisi Beneş Südet mümessillerile dün dört saatten fazla görüştü

Londra 2 (Hususî) — Dün Berhtedgadene muvasalat etmiş olan Südet partisi şefi Konrad Henlayn, bugün saat 11,30 da Hitler tarafından kabul edilmiştir. Henlaynın kabulünden kısa bir müddet evvel, hariciye nazırı Fon Ribbentrop da Berhtesgadene gelmiştir.

Deyli Meyl gazetesine göre Fon Ribbentrop, Südet meselesi hakkında muhtelif Avrupa devletlerinin noktai nazarını bildiren bir raporu Hitlere tevdi etmiştir.

Mülâkatın neticesi

Alman ajansının tebliğine göre, Hitler - Henlayn mülâkatı iki saatten fazla sürmüştür. Bu esnada Henlayn, Pragda cereyan etmekte olan müzakereler hakkında Hitlere izahat vermiştir. Bu izahatı büyük bir alâka ile dinliyen Hitler, Südetlerin noktai nazarına tamamen hemfikir olduğunu ve takib edilen hattı hareketi tasvib eylediğini söylemiştir.

Henlayn döndü

Henlayn tarafından izah edilen Südet noktai nazarının ne merkezde olduğu henüz anlaşılmamıştır. Henlayn saat 3 de Çekoslovakyaya hareket etmiştir. Hariciye nazırı Fon Ribbentrop da tayyare ile Berline dönmüştür.

İngilterenin Berlin sefiri Henderson Sir Con Saymon ile görüşüyor

Bu raporda, Almanya meseleyi harben halletmek istediği takdirde yalnız Çekoslovakya ile karşılaşmağı ümid etmemesi lâzım geleceğini açıkça bildirmektedir.

Hitlerin Pazartesi gününe kadar Berhtesgadende kalacağını ve aynı günde Nazi kongresini açmak üzere Nürnberg'e gideceği bil-

(Devamı 3 üncü sayfada)

Garib haberler

(1) - Köpeği uğrunda ölen genç kadın

(2) - Mezarlıklardan çiçek çalan bir hırsız yakalandı, (3) - Pencereden sokağa düşen bıçak bir çocuğu yaraladı, (4) - Bir fabrika havuzunun kokusundan dört amele bayıldı

Dün Beyoğlunda feci bir kaza olmuş, genç bir piyano muallimesi bir köpek yüzünden oturduğu evin dördüncü katından sokağa düşerek beyni parçalanmış ve derhal ölmüştür.

Elif ismini taşıyan bu kadın henüz 32 yaşındadır. Kimsesiz bulunması sebebile bütün muhabbetini ufacık köpeği üzerinde toplamış ve senelerdenberi bu köpekle beraber yaşamıştır. Dün akşama doğru Beyoğlunda Sakızaağacı caddesindeki 37 numaralı evinin dördüncü katında otururken, köpek sokaktan geçenlerin ayak seslerine havlamağa başlamış, açık bulunan pencerenin kenarına sıçramıştır. Bunu gören Elif, köpeğin yere düşüp öleceğini düşünerek onu kurtarmak için oturduğu yerden fırlamış ve hakikaten düşmek üzere olan köpeği kurtarmak isterken müvazenesini kaybederek pencereden aşağı yuvarlanmıştır. Baş aşağı düşen Elifin başı yaya kaldırımının kenarına çarpmış ve kafatası parçalanarak derhal ölmüştür.

Mezarlıkların çiçeklerini çalan bir hırsız yakalandı

Mezarlıklardan çiçek çalan bir hırsız hakkkında, müddeiumumiliğin yaptığı tahkikat neticelenmiştir.

(Devamı 11 inci sayfada)

Mahkûmlar adası İmralıya giden gazeteciler neler gördüler?

İmralı adasında sabahleyin çalışmaya gidiş

(Yazısı 9 uncu sayfada)

Cuma
11
SONTEŞRİN
1938
5 KURUŞ

Ulus Basımevi
Çankırı Caddesi, Ankara
Telgraf : Ulus - Ankara
TELEFON
İmtiyaz sahibi 1144
Basmuharrir 1371
Yazı işleri 1062-1063
Matbaa müdürü 1061
İdare 1064

ULUS

ADIMIZ ANDIMIZDIR

KURTARICINI VE EN BÜYÜK EVLÂDINI KAYBETTİN

Türk milleti sen sağ ol!

Meclis Bugün yeni Cümhurreisini seçiyor

F. R. ATAY

Bırakınız, son kanlı damlasına kadar, göz yaşlarınızı onun yasında tüketiniz; Atatürk'ün ölümünü görmüş olanlar, bir daha kime ağlıyacaksınız?

Aylardanberi, on yedi milyon onun başucunda, bu faciayı geciktirmek için çırpındı, durdu. Bir tanrı veya kahraman mı, bir baba, dost veya kardeş mi, onunla ne kaybediyorduk? Hayır.. onsuz nemiz kalacaktı ?

Boş sözü bırakalım: Atatürk ölmüştür, hakikat bu! Müthiş olan bu! On yedi milyon bir günde, bir babadan öksüz kaldık.

En mesut türkler, Atatürk yaşarken ölmüş olanlardır. Ömrümüzün ve türk tarihinin en acı yasını tutmak talihsizliği bize düştü. Halk, en büyük Türk kahramanını, ordu, en büyük Türk Başbuğunu, tarih, en büyük Türk'ü ve asrımız en büyük insanını kaybetti. Acının derinliğini, sıcak ruh yaramız soğumağa ve uyuşan beynimiz yeniden işlemeğe başladığı zaman anlıyacağız.

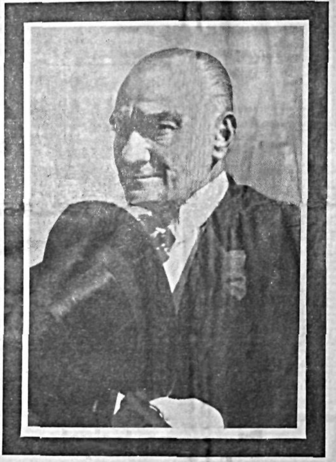
Benden sonra.. Benden sonra.. Senelerdenberi, hepimiz, böyle bir kara günün ıstırabını, bu iki kelime ile gönlümüzden uzaklaştırıyorduk. Düşünmekten korkuyorduk. İşte onsuz kaldık..

Onsuz.. fakat ona bin kere verdiğimiz bir tek namus sözüyle kaldık: Eserini ve dâvasını korumak ve yükseltmek! Bizler için hayatın bir mânası varsa, bu yemini yerine getirmek için yaşamaktır.

Bugün ona ağlayıp yanmak için bir tek kalbiz; yarın onun eserini ve dâvasını müdafaa etmek için bir tek irade gibi kaynaşacağız.

Atatürk, şimdiye kadar bilmiyenler, bu milletin seni ne kadar sevdiğini, senden sonra, ismin ve eserin üzerine titrerken anlıyacaklar !

Aklımızın ve kalbimizin vazifelerini ayıralım: Ey bütün ağlaşanlar, göz yaşlarınızı biribirine kattığınız gibi, elleri nizi biribirine uzatınız. Atatürk'e yaşarken, verdiğiniz sözü unutmayınız.

TÜRKİYE CÜMHURİYETİ HÜKÜMETİNİN RESMÎ TEBLİĞİ

Müdavî ve müşavir tabiplerinin neşredilen son raporu Atatürk'ün dünyaya gözlerini kapadığını bildirmektedir.

Bu acı hâdise ile Türk vatanı büyük yapıcısını, Türk milleti Ulu Şefini, insanlık büyük evlâdını kaybetti. Milletimize içimiz yanarak bu tarife sığmıyan ziyaından dolayı en derin taziyelerimizi sunarız.

Kederlerimizin tesellisini *ancak ve ancak* onun büyük eserine bağlılıkta ve aziz vatanımızın hizmetinde ararız.

Şurasını da her şeyden evel beyan etmeliyiz ki, ölmez olan onun büyük eseri Cümhuriyet Türkiye'sidir.

Hükümetimiz içinde bulunduğumuz bu mühim anda bugüne kadar olduğu gibi dikkatle vazife başındadır. Müesses olan nizamı ve vaziyeti idame hususunu da büyük türk milletinin hükümetiyle tek vücut olarak teyit ve temin edeceğine *şüphe yoktur.*

Teşkilâtı Esasiye kanununun otuz üçüncü maddesi mucibince Büyük Millet Meclisi Reisi Abdülhalik Renda, Reisicümhur vekâleti vazifesini deruhte etmişlerdir.

Gene Teşkilâtı Esasiye kanununun otuz dördüncü maddesi mucibince Büyük Millet Meclisi derhal yeni Reisicümhuru intihap edecektir.

Türkiye'nin en büyük makamına Teşkilâtı Esasiye kanunana göre geçecek olan zatın *etrafında hükümetiyle,* şanlı ordusiyle ve bütün kud-

(Sonu 5. inci sayfada)

Resmî tebliğ

10 İkinciteşrin 1938 — Atatürk'ün müdavi ve müşavir tabipleri tarafından verilen rapor suretidir :

Reisicümhur Atatürk'ün umumî hallerindeki vehamet dün gece saat 24 te neşredilen tebliğden sonra her an artarak bugün, 10 ikinciteşrin 1938 perşembe sabahı saat dokuzu beş geçe Büyük Şefimiz derin koma içinde terkihayat etmişlerdir.

Müdavı tabipler :
Prof. Dr. Neşet Ömer İrdelp,
Prof. Dr. Mim Kemal Öke,
Dr. Nihat Reşat Belger.

Müşavir tabipler :
Prof. Dr. Akil Muhtar Özden
Prof. Dr. Hayrullah Diker
Prof. Dr. Süreyya H. Serter
Dr. M. Kâmil Berk
Dr. Abrevaya Marmaralı

Türkiye Büyük Millet Meclisi Riyasetinden:

Reisicümhur Atatürk'ün milleti mateme gark eyliyen zıyaı dolayısiyle Teşkilâtı Esasiye Kanununun 34 üncü maddesi mucibince yeni Reisicümhur intihap edilmek üzere teşrinisaninin on birinci cuma günü saat on birde Büyük Millet Meclisini içtimaa dâvet ederim.

Reisicümhur Vekili ve
Büyük Millet Meclisi Reisi
M. A. Renda

C. H. P. Kamutay grupu toplantısı

Büyük Millet Meclisi C.H.P. Grupu bu sabah saat dokuzda *toplanacağından âzânın* bulunmaları rica edilmektedir.

BAŞVEKİLİMİZ GELDİ

Vekiller heyeti toplandı

İki gün evel, Büyük Atatürk'ün birdenbire vehamet kesbeden hastalıkları dolayısiyle İstanbul'a gitmiş

(Sonu 5.inci sayfada)

Bu büyük millet istidadının müteveccih olduğu istikametleri görmeğe çalışan ve görebilen evlâdını daima takdir ve himaye etmiştir.
K. ATATÜRK

Cumhuriyet

Onbeşinci yıl sayı 5210
İSTANBUL — CAĞALOĞLU
Telgraf ve mektub adresi: Cumhuriyet. İstanbul - Posta kutusu: İstanbul No. 246
Telefon: Başmuharrir ve evi: 22366 Tahrir heyeti: 24298 İdare ve matbaa kısmı: 24299 - 24290
Cumartesi 12 İkinciteşrin 1938

Türk milletinin istikbali, bugünkü evlâdlarının isabet nazarı ve yorulmak istidadında olmıyan çalışmak azmile büyük ve parlak olacaktır.
K. ATATÜRK

İsmet İnönü Cumhurreisi seçildi

Büyük Millet Meclisi, 348 mevcudun tam ittifakile Lozan kahramanını Devlet Riyasetine intihab etti

Atatürk ve İsmet İnönü

Ankara, 11 ikinciteşrin

Atatürkün pek fazla sevmekle beraber pek çok da takdir ettiği İsmet İnönü Türkiye Büyük Millet Meclisince, Mecliste hazır 348 meb'usun tam ittifakile Cumhur Reisliğine seçildi. Hayatında kalbinin en samimî hürmet ve muhabbet kabiliyetini üzerinde teksif ettiği Aziz Büyüğünü kaybetmekten pek mahzun ve mükedder olan İsmet İnönü, şimdi bu hürmet ve muhabbeti Türkiye Devleti Reisliğini Atatürkün şan ve şiarına lâyık bir surette ifa ederek de göstermeğe davet edilmiş bulunuyor. Yeni Cumhur Reisinin Mecliste kanunen yapılması lâzım gelen yemin vazifesini ifa ettikten sonra, yer yer sürekli alkışlarla kesilen çok kuvvetli nutkunu bu sayımızda okuyacaksınız. İsmet İnönü Büyük Şefin en seçkin, en değerli ve yüksek kabiliyetlerini müstesna muvaffakiyetlerile ispat eden bir arkadaşıydı. Atatürkü seven bütün milletin zaten pek iyi bildiği ve takdir ettiği İsmet İnönünü ayni muhabbetle çevreliyeceğinde şüphe edilemez. Milletin hakiki ve yegâne mümessili olan Türkiye Büyük Millet Meclisi bu takdirin ve muhabbetin işte ilk belgesini ittifakla vermiş bulunuyor.

Cumhuriyet Türkiyesinde Atatürk - İsmet İnönü vaziyeti bu neticeyi en tabiî olarak gösteren bir tarihe maliktir, ve bu satırları yazan o tarihin içinde yaşamıştır. Kurtuluş, istiklâl ve inkılâb büyük hareketlerinde hep Büyük Şef Atatürkün yanıbaşında çalışmış ve ona sağ kolluk vazifesini görmüş olan İsmet İnönünün Atatürke yakınlığını ve Büyük Şefin İsmet İnönüne muhabbetini ve takdirkârlığını gösteren hâdiselerin hepsini saymak böyle bir makalenin çerçevesine sığmaz. Fakat misal olarak bunlardan şöylece hatıra geliverecek bazılarını zikredebiliriz.

10 nisan 1920 sabahı. 16 martta İstanbul meclisi basılarak İstanbul filen de yabancı işgali altına girdikten sonra Kocaeli yarımadası içinden Ankaraya meb'us, gayri meb'us daha önce gelmiş olan bizler burada Atatürkle bir taraftan Ankarada kurulacak meclisin hertürlü hazırlıklarile meşgulüz, diğer taraftan Ankaraya gelmekte devam edecekleri bekliyoruz. İçlerinde İstanbul meclisi reisi Celâleddin Arifin bulunduğu bir kafile, o gün, 10 nisanda Bolu üzerinden kara yolile Ankaraya gelecekti. Bu kafilenin içinde İsmet İnönünün de bulunduğunu Atatürk daha evvelden öğrenmiş bulunuyordu. Kafileyi büyük bir kalabalıkla istikbale çıktık, ve onunla Akköprü ilerisinde karşılaştık.

Şuna buna hoş geldin diyerek el sıkan Atatürkün acele acele, hatta biraz telâşla birini aradığı görülüyordu. Nihayet Büyük Şefin:

— Canım İsmet Bey nerede, İsmet Bey nerede?

Diye yüksek sesle sorduğu duyuldu. Kafilenin arkasından sefer elbiseli İsmet Beyin, mütebessim ve mahcub bir eda ile çıkarak Atatürke geldiği, fakat ondan daha mütehalik bir tavırla Atatürkün İsmet Beye ilerliyerek onu derağuş ettiği görüldü. Atatürk kafilede asıl aradığını bulmuş gibi bir memnuniyetle İsmet Beyi kendi arabasına aldı, ve beraberinde o zaman Hey'eti Temsiliyenin ve bilâhare Erkânıharbiyenin karargâhı olan Ziraat mektebine götürdü. Bu İsmet Bey Atatürke Erkânıharbiye reisliği yapan, ilk ihtilâlleri bastırmakta tedbirler alan, bilâhare Garb Cephesi Kumandanı ve Lozan kahramanı olan İsmet Paşadır ki (Lozan) müzakerelerinin müşkül bir anında Atatürke gönderdiği hususî bir telgrafnamede:

— Eğer istediğimiz sulhu akdedemez-

YUNUS NADİ

[Arkası Sa. 7 sütun 1 de]

Dünkü tarihî celse

Ebedî Şefimiz Atatürkün hatırası hıçkırıklar arasında tâziz olundu

Ebedi Başbuğumuz Atatürk, en fazla itimad ettiği arkadaşı İsmet İnönü ile beraberken

Ankara 11 (a.a.) — C. H. P. Büyük Millet Meclisi Grupu umumi heyeti bugün (11/11/1938) saat dokuz buçukta Başvekil ve Parti Umumî Reis vekili Celâl Bayarın reisliği altında toplandı:

Başvekil celseyi açtıktan sonra Ulu Önder ve Büyük Şefimiz Kemal Atatürkün dün sabah saat dokuzu beş geçe fanî hayata gözlerini kapamak suretile bütün milleti umulmaz elemlere gark etmiş olduğunu ve bu derin elem ve acıdan dolayı bütün millete ve Parti üyelerine taziyetlerini beyan eylemiş ve Ulu Şefin yüksek hatırasına hürmeten beş dakika umumî heyeti hürmet ve tazim sükûnu içinde ayakta durmağa davet etmiştir. Bu hazin beş dakikanın sonunda makamı riyasetin daveti üzerine bugün saat 11 de Kamutayın açılacak celsesinde teşkilâtı esasiye kanununun 34 üncü maddesi hükmüne tevfikan icra olunacak Reisicumhur intihabında Partinin namzedini tayin için hafi reyle intihab yapılacağını beyan etmiştir.

Riyaset makamının bu tebliği üzerine umumî heyet derhal namzed intihabına geçmiş ve yoklama sırasile toplanan reylerin tasnifi neticesinde 323 reyin tamamen Malatya meb'usu İsmet İnönü üzerinde toplandığı görülmüştür. Tasnif muamelesi B. M. Meclisi dahilî nizamnamesine tevfikan kur'a ile ayrı-

[Arkası Sa. 8 sütun 1 de]

İsmet İnönünün nutku

«Yüreklerimizde «Atatürk» adı sevgi ve hürmet içinde ebedî olarak yaşıyacaktır»

Ankara 11 (a.a.) — Büyük Millet Meclisinin bugünkü toplantısında Cumhurreisliğine intihab olunan İsmet İnönü, yemin ettikten sonra Meclisin şiddetli ve sürekli alkışları ve tasvib sadalarile karşılanan aşağıdaki nutku irad buyurmuştur:

«— Büyük Türk milletinin Muhterem Vekilleri,

Arkadaşlığınızla müftehir olan, şerefli vazifenizde kendi nefsi için bahtiyarlık bulan *bu arkadaşınıza devletin en yüksek vazifesini tevdi etmek* teveccühünü gösterdiğinizden, sizlere şimdiden çok samimî şükranımı takdim ederim.

Omuzlarımda hissettiğim ağır vazifeyi ifa ederken, tek istinadım, büyük Türk milletinin itimadı ve bunun, sizin yardımınızla ve sizin dilinizden ifadesi olacaktır.

Bu anda Atatürkün hatırası, teselli bulmaz acılarla dolu olan kalbimizin aziz timsalidir. Atatürkün fevkalâde hizmetlerini bugünkü Türk devletinin bünyesinde tam ve temiz eserler olarak tecessüm etmiş görüyoruz. Kadir bilen ve büyük *evlâd yetiştiren milletimizin yüreğinde, «Kemal Atatürk»* adı, sevgi ve hürmet içinde ebedî olarak yaşıyacaktır. Şükran ve tazim hislerimi söylemeğe çalışan sözlerimin sizin muhabbet ve takdir duygularınızı da aksettirdiğine eminim.

Muhterem arkadaşlar, devlet ve milletimizin insaniyet ve medeniyetin asil hedeflerine doğru durmadan ilerleyip yükseleceğine kat'i inancım vardır.

Büyük ve kahraman bir milletin hizmetinde bulunuyoruz: Türk vatanının bölünmez, hiçbir tecavüze tahammül etmez, hiçbir zor karşısında millî haklarından vaz geçmez mahiyeti, her zamandan ziyade taze ve canlıdır.

Türk milleti devlet kurmak, vatan korumak kudretinde, kendi cevherindeki kıymet ve faziletlere istinad eden yapıcı ve yaratıcı bir millettir. Sulh ve terakki yoluna bütün gayretlerini asil bir surette vakfetmiş olan milletimiz mecbur olursa, kendisi ve şanlı ordusu geçmiş kahramanların hayranlığını celbedecek yeni kahramanlarla dolu olan fedakâr göğsünü en parlak vazifelerle süslemeğe hazırdır.

Türk milletini az zamanda büyük bir medeniyet seviyesine yükseltmiş, Türk milletine en kısa yoldan temiz cemiyet hayatını, feyizli terakki yollarını açmış olan inkılâblar, kalb ve vicdanımızın en aziz varlıklarıdır.

Arkadaşlarım,

Millet hizmetinde vazifelerin iyi ifa olunmasını emel edinmek başlıca kaygumuzdur.

Sükûn, istikrar ve emniyet içinde çalışmaktan başka arzusu olmıyan milletimizi anarşiden ve cebirden uzak, bütün vatandaşlar için müsavi bir emniyet havası içinde bulundurmağı, Cumhuriyetin en kıymetli nimeti biliyoruz.

Vatandaşlar arasında muhabbeti genişletmek ve derinleştirmeği, en şerefli vazife sayıyoruz.

Arkadaşlar,

Türk milletinin en feyizli hazinesi: Büyük Millet Meclisidir.

Geçmişte büyük zorlukları yenmiş olan Türkiye Büyük Millet Meclisi, gelecekte de büyük saadetlerin, zafer ve muvaffakiyetlerin başlıca kaynağı olacaktır.»

Kabinede değişiklik

Dr. Refik Saydam Dahiliye, Şükrü Saracoğlu Hariciye, Hilmi Uran Adliye Vekili oldular

Ankara 11 (a.a.) — Reisicumhur intihabını müteakıb Başvekil Celâl Bayar, Teşkilâtı Esasiye kanunu mucibince hükûmetin istifasını, Reisicumhur İsmet İnönüne takdim etmiştir.

Reisicumhur, İcra Vekillerinin, vazifelerine vekâleten devam etmelerini rica ederek, yeni hükûmetin teşkilini tekrar Celâl Bayara tevdi etmiştir.

Yeni kabine

Ankara 11 (a.a.) — Yeni Kabineyi teşkile memur edilmiş olan Celâl Bayar, teşkil ettiği Kabineyi *Reisicumhur İsmet İnönünün tasvibine* arzeylemiştir. Reisicumhur, listeyi tasvib buyurmuş ve keyfiyetten Büyük Millet Meclisi Riyaseti de haberdar edilmiştir.

Yeni Kabine, aşağıdaki zevattan mürekkebdir:

Başvekil: Celâl Bayar (İzmir),

Adliye Vekili: Hilmi Uran (Seyhan),

Milli Müdafaa Vekili: General Kâzım Özalp (Balıkesir),

Dahiliye Vekili: Dr. Refik Saydam (*İstanbul*),

Hariciye Vekili: Şükrü Saracoğlu (İzmir),

Maliye Vekili: Fuad Ağralı (Elâzığ),

Maarif Vekili: Saffet Arıkan (Erzincan),

Nafıa Vekili: Ali Çetinkaya (Afyon),

İktısad Vekili: Şakir Kesebir (*Tekirdağ*),

Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekili: Dr. Hulûsi Alataş (Aydın),

Gümrük ve İnhisarlar Vekili: Rana Tarhan (İstanbul),

Ziraat Vekili: Faik Kurdoğlu (Manisa).

İnönünün teşekkürü

Ankara 11 (a.a.) — Taziye telgraflarına ve intihab münasebetile temennileri ihtiva eden telgraflara karşı Reisicumhur İnönü kendi teessür ve teşekkürlerini bildirmeğe Anadolu Ajansını tavsit buyurmuşlardır.

Mareşalin cevabı

Ankara 11 (a.a.) — Genel Kurmay Başkanı Fevzi Çakmak, Büyük Atatürkün vefatı münasebetile her taraftan almakta olduğu taziye telgraf ve yazılarına teşekkürlerinin iblâğına Anadolu Ajansını tavsit etmişlerdir.

Bayan Makbulenin teşekkürleri

Ankara 11 (a.a.) — Atatürk hemşiresi Makbule Boysanla zevci, dahil ve hariçden büyük felâketin taziyesi lûtfunda bulunan zevata, yaralı kalblerinin teşekkürlerinin iblâğına Anadolu Ajansının tavassutunu rica etmişlerdir.

Bugün:

Millî matemimiz ve cihan

Dost memleketlerde bayraklar yarıya indirildi. Her taraftan taziye telgrafları geliyor

Berlin, 11 (Hususi) — Alman Devlet Reisi Hitler, Türkiye Büyük Millet Meclisi Reisi Abdülhalik Rendaya uzun bir taziye telgrafı çekerek Türkiyenin büyük matemi karşısında Almanların taziyelerini bildirmiştir.

Hitler'in emrile dün ve bugün bütün müesseselerin bayrakları yarıya indirilmiştir.

Bütün matbuat, Atatürkün ölümü haberini büyük başlıklar altında ve uzun yazılarla neşretmişlerdir.

Berlinde bulunmıyan devlet reisi Hitler'in emri üzerine, Devlet Nazırı Dr. Mayaner kendileri namına ve Hariciye Umumî Kâtibi Baron Weiseger Hariciye *Nazırı namına büyük elçiliğe gelerek* taziyede bulunmuşlardır.

Fransada

Paris, 11 (a.a.) — Havas Ajansı bildiriyor; Paris, Atatürkün ölümünü büyük bir heyecanla karşılamıştır. Bütün gazeteler, Atatürke müteaddid sayfalar ve ge-

[Arkası Sa. 3 sütun 1 de]

Matemimize iştirak eden ecnebi bayraklardan biri

Bizim ilham membaımız doğrudan doğruya büyük Türk milletinin vicdanı olmuştur ve daima da öyle olacaktır.

K. ATATÜRK

Cumhuriyet

Medeniyet öyle kuvvetli bir ışıktır ki ona bigâne olanları yakar, mahveder.

K. ATATÜRK

Onbeşinci yıl sayı: 5217

İSTANBUL — CAĞALOĞLU
Telgraf ve mektub adresi: Cumhuriyet, İstanbul - Posta kutusu: İstanbul. No. 246
Telefon: Başmuharrir ve evi: 22366, Tahrir heyeti: 24298. İdare ve matbaa kısmı 24299 - 24290

Cumartesi 19 İkinciteşrin 1938

Elveda Büyük Atatürk

İstanbul bugün gözyaşları içinde Ebedî Atasını Ankaraya teşyi ediyor

Yavuz zırhlısı bu sabah aziz naaşı hamilen limanımızdan ayrılacak

Başvekil ve refakatindeki zevat dün Ulu Önderin manevî huzurunda iğiliyor

Küçük mektebliler Ebedî Şeflerine son tazim ziyaretini yapıyorlar

İstanbulun kalbinde Ebedî Atatürk

Atatürkün aziz naaşı bugün, günlerdenberi en acı matem hayatı yaşıyan bütün İstanbulun kanlı sıcak gözyaşlarile takib ve teşyi olunarak bu şehirden ayrılacak ve devlet merkezimize gidecek. Sanki yıkılmış bir cihan bir yerden kalkıp diğer bir yere gidiyor gibi bir hâdise. Bir hâdise, ki büyüklüğü akıllara hakikaten durgunluk veriyor. Ancak İstanbullular şununla müteselli olabilirler ki Atatürk bu güzel vatan parçasını ve onun münevver ve vatansever halkını çok seviyordu. Vatan ve milletin umumî heyetini kurtarmak kararını bu şehirde veren ve 1919 mayısında bu büyük işi Anadoluda başarmağa buradan gitmiş olan Atatürk ulvi maksadlarının käffesini temin ettikten sonra 1927 tarihinde buraya muzaffer, mes'ud ve bahtiyar olarak döndü, ve on bir yıl imtidadınca her sene zaman zaman bu şehirde ve onun sevimli halkı arasında şerefle ve saadetle vakitler geçirdikten sonra nihayet fani âleme bu şehirde gözlerini kapadı. Atatürkün aziz hayal ve hatırası İstanbulluların kalblerinde nesilden nesle imtidad edecek çok canlı bir mahfuziyetle ebediyet için nakşolunmuş bulunuyor.

Bütün vatanın olan Atatürkün İstanbula hususî ve umumî bağlılığı nekadar fazla ise İstanbulluların da Atatürkü benimseyişleri o kadar haklı ve o kadar ileridir. Yüksek tahsilini burada yapmış olan Atatürk en genc yaşından itibaren vatan ve milletin mukadderatı üzerindeki sağlam düşüncelerini de bu şehirde tebellür ettirmiş ve teksif eylemişti. Mütefessih saltanat idaresile mücadeleye bu şehirde karar vermiş olan genc erkânıharb yüzbaşısı Mustafa Kemal, son ulvi cidalini dilediği en yüksek zafer neticesine isal ettikten sonra kendisi 1919 da buradan ayrılmış ve 1927 de gelmiş olduğuna göre sekiz yıl sürmüş bir gaybubeti müteakıb, bundan on bir yıl önce İstanbulluların hakikaten emsalsiz muhabbet tezahürleri içinde tekrar İstanbula gelerek Dolmabahçe sarayının düne kadar sinesinde aziz naaşını halka arzeden Muayede salonunda bütün İstanbullular için kalblere hakkedilecek yüksek bir hitabe irad eylemişti.

Bu hitabesinde İstanbula ve İstanbullulara bitip tükenmez muhabbet ve hasretini söyliyen Atatürk İstanbuldan sekiz sene müddetle gaybubeti esnasında yapılan millî kurtuluş ve yükseliş işlerini şöyle anlatıyordu:

«— Sekiz sene heyeti içtimaiyemizin yeni dahil olduğu devrin tarihi, ihtiva ettiği ihtilâllerle, inkılâblarla ve neticelerle az meşbu değildir. Sekiz senede milletimizin siyasî, içtimaî, medenî inkişaf yolunda gösterdiği kabiliyet ve liyakat derecesi yüksektir. Bu dereceyi hergün daha yükseltmek için çok dikkatle ve azimle çalışacağız.

«Vatanın imarı, milletin refahı daha çok gayret ve mesai taleb etmektedir. Hayati ve vicdani telâkkiyatı ilim ve fenle terbiye ederek heyeti içtimaiyemizin hakiki huzur ve saadetine çalışmak ulvi bir noktai nazardır. Bu noktai nazarı size, aziz İstanbul halkına, *sekiz sene evveline kadar içinde yedi evliya kuvvetinde bir heyulâ tasavvur ettirilmek istenilen* bu sarayın içinde söylüyorum.

«Yalnız *artık bu saray zillullahların değil, zil olmıyan, hakikat olan milletin sarayıdır.* Ve ben burada milletin bir ferdi, bir misafiri olarak bulunmakla bahtiyarım.»

On bir yıl önce Dolmabahçe sarayı salonundan aziz İstanbul halkına irad ettiği bu hitab ile Büyük Atatürk, Türk milletinin saadeti için tahakkuk ettirdiği inkılâbları fiilî vaziyetler içinde tecelli ettiriyordu. Sekiz yıllık gaybubeti esnasında milletin hakimiyetini istirdad ederek kendisine iade etmiş olan Büyük Şef, hâlâ millî bir ferd olarak yapılacak büyük işler ve ehemmiyetli vazifeler bulunduğundan bahsediyordu. Hakikaten o

YUNUS NADI

[Arkası Sa. 7 sütun 6 da]

Gidiyorsun!

Seni iki defa gördüm.

Birincisi, bundan on sene evvel, Dolmabahçenin muayede salonunda.

Lâtin harfleri konferansının akşamıydı. Büyük avizeden yüzlerce güneş yağıyordu. Bütün madenlerden ve yaldızlardan fırlıyan parıltı içinde, sen, büfenin önünde idin. Bir parmaklık halinde seni çeviren hayralarının ortasında, elini beyaz çizgili lâciverd pantalonuna koymuş, tarihi sarsan başının, öne doğru, müthiş kuvvetini saklıyan yumuşak, tatlı, nazik eğilişile, saçının rengine uygun ve ayni madendenmiş gibi çınlıyan altın sesinle konuşuyordun. Sonra büyük sofranın başına geçtin. Senin harb ve zafer menkıbelerini, senin ağzından ve ayakta dinledik. Ağlıyanlarımız vardı. Sabaha kadar, bazan neş'eli, bazan müstehzi, bazan öfkeli ve bazan da muammalı, sen söyledin. Dokuz saat, fasılasız, seni dinledim, seyrettim ve gözlerinin zümrüdünü, bir mahfazaya pırlanta koyar gibi hafızama yerleştirmek için, bütün bakışlarını, sonra yüzünün bütün çizgilerini ve bütün tavırlarını ezberledim.

Seni yakından ikinci görüşüm, gene Dolmabahçede, bütün halkla beraber, dündür. Dün, ayni salonda, gene seni tavaf ediyorduk. Fakat avizen yanmıyordu. Sofran dağılmıştı. Altın başın ve altın sesin, içinde mavi ufuklar yanan gözlerin yoktu. Hacmin, altında yattığın Türk bayrağından daha küçülmüş, manan ondan daha büyümüştü. Susuyordun. Fakat bana gene birçok şeyler, daha büyük şeyler, daha derin şeyler söylüyorsun gibi geldi. Bu defa muhatabın birkaç kişi değil, bütün millet, bütün tarih ve bütün istikbaldi.

Bugün gidiyorsun. Hani o ilk geldiğin zamanlarda kurulan taklar, hani o bütün şehrin sevinc nidaları, hani o yaşa Gaziler, yaşa Ulu Önder, yaşa Büyük Kurtarıcı, yaşa Atatürk, yaşalar?

Hıçkırıktan boğuluyoruz. Gidiyorsun. Bir daha gelmiyeceksin. Marmara solgun. Gölgeler çürüyor. Florya, uzakta, sensiz ve sessiz, mahzun ve harab. Gidiyorsun.

Fakat unutulmaz hatıran içimizde. Oraya her gün, her gün geleceksin. Seni herbirimiz içimizde, her gün, gözlerimiz dalarak bekliyeceğiz ve içimizde istikbal edeceğiz. Ölüm seni bizden almadı, seni derinleştirdi, içimizin köklerine sımsıkı saracak kadar derinleştirdi. İşte o kadar. Değil mi, Atatürk? İşte o kadar.

PEYAMI SAFA

Atatürkü Ankarada karşılarken

Gene on beş sene evvel gibi Gazi geliyor;
Gene on beş sene evvelki kadar yükseliyor;

Gene başlarda oturmuş, gene göklerde başı;
Yıldırımlar gene bir eski silâh arkadaşı.

Ölümün bitmiyen ufkunda yatarken gene sağ;
Bir avuç toprak olurken gene yüksek, gene dağ.

Gene bir memleketin satveti bir tek emeli;
Koca bir yurdu tutarken gene sapsağlam eli.

Çürüyen göğsü için takı zaferler gene dar;
Gene sağdır, gene sağlamdır O, hem dünkü kadar.

Ona matemle... Hayır, sade taabbüdle eğil;
Ölüdür, doğru, fakat öldüğü hiç belli değil.

MITHAT CEMAL

Gidiyor

Gidiyor, Atamız gidiyor, o kadar sevdiği ve o kadar sevildiği İstanbuldan ebediyyen gidiyor. 11 yıldanberi her gelişinde bayram eden, her gidişinde hüzün duyan, ayrılınca hasretini çeken İstanbul, artık, Atayı, Atasını bir daha görmiyecek.

Şimdi, şu satırları yazarken, onu, İstanbulda gördüğüm günler, hayalimde birer birer canlanıyor.

1918 ikinciteşrini: Yıldırım orduları grupu kumandanlığından istifa edip İstanbula geldiği zaman, ilk defa, onu Meclisi Meb'usanda görmüştüm. İzzet Paşa kabinesi çekilmiş, yerine Damad Ferid gelmişti. Ahmaklığı mı hainliğinden, yoksa hainliği mi ahmaklığından daha üstün olduğunu tayin etmek kolay olmıyan kozmopolit ve tatlısu frengi ruhlu Sadırazam, Mütareke ahkâmının çiğnenmesine ses çıkarmak şöyle dursun; galib devletleri, buna adeta tahrik ve teşvik ediyordu. Ordu dağıtılmıştı; silâhlar teslim ediliyordu. Meclis, ümidsizlik ve tefrika içinde idi. İçtimalarda, şubelerde, koridorlarda, encümenlerde harbin ve mağlûbiyetin, harb yıllarındaki suiistimallerin mes'uliyet ve kabahatleri etrafında müthiş fakat neticesiz ve beyhude münakaşalar cereyan ediyordu. Kurtuluş yolunu aramağı düşünen kimse yoktu. Bu kara günlerin birinde, sivil giyinmiş, sarışın, çelik mavi gözlü, zarif, narin fakat enerjik bir adam, meb'uslara:

— Ben, Harbiye Nazırı olsaydım, vaziyeti kurtaracak tedbirleri hemen alırdım. Öyle sizin zannettiğiniz gibi herşey bitmiş, hiçbir ümid kalmamış değildir; diyordu.

O zamanki meb'usların çoğu bu çelik iradeli insanı tanımıyorlardı; o kadar ki bazı meb'uslar, onun bu sözlerini mevki ve ikbal hırsına atfediyorlardı. Kim olduğunu soranlara söylüyordum:

— Anafartalar kahramanı Mustafa Kemal Paşa.

ABIDIN DAVER

[Lütfen sahifeyi çeviriniz]

Müessif bir hâdise

Dolmabahçe önünde bir izdiham neticesinde on bir kişi öldü

Bu nevi kazalara sebebiyet verilmemesi için halkımızı zabıta kuvvetlerinin vesayasına harfiyen riayete davet ediyoruz

Ankara 18 (a.a.) — Resmî tebliğdir:

Dolmabahçe sarayında Atatürkün Katafalkı önündeki ihtiram geçidi ilk gündenberi muntazam bir surette cereyan ederken 17/11/1938 saat 20 den sonra yüz binden fazla vatandaşın tehacümile husule gelen izdiham neticesi geçid müşkülleşmiş ve gösterilen tehalük yüzünden halk safları arasında artan tazyikın, bir kısmı kadın olmak üzere on bir vatandaşımızın hayatlarının sönmesine sebeb olduğu büyük bir teessürle haber alınmıştır.

Zabıta kuvvetleri, vatandaşların hayat emniyeti için kılavuzluk yapmakta ve halin icab ettirdiği tedbirleri almakta olduğundan, bu gibi müessif hâdiselerin tekerrürüne mâni olmak için zabıta kuvvetlerimizin vesayasına riayet edilmesi muhterem halkımızdan ehemmiyetle rica olunur.

SALI - 4 NİSAN - 1939

İKDAM

HALK GAZETESİ

İLK TESİSİ: 1894 SAYI : 80
İKİNCİ TESİSİ: 1939 YIL : 1

SAYISI HER YERDE 3 KURUŞTUR

CAĞALOĞLU NURUOSMANİYE No. 54
TELEFON: 23300 — İSTANBUL

Millet, Millî Şefimize İtimadını Yeniledi

6 ncı Millet Meclisi dün toplanarak İsmet İnönünü ittifakla Reisicümhur intihap etti

Ankara bir bayram günü daha yaşadı

İnönü kürsüde millete yemin ediyordu. Levha, millî vahdetin millet ve Cümhuriyet mabedinin ulvî bir tezahürü idi.

Ankara, 3 (Arkadaşımız bildiriyor) — Bugün Ankara bir bayram daha yaşadı. Altıncı Büyük Millet Meclisini teşkil edecek azaların bir müddettir peyderpey gelmeleri zaten şehirde ve şehir hayatında göze çarpan değişiklikler yapmıştı. Nihayet bu sabah güzel bir hava içinde gözlerini açan Ankara; güneşle beraber, bu mutlu günü selâmlamaktaydı.

Meclis donanmıştı. Fevkalâde günlere has bir manzara, görülmeden evvel, âdeta teneffüs ediliyor gibiydi. Baş şehrin pek çok kutlu zamanlar yaşamış bahtiyar halkı, siyasi hayatımızda yeni bir hareket noktası olan bu tarihi Nisan gününün hâdiselerine şahit olmak için erken erken evlerinden taştı. Saat öğleyi bulduğu zaman Meclis civarı ve bulvarlar çoktan dolmuş ve tutulmuştu.

Meclisin içtima zamanı yaklaşıyor. Gelenler çoğaldı. Yeni simaların tecessüsü artırmaktadır. Eski ve âşina yüzler çehrelerde tebessüm yaratıyor.

Salon hıncahınçtır. Nihayet kürsüde ak saçlı, ufat tefek bir şahsiyet belirdi. En ihtiyar mebus doktor Besim Ömer 6 ıncı Büyük Millet Meclisini açtığını bildiriyor. Sesi titrek, belli ki bu muhterem topluluğa başkanlık etmek muhterem reisin heyecanını çok artırmıştır.

Meclis reisliğine Abdülhalik Rendanın tekrar seçildiği anlaşıldığı zaman uzun uzun alkışlandı. Reis, vakur endamile kürsüde görünerek teşekkür etti ve Riyaseticümbur seçimine başlanacağını haber verdi.

Mebus ve samiin salonu dolduran herkesin kalbinde hafif bir çarpıntı vardı. Reyler huşu içinde verildi ve toplandı. Neticeyi alkışlardan aralayıp duyabilmek biraz güç olmuştu. Milletin vekilleri onun Milli Şefine reislik itimat ve salâhiyetini yeniliyorlardı. Alkışlar, zor tahammül ettiği bir ses ve sevinç feveranı halinde salondan Ankara âfakına taştı.

Reis Renda, neticeyi Şefe arzetmeğe gideceğini bildirerek celseye fasıla verdi.

***

İçtima tekrar açıldığı zaman heyecan bir fırtına halinde idi. Milli Şef salona giriyordu. İnönü, her zamanki igbi beşüş, mütevazi ve bir milletin babası sevimliliğile kürsüye yürüyordu.

Çankayadan Meclise kadar bütün Ankaranın alkışları arasından geçerek gelmişti. Milli Şef bütün kuvvetlerini cümle sonlarına toplıyarak kalpleri saran samimi ifadesile millete yemin etti. 6 ncıcı Büyük Millet Meclisi, büyük Türk milletini temsilen, ayakta ruhunun bütün hararetile Şefi alkışladı, alkışladı. Bu levha Milli vahdetin millet ve cümhuriyet mabedinin ulvi bir tezahürü idi. Milletinin ve sonsuz itimadını bir daha şahsında toplıyan büyük İnönü, yine gledigi gibi, tezahürler içinde Çankayaya döndü.

Dünkü Şehir Meclisi İçtimaından bir görünüş

İstanbulun Sevinci

Şehir Meclisi, Şefin yeniden riyasete seçilmesinden doğan umumî sürurü iblağ etti

Altıncı Büyük Millet Meclisinin ilk içtimaı ve Riyaseticümhur intihabı dün şehrimizde de derin bir alâka ile takip edilmiştir. Evlerden başka, umumi mahallerde, halkevlerinde, kıraathanelerde radyoların başına toplanan vatandaşlar,

(Arkası 3 üncü sayfada)

MECLİSTE TARİHÎ BİR CELSE

İnönü Millete sadakat yeminini ederken salon alkıştan sarsıldı

Yeni kabineyi Doktor Refik Saydam kurdu

Ankara, 3 (Hususi) — Hükûmet merkezimiz bugün çok canlı ve tarihi günlerinden birini yaşadı.

6 ıncı Büyük Millet Meclisi toplanıyordu, yeni Reisicümhur seçilecekti.

Daha erken saatlerde Meclis önü, civar bulvarlar halkla dolup taşıyordu.

Öğleden sonra Meb'uslar Meclise gelmeğe başladı. Herkes beşûstu. Aralarında yeni simalar görülüyordu.

Saat ikiye doğru herkes yerini almış, samiin locaları ve sıraları dolmuştu.

Riyaset kürsüsünde ihtiyar ve kıymetli âlimimiz Doktor Besim Ömer göründü. Yaşlı aza sıfatile 6 ıncı Meclise Reislik yapacaktı. Ak saçlı âlimin heyecandan titriyen sesi, tam bir sükût içinde dinlendi.

Celse Reisinin nutku

«— Sayın arkadaşlarım Büyük Millet Meclisimizin altıncı devresini açıyorum. Bana bu şeref ve saadeti veren omuzumdaki yılların çokluğu, sayısı ve ağırlığıdır. Ne mutluyum ki, ihtiyarlığım bana hayattaki en mesut dakikalarımı yaşattı. İşte bu bahtiyarlık anını hatırlarken sizleri candan ve yürekten hürmetle selâmlar ve bu devrenin büyük milletimiz, memleketimiz için, mukaddes yurudmuz ve Cümhuriyetimiz için selâmet ve saadetler geçmesini sizlerle birlikte temenni eylerim (Alkışlar).

Sayın arkadaşlarım, sözü uzatmak istemiyorum. Doğrudan doğruya işimize tahlif ve Meclis Reisi seçimi ile başlıyacağız (Alkışlar).

Reis Rendanın sözleri

Nutku müteakip azanın tahlifi yapılmış ve bu tahlif merasimi üç saat kadar sürmüştür.

Tahlif bittikten sonra Meclis ri-

(Arkası 3 üncü sayfada)

MİLLÎ ŞEFİMİZ REİSİCUMHUR İNÖNÜ

Kabineye iki vekâlet ilâve olundu

Nafia Vekâletine General Ali Fuat Cebesoy, Ticaret Vekâletine Cezmi Erçin getirildi

Ankara 3 (Hususi) — Teşkilâtı esasiye kanunu mucibince, yeni Meclisin inikadı ve Reisicümhur seçiminin yenilenmesi dolayısile kabine istifa etmiş ve hükûmeti teşkile yine sabık Başvekil Doktor Refik Saydam memur olunmuştur.

Hükûmetin istifası ve yeni kabinenin teşkiline dair Riyaseticümhur tezkerelerile kabine listesi bugünkü Mecliste okunmuştur. Bunlara göre kabineye Muhaberat ve Münakalât Vekâletile Ticaret Vekâleti ilâve edilmektedir. Bu suretle kabineye yeni iki vekil girmektedir. Nafıa Vekili Ali Çetinkaya Muhaberat ve Münakalât Vekilliğini deruhte etmiş, Nafiaya Konya Meb'usu Emekli General Ali Fuat Cebersoy, Tıcaret Vekâ-

(Arkası 3 üncü sayfada)

GENÇLİĞİN NECİP BİR TEZAHÜRÜ

General Kâzım Karabekirin bir mülâkatındaki Ebedî Şefe ait sözü protesto edildi

Dünkü Tan gazetesinde General Kâzım Karabekir'le yapılmış bir mülâkat intişar etti. Emekli General bu mülâkatta İstiklâl cidali ve inkılâp senelerine ait birçok hakikatlerin matbuatımız tarafından olduğu gibi nakledilmediğini söyledikten sonra, inkılâp dersleri de dahil olmak üzere tarih kitaplarının tashihe muhtaç olup olmadığını soran mülâkatçıya «Büyük nutukta dahi üzerinde durulması lâzım haksızlıklar ve yanlışlıklar» bulunduğu cevabını veriyordu.

Bu yazı halk ve Üniversite gençliği arasında Atatürkün aziz hatırasına taallûk etmesi dolayısile teessür ve asabiyet uyandırmıştır. Üniversitenin birçok fakültelerinde ve bilhassa Tıb Fakültesinde bu mevzu etrafında şiddetli münakaşalar olmuştur. Neticede talebeler aralarından yirmi beş kişilik bir heyet seçerek bu işi protesto etmek ve mülâkatı neşre devam etmeme-

(Arkası 3 üncü sayfada)

Paristen asılsız haberler çıkıyor

60 bin kişilik ordumuz Hatay ve Halebi işgal edecekmiş

Paris, 3 (A.A.) — Figaro gazetesi, Hatay parlamentosunun, Hatayın Türkiyeye ilhakını ilân etmek fikrinde olduğuna dair İskenderiyeden gelen bazı haberler neşretmektedir. Yine bu haberlere nazaran, 60 bin kişilik bir Türk ordusu neticeye intizaren Hataya girmek üzere hudutta tahaşşüt etmiştir.

Diğer taraftan Halepte de Türk komiteleri kurulmuştur. Ve Hatay Türk ordusu tarafından işgal olunurken bu komiteler resmen Türkiyeye müracaat ederek zulüm görmekte olan Türkleri kurtarmak üzere kıtaatın daha ileri yürümesini rica edeceklerdir. Bütün bunlar önümüzdeki Salı günü ve müteakip günler için derpiş ediyor.

Ajansın notu:

Anadolu ajansı bu haberi tekzibe mezundur.

Romanya Hariciye Nazırı Ankaraya geliyor

Paris, 3 (A.A.) — Havas tebliğ ediyor:

Matin gazetesi, Londra muhabiri, gazetesine şu haberi vermektedir:

Romanya Hariciye Nazırı Gafenco, Romanya müşkül bir vaziyette

(Arkası 3 üncü sayfada)

İnkılâbın Meşalesi

Milli Şefin Etrafında

Büyük Türk milleti, sevgi ve itimadını bundan daha yirmi sene evvel vermiş olduğu Milli Şef İnönü'nü, dün, tekrar Cümhurreisliğine seçti. Bu vakıa; Ebedi Şefin boşluğunu onun yirmi yıllık cidal, fikir ve inkılâp arkadaşı büyük İnönüile doldurmakla müteselli ve bütün kudret ve salâhiyetlerinin onda tecellisile müftehir Türk milleti için yeni bir kuvvet kaynağıdır.

Beş ay evvel millet başbuğluğunu üzerine alan İnönü; harpte Kumandan, sulhte Başvekil olarak Atatürk'le beraber çalışan ve zafer, inkılâb adlarile şu memlekette ne yapılmışsa onunla beraber yapan Büyük Şeftir. Binaenaleyh başlıyan bir devir yoktur; devam eden ve ezellere kadar devam edecek olan bir devir ve daima aynı ruh ile yerine getirilecek vazifeler vardır.

Onların on beş yıldır verdiği feyz, milleti rüşt sahibi etmiş; gençliği olgunlaştırmıştır. Bu kemal karşısında milli vahdeti şaşkınlığa uğratacak, gençliğe inandırdığımız mukaddesatı zayıflatacak herhangi bir mülâhaza farz bile olunamaz.

Her nevi fikir ve kalem sahipleri çok dikkatli olmağa mecburdurlar. Hele dünün muhasebesini tahayyüle kalkışmak; bugüne tereddüdü, ve yarın için şüpheyi doğurmak tehlikesini yaratabilir ki bunun - ukubetini bir tarafa bırakın - mes'uliyetini bile üzerine alacak dimağ güç tasavvur edilir.

Büyük bir şefimiz, kahraman bir ordumuz, nifaksız ve asil bir milletimiz, idealist ve münevver bir gençliğimiz var. Vazifemiz, aldığımız vazifeleri yapmaktan ibarettir.

KEMALİST

HALKIN GÖZÜ
HALKIN KULAĞI
HALKIN DİLİ

Son Posta

Sene 9 — No. 3197 | Yazı işleri telefonu: 20203 | CUMARTESİ 24 — HAZİRAN 1939 | İdare işleri telefonu: 20203 | Fiatı 5 Kuruş

Hatay, şanlı bayrağımız altında!

Türkiye ile Fransa dün ilhak kararını Ankarada imzaladılar

Bütün yurd sevinç içinde bayram yapıyor

Türk - Fransız yardım anlaşması da Pariste imzalandı

Akdenizde kopacak fırtınalar artık Türkiye ile İngiltereyi olduğu gibi, İngilterenin müttefikleri olan Türkiye ile Fransayı da bir cephede yanyana bulacaktır

Başvekilimizin beyanatı

(Yazısını 11 inci sayfamızda bulacaksınız)

Fransız askeri bir ay içinde Hatayı terkedecek

Mecliste heyecanlı tezahürat oldu, Millî Şef hükûmeti tebrik etti

İtalyan ajansının garib neşriyatı

Ankara 23 (A.A.) — Tebliğ:

Türkiye ile Suriye arasında arazi mesailinin kat'î surette hallini ve binnetice Hatay arazisinin Türkiyeye ilhakını tazammun eden anlaşmalar bugün Hariciye Vekâletinde Hariciye Vekili Saraçoğlu ve Fransa büyük elçisi M. Massigli tarafından merasimi mahsusa ile imza edilmiş ve iki devlet murahhasları bu münasebetle dostane nutuklar teati etmişlerdir. (Devamı 3 üncü sayfada)

Fakat ah, Atam da sağ olmalı idi!

Yazan : Ercümed Ekrem Talu

O ve O'nun idealini tahakkuk ettiren Millî Şef

(Yazısını 7 nci sayfada bulacaksınız)

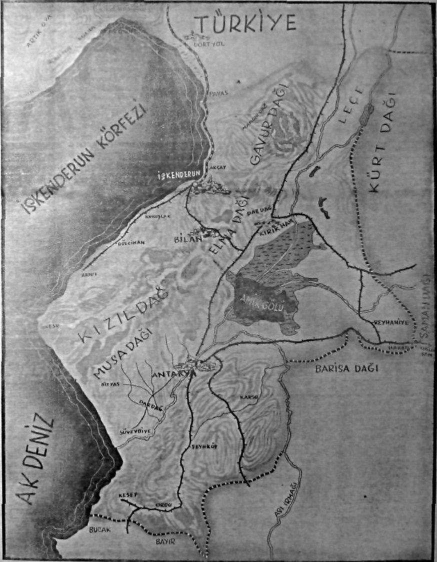
Sabık Denizbank erkânı dün tevkif edildiler

Haklarında dava açılan sabık Denizbank erkânından Yusuf Ziya Öniş, Tahir Kevkeb, Hamdi Emin ve İsmail İsa

Denizbankta görülen yolsuz bir hâdise etrafında Maliye ve İktısad Vekâletleri müfettişleri tarafından yapılmakta olan tahkikat neticelenmiş, hâdise adlî tahkikatı mucib görüldüğünden, tahkikat dosyası adliyeye sevkedilmiştir.

Hâdisenin tahkikatı ile bizzat müddeiumumilik makamı

Hatay vilâyeti ile Türkiyenin cenub hududunun aldığı şekil

Zafer büyüktür!

Hatayın ilhakı ile Türk nüfusu arttı, Türk ordusu daha çok kuvvetlendi ve Türkiyenin cenub hudud1arının askerî müdafaası sağlanmış oldu

YAZAN
Emekli General
H. Emir Erkilet

İKDAM Sabah Postası

KURUŞ 3

Siyasî Muharriri: EBUZZİYAZADE VELİD

Yılı 1 No. 20 — 212 | CUMARTESİ 2 EYLÜL - 1939 | Telg. İstanbul İkdam - Tel. 23300

AVRUPADA HARP BAŞLADI

Alman Orduları Harbi Bırakıp Polonya'yı Terketmezlerse Ingiltere Ve Fransa Orduları Derhal Harbe Girecekler

Alman - Leh Harbi Şiddetle Devam Ediyor!

İngiltere Ve Fransa Bugün Umumî Seferberlik Yapıyorlar. 18 den 41 e Kadar Bütün İngilizler Asker. Fransa Bazı Mıntakalarda Örfî İdare İlân Ediyor

Çemberlayn Dünkü Beyanatında Alman Devlet Reisinin Şahsî İhtirası Yüzünden Dünyanın Felâkete Sürüklendiğini, Bütün Harp Mesuliyetinin Hitlere Ait Olduğunu ve İngilterenin Seferber Vaziyette Olan Bütün Kuvvetile Polonyaya Yardım Edeceğini Söyledi

LONDRA TAHLİYE EDİLDİ

Dün Geceden İtibaren Bütün Polonyada Örfî İdare İlân Edildi

Harp Nihayet Başladı mı?

Bütün ümit ve temenniler hilâfına olarak harp nihayet başlamış bulunuyor.

Dantzig ve Koridor davasının kanlı bir boğuşmaya müncer olmadan halledilebileceği ümidini herkes gibi biz de son dakikaya *kadar* kaybetmemiştik. *Bilhassa* bu haftanın başındanberi İngilterenin araya girmiş olması ve Berlin ile Londra arasında tayyare ile diplomat seyahatleri başlamış bulunması bu ümidi bir kat daha takviye ediyordu.

Fakat İngiliz - Alman müzakeratının İngiltere tarafından ifşa edilmemesine mukabil, Almanyanın bilâkis bu müzakerat metnini dün Berlinde neşretmiş olması vaziyetin artık kat'i surette vahamete doğru gittiğini göstermiş oldu.

***Çünkü siyasi mükâleme* ve müzakerelerin metnini, ya muvaffakıyetle intaç edildiği ve yahut hiçbir netice elde edilemediği vakit neşretmek siyasi teamül muktezasıdır. M. Hitler'in bu müzakeratı böyle vakitsiz neşretmiye karar vermiş olması da artık müzakerelerden bir hayır beklemediğine ve binaenaleyh harekete geçmiye karar vermiş olduğuna delâlet etmek iktiza ediyordu. Nitekim iş bu yola da girerek nihayet Lehistan hudutlarında toplar patlamış, kanlı boğuşmalar başlamış bulunuyor.**

Diğer taraftan, ateşin Lehistanı böyle sarmış bulunmasına, Leh şehirlerinin Alman bombaları altında yanıp yıkılmasına rağmen «acaba harp hakikaten başladı mı?» sualini de insan yı-

(Arkası 7 inci sayfada)

EBUZZİYAZADE **Velid**

Hitler, Musoliniye Yardım İstemediğini Bildirdi

İngiltere Kralı Jorj

Londra, 1 (Radyo) — İngilterenin Berlin sefiri Almanya Polonyaya karşı teminat vermediği takdirde pasaportlarını istiyeceğini bildirmiştir.

LONDRADA TAYYARELERDEN İNGİLTERE UMUMÎ SEFERBERLİK YAPIYOR

Londra, 1 (A.A.) — Kral, bugün ordunun ve bütün hava kuvvetlerinin seferberliği emrini imzalamıştır. Müşarünileyh, bütün donanmayı seferber haline vazeden bir beyan -

(Yazısı 2 inci sayfada)

Alman Tayyareleri Varşovayı Üç Defa Bombardıman Ettiler

Polonyalılar 16 Alman Tayyaresi Düşürdüklerini Bildiriyorlar

Polonya Ordusu Her Cephede Alman Hücumlarına Mukavemet Ediyor

Dün sabah şafakla beraber Alman hava ve kara kuvvetlerinin Polonyanın muhtelif merkezlerine hücumları ve Polonya kuvvetlerinin mukavemetlerile Almanya ile Polonya arasında harp filen başlamış bulunmaktadır. Gerek Dantzig'in Almanyaya ilhakına ve gerek bundan itibaren Polonyada vâki olan çarpışmaya ait bütün haberlerle Polonya ve Almanya Başkumandanlıklarının neşrettikleri tebliğleri sırasile bu sütunlarda bulacaksınız.

DANTZİG'İN İLHAKI

Dantzig, 1 (A.A.) — Förster Hitlere bir telgraf çekerek, Dantzig'in Alman devletine ilhakına dair esas kanunu meriyete vazettiğini bildirmiştir.

FÖRSTER'İN HİTLER'E TELGRAFI

Dantzig, 1 (A.A.) — Förster tarafından Hitlere gönderilen telgrafta bilhassa şöyle denilmektedir:

«Dantzig'in Alman devletile birleşmesi hakkında esas kanunu imza ederek tatbik mevkiine koydum.

1 — Serbest şehrin teşkilâtı esasiye kanunu derhal *muteber olmak* üzere lâğvedilmiştir.

2 — Devlet kuvvetile icra kuvveti devlet reisinin elinde toplanmıştır.

3 — Serbest şehir bütün arazisi ve ahalisile Almanyanın cezayı mütemmimesindendir. Bu hüküm de derhal meri'dir.

4 — Alman hukukunun Führer ta-

4 — Alman hukukunun Führer tarafından idhaline kadar halihazırdaki teşkilâtı esasiye kanununa bağlı kanunlar mer'iyette kalacaktır.»

Diğer elhelien telgrafta, Dantzig ve Gdynia limanlarının abluka altına alındığı bildirilmektedir.

HİTLERİN ALMAN ORDUSUNA EMRİ YEVMİSİ

Berlin, 1 (A.A.) — «Havas»: Hitler bu sabah orduya hitaben bir emriyevmi neşretmiştir. Bunda şöyle denilmektedir:

«Polonya devleti, Führerin arzu *ettiği muslihane sureti tesviyeyi red*dederek silâha müracaat etmişti.»

Emri yevmide şunlar ilâve edilmektedir:

«Bu delice tahrikâta nihayet vermek üzere şimdiden kuvvete kuvvetle mukabele etmekten başka benim için yapılacak bir şey kalmamıştır.

Alman ordusu Alman milletinin şerefi ve hayati hakları için büyük bir azimle çarpışacaktır.

Her askerden büyük an'aneden ve ebedi Alman askerlik zihniyetinden ilham alarak sonuna kadar vazifesini yapmasını beklerim.»

HİTLER'İN FÖRSTERE TELGRAFI

Berlin, 1 (A.A.) Hitler, Förster'e [illegible] telgrafı göndermiştir:

Dantzig'in Almanyaya rücuuna ait olan beyannameyi kabul ediyorum. Almanyaya karşı olan [illegible] dakatinden dolayı size ve bütün Dantzig kadın ve erkeklerine teşekkür ederim. Dantzig'in Almanyaya rücuu hakkındaki kanun derhal tatbik ve icra edilecektir.

Berlin, 1 (A.A.) — Rayhştag, hükûmetin bir tebliğine ittila kesbetmek üzere saat 10 da içtimaa davet edilmiştir. Rayhştagın bu celsesin -

Fransa Reisicümhuru Lebrün

deki müzakereler, radyo ile neşredilecektir.

ALMANYANIN TAARRUZU

Paris, 1 (A.A.) — Almanya'nın bütün Alman - Leh hududu boyunda taarruza başladığı emin bir membadan teyid edilmektedir.

Alman tayyareleri bu sabah altı Polonya şehrini bombardıman etmişlerdir. *Bunlar: Krakovi, Puck, Biala*povlaska, Zakv, Grodno ve Vilno şehirleridir.

(Arkası 7 inci sayfada)

Türkiye İle İngiltere Arasındaki Dostluk

Majeste Kral Jorj Reisicümhurumuza Bir Mesaj Gönderdiler

Ankara 1 (A.A.) — Bugün saat 16 da Reisicümhur, İngiltere Büyük Elçisi Sir Hughe Knatchbull Hugessen'i kabul etmişler ve Hariciye Vekilinin huzurlarile *elli dakika nezdlerinde alıkoy*muşlardır.

Kabul esnasında İngiltere Büyük Elçisi Kral Altıncı Jorj Hazretlerinin Reisicümhura bir hususi mesajını tevdi etmiştir.

Mesajın meali şudur:

«Zatı devletlerine hararetli se*lâmlarımı iblâğa vesile olan bu* fırsattan çok memnunum, mem-

(Arkası 7 inci sayfada)

Son Dakika:

Harbin İstikbali Bu Gün Belli Oluyor

Londra, 1 (Hususi) — Avam *Kamarası yarın saat 11 de top*lanacaktır.

Bu fevkalâde toplantıda İngilterenin kat'i vaziyeti tesbit edilecektir.

İngiltere hükûmetinin Henderson vasıtasile Almanyaya bildir*diği* notanın cevabı yarın sabah Londraya gelmiş olacaktır.

Çemberlayn'in bugünkü Beyanatında da işaret edildiği veçhile Almanya harbi kesip Polonya topraklarını terketmezse İngiltere ve Fransa derhal bütün kuvvetleriyle Almanyaya karşı cep*he alacaklardır.*

Bu gece Henderson Ribbentrop tarafından kabul edilmiş ve mülâkat uzun müddet devam etmiştir.

POLONYA - ALMANYA HARBİNDE VAZİYET

Varşova, 1 (Radyo) — Bu sabah 4 koldan Leh topraklarına giren Alman orduları ile Leh orduları arasında cereyan eden harp bütün şiddetile devam etmektedir. Polonyalılar her cephede mukavemet etmektedirler.

Günün TENKİTLERİ

Hayırlı Olsun!

Evvel zaman içinde adamın biri boş bulduğu bir evi tutmak istemiş:

— Sakın ha! Demişler.

— Neden? Diye sormuş.

— Bu ev tekin değildir, sağ giren ölü çıkar.

***Hortlağa, cadıya inanmayan* o zat evi tutmuş, yerleşmiş, yatağını serip yatmış... Tam gece yarısına doğru, tatlı uykusunda, kulağına boğuk bir ses gelmiş: «Çıkayım mı?...»**

Adam doğrulmuş, etrafına bakınmış, kimseler yok. Rüya gördüğüne kail olarak gene yatmış, fakat tam dalacağı sırada ses tekrar gürlemiş: «Çıkayım mı?...» Adam tekrar kalkıp sesin geldiği tarafa bakmış: Duvar. Sesin duvardan geldiğini anlamış amma ortada kimseleri görememiş; bir «lâhavle....» çekerek gene yatmış, gene gözlerini kapamış, tam uyuyacağı sırada ses gene duyulmuş: «Çıkayım mı?»

***Bir* kere, beş kere, on beş kere ayni hal devam edince adam yerinden kalkmış: «Çıkacaksan çık!» diye haykırıp duvara şiddetli bir yumruk vurmuş: Delinen duvardan oluk gibi altın akmaya başlamış.**

Ertesi sabah bütün mahalleli adamın etrafını sarmışlar, ne olduğunu sormuşlar. Adam:

(Arkası 7 inci sayfada)

SELÂMİ İZZET SEDES

İKDAM

Sabah Postası

Siyasî Muharriri: EBUZZİYAZADE VELİD

KURUŞ 3

Yıl: 1 No. 36 — 212 | PAZARTESİ 18 EYLÜL - 1939 | Telg. İstanbul İkdam - Tel. 23300

POLONYA ORDULARI HUDUDU GEÇEN SOVYET ORDULARİLE HARBE BAŞLADI

Sovyetlerin Hareketi Romanyada Endişe Uyandırdı, Ukranyalıların Ayaklanmasından Korkuluyor

İngiltere Ve Fransa Almanya İle Harbe Devam Etmek Kararında Olduklarını Tekrar Ediyorlar

Kâğıt Fabrikasının Kendini Göstermek Sırası Geldi !

«Ayinesi iştir kişinin lâfa bakılmaz
Şahsın görünür rütbei aklı eserinde»
ZİYA PAŞA

İzmit'te bir hayli şatafat ile ve kimbilir kaç yüz bin liralık bol masraflarla da kurmuş olduğumuz kâğıt fabrikası, bir hayli talisiz bir müesseseye benziyor.

Fabrika işlemeğe başlayıp ta ilk kâğıtları çıkarttıktan bir müddet sonra evvelâ kâğıtçılar, kâğıtların pahalı olduğundan, vaktinde yetişemediğinden şikâyete başladılar. Bir müddet sonra matbaacılar da, İzmit fabrikasının kâğıtları tabı işlerine yaramıyor diye kâğıtçıların şikâyetlerine iştirak ettiler. Biraz daha geçtikten sonra da hem kâğıtçılar, hem matbaacılar, hem de sair müstehlikler birleşerek hepsi birden bu kâğıt fabrikası yüzünden hariçten gelen kâğıtlara da fazla gümrük resmi konarak fiatların tahammül edilmez derecede yükseldiğinden dolayı feryadı âdetâ ayyuka çıkarır oldular.
âdetâ ayyuka çıkarır oldular.

Filhakika o sıralarda İstanbulda kilosu 22 kuruşa kolay kolay müşteri bulamıyan ikinci hamur kâğıt, birdenbire 36 kuruşa kadar yükseldi. Bundan şikâyet edilince, İzmit kâğıt fabrikası, (Sellüloz) denilen kâğıt hamurunun Avrupada mevadı infilâkiye imalinde kullanıldığından dolayı yükseldiği, ondan dolayı kendisinin de kâğıt fiatlarını yükseltmeğe mecbur olduğu cevabını vermekte idi.

İyi amma, bir kâğıt fabrikasını, bilhassa Avrupadan müstağni olmak, müstakbel bir kâğıt sanayiine malik bulunmak ve bilhassa Avrupanın fiat dönerbaşlıkları başladığı vakit, Türkiye piyasasını bu madrabazlıklara karşı korumak için tesis edildi sanıyorduk. Yoksa Avrupada herhangi bir sebepten dolayı kâğıt fiatı yükselince bizim kâğıt fabrikası da, memleketin kâğıt işlerile geçinenleri, yani gazetecileri, kitap müelliflerini, mecmua sahiplerini, kitapçıları, matbaacıları, velhasıl memleketin irfan hayatının bugün mensuplarını ve erbabını koruyamıyacak ise, o halde, ne için tesis edildiğini sormak ve kendisinden hesap istemek herkesin için bir hayati borcu olur.

Maamafih fabrikadan şikâyet yalnız bununla da kalmadı, bu fabrikanın memlekete fayda [illegible] dokunduğu iddiası ta Meclis [illegible] ne kadar intikal etti. Meclisin [illegible] fünün sahibi Ahmet İhsan Bey, evvelâ Neşriyat Kongresinde, sonra da Meclis kürsüsünde, birtakım deliller göstererek fabrikadan acı acı şikâyet etti.

Eğer hatırımız bizi yanıltmıyorsa Ahmet İhsan Beyin bu şikâyetlerine fabrika müdürü, fabrikanın işlerinin

(Arkası 4 üncü sayfada)

EBUZZİYAZADE Velid

Amerika Ordusu Motörlü Kıtalarla Takviye Ediliyor

Londra, 17 (A.A.) — Moskova'dan Reuter ajansının bildirdiğine göre, Moskova radyosu Sovyet kıt'alarının Polonya hududunu geçtiğini bildirmiştir.

İsveç kaynaklarından bildirildiğine göre, Polonya kıtaatı her tarafta Sovyet kıtaatı ile muharebe etmektedir.

Paris, 17 (A.A.) — Polonya sefareti Sovyet kıtaatının bu sabah Molodeçna yakininde hududu geçmiş olduklarını ve derhal Polonyalı kıtaatın mukavemetine maruz kaldıklarını haber vermektedir.

Pat ajansının bir tebliğine göre Potemkin, Polonya sefiri Grzybowski'yi çağırmış ve kendisine Molotof tarafından imza edilmiş olan notayı okumuş ve Sovyet kıtaatına Polonya hududunu geçmeleri emrinin verilmiş olduğunu söylemiştir.

MOLOTOF'UN BEYANNAMESİ

Molotof tarafından Sovyet milletine hitaben neşredilen bir beyannamede ahiren motörlü ihtiyat kuvvetleri ile takviye edilmiş olan Kızıl Ordunun muharebe meydanlarından şeref ve şan ihraz edecek derecede kuvvetli olduğu beyan olunmaktadır. Molotof, bütün vatandaşlardan erzak [illegible] bulunmamalarını [illegible] Sovyet Rusya [illegible] serialarını [illegible]

[illegible] bir çok şefler halkı hükümete ve fırkaya mütabaat etmekte bulunmağa, vazifesini yapmağa ve bu suretle Kızıl Orduya yardım etmeğe davet eylemektedir.

SOVYETLERİN NOTASI

Sovyet hükümetinin, Sovyet kıt'alarının şarki Polonyaya duhulü hakkında yabancı memleketler hükümetlerine verdiği notanın metni şudur:

Polonya - Almanya harbi, Polonya devletinin tutunabilmesi ihtimallerinin gayrimevcut olduğunu göstermiştir. On gün süren harekât esnasında, Polonya bütün endüstri mıntakalarını ve kültür merkezlerini kaybetmiştir. Varşova, artık Polonya hükümetinin merkezi değildir. Hükümet inkıraz halindedir ve hiç bir hayat eseri göstermemektedir. Bunun mânası, Polonya devletinin ve hükümetinin, filiyatta, mevcut olmaktan kalktığıdır. Polonya ile Sovyetler Birliği arasında mevcut muahedeler bu sebepten kıymetlerini kaybetmiş bulunmaktadır.

Başıboş ve idaresiz bırakılmış olan Polonya, Sovyetler Birliği için bir tehdit teşkil edebilecek her türlü hâdiselere ve sürprizlere için kolay bir saha olmuştur. Şimdiye kadar bitaraf kalmış olan Sovyet hükûmeti, buna binaen, bu hâdiseler karşısında bitaraf kalamaz, ayni zamanda, Sovyet hükûmeti, Polonya arazisinde yaşıyan ve bugün keyfi muamelelere tâbi kalmış olan kendisine kan rabıtaları ile bağlı bulunan Ukranyalıların ve Beyaz Rusyalıların himayesiz bir halde bulunmaları karşısında kayıtsız da kalamaz.

Bu vaziyet karşısında Sovyet hükûmeti, hududu geçerek garbi Ukranya ve Beyaz Rusya halkının can ve mallarını himayeleri altına almalarını kıtaata tebliğini Kızıl Ordu kumandanlığına emretmiştir.

Aynı zamanda Sovyet hükûmeti, Bedbaht Polonya milletini sunmuş idarecilerinin sürüklediği bedbaht harpten kurtaracak ve ona sükûnet içinde tekrar yaşamak imkânını verecek her türlü tedbirleri de almak fikrindedir.

(Arkası 3 üncü sayfada)

Dün Polonya Üzerine Yürüyen Kızılordunun Piyadeleri Bir Geçit Resminde

Sovyet Rusya ordusunun zırhlı otomobilleri

Almanya Ve Rusyaya Yakın Olan Devletler Seferberlik Yapıyorlar

Polonya Hariciye Nezaretinin Dün Romanyaya Taşındığı Bildiriliyor

Polonyalılar Alman Hücumlarına Şiddetle Mukavemet Ediyorlar

Cernauti, 17 (A.A.) — Bugün Polonyadan gelen yolcuların verdikleri malûmata göre Leh kıtaatı Alman kıtaatına karşı mukavemete devam etmektedir. Mukavemet cephesi Lublin-Brest-Litovsk ve Varşova - Lvov dur.

Bilhassa Lvov mıntakasında Leh hücumları ve ona karşı bir de muharebeyi kabulde tereddüt etmiyen Leh tayyarecilerinin kahramanca faaliyeti kaydedilmektedir.

Varşova şiddetle müdafaada berdevamdır.

Varşova, 17 (A.A.) — Alman başkumandanlığı, Varşovaya verdiği ültimatom müddeti munka-

(Arkası 4 üncü sayfada)

Sovyetlerin Harekete Geçmesi Her Yerde Heyecan Uyandırdı

Paris, 17 (A.A.) — Bu sabah salâhiyettar mahfillerde ısrarla bildirildiğine göre, Sovyetlerin Polonyadaki müdahaleleri Fransa ile İngilterenin sonuna kadar şiddetle muharebe hakkındaki kararlarını değiştirmemektedir. Almanların bu Sovyet müdahalesini de, Alman - Sovyet ademi tecavüz paktında yaptıkları gibi, Fransa ile İngiltereyi bu anlaşmazlıkta aldıkları vaziyetten vazgeçmeğe ikna için kullanacakları zannedilmektedir. Bu bu [illegible] Alman tabiyesi harbin bidayetindenberi değişmemiştir ve bu itibarla Almanyanın, Polonya vaziyetini kendi istediği şekilde tasdiye edildiği takdirde, barış [illegible] yapması hâlâ muhtemel bulunmaktadır.

Muntazar olan bu tekliflere Daladier ve Çemberlayn hiçbir tereddüde mahal bırakmıyacak cevaplarını daha evvel vermiş -

(Arkası 4 üncü sayfada)

Beşiktaş G. Sarayı 2 - 0 Mağlûp Etti

Dünkü maçtan ve güreşlerden iki intiba

Dün yapılan spor hareketlerinin [illegible] 3 üncü sayfamızdadır

TEBLİĞLER

FRANSIZ TEBLİĞİ

Paris, 17/9 tarihli tebliği:

Dün akşama doğru cephenin [illegible] iki noktada düşman hücumu [illegible] Birisi Mosel [illegible] kinde, diğeri Sarre ile Vosges arasında cephenin merkezinde vukua gelmiştir. Bu iki hücum da tardedilmiştir.

Son alınan malûmat, Polonyadan cephemize, hava kuvvetleri ve büyük birlikler halinde, Alman kuvvetlerinin nakledildiği hakkında birkaç gün evvel verilen haberleri teyit etmektedir.

ALMAN TEBLİĞİ

Umumî Alman karargâhının tebliği:

[illegible] şarki istikametinde Polonya kıtaatının ricati Lemberg ile Premisl arasında kesilmiş bulunuyor.

San nehrinin [illegible] şimalinde, Alman kıtaatı Lublin istikametinde ileri yürüyüşüne devam etmektedir. Deblin mıntakası işgal edilmiş ve yeyyeni 100 tayyare elimize geçmiştir.

Kutno'nun şarkı için yapılmakta olan muharebe normal bir tarzda de-

(Arkası 3 üncü sayfada)

Perşembe
28
I. KÂNUN
1939
5 KURUŞ

Ulus Basımevi
Çankırı Caddesi, Ankara
Telgraf: Ulus - Ankara
TELEFON
Müessese Müdürü 1144
Başmuharrirlik 1371
Yazı İşleri Müdürü 1061
Yazı İşleri 1062
İdare 1064

ULUS

ADIMIZ ANDIMIZDIR

Müthiş bir zelzele felâketi oldu

Erzincan baştan başa harap oldu, Tokat'ta mühim hasar var

Millî Şefimiz İsmet İnönü Kayseri kız lisesinde

Ölenlerin miktarı yüzleri ve yaralananlar binleri aşıyor

Zelzele yurdun her tarafında hissedildi

HÜKÛMET VE KIZILAY

Geniş yardım tedbirleri aldı

Evelki gece sabaha karşı saat 2 raddelerinde birçok Ankaralılar, müthiş bir sallantı ile uykularından uyandılar. Zelzele olmuş, ve bu zelzele beş dakika kadar sürmüştü. Sabahleyin, şehrimizde de hissedilen bu zelzelenin maalesef memleketin şark kısımlarında bilhassa Erzincan, Tokat, Kemah, Ordu, Plümür ve daha birçok yerlerde müthiş bir felâket halini aldığını hele Erzincan'da taş üzerinde taş kalmadığını büyük bir acı ve ıztırapla öğrendik. Birçok vatandaşlarımızın toprak ve enkaz altında kaldığını duyduğumuz zaman teessürümüz son haddini buldu. Zelzele hakikaten tam bir felâket halini almıştı. Bu acı haberi verirken bütün yurttaşlarımız kadar Ulus'un da tâziyete muhtaç olduğunu bildiririz.
(Sonu 5 inci sayfada)

Millî bir yardım seferberliği!

Falih Rıfkı ATAY

Korkunç bir zelzele, bazı yerlerde ağır, bazı yerlerde hafif, hemen bütün memleketi yerinden oynatmıştır: zelzele Akdeniz ve Karadeniz kıyılarında, Anadolu'nun şarkında, garbında, ve merkezinde hissedilmiştir. İlk haberler Erzincan'ın harap olduğunu bildirmekte idi. Birçok kazalarımızda mühim hasarlar vardır. Tokat'ta büyük binalar yıkılmıştır. Bu satırları yazdığımız sırada facianın bütün tahribatını henüz bilmiyoruz. Fakat yüzlerce vatandaşımız ölmüştür; birçoğu yaralanmıştır ve binlercesi, karakışın bu sert günlerinde yuvasız kalmıştır.

Diyecek kelime bulamıyoruz. *Dün, Büyük* Millet Meclisine ilk tafsilât bildirildiği vakit, bütün mebuslar teessürden donakalmıştır. Fakat bu teessür, millet vekillerini derhal en katî yardım tedbirleri almak hususunda teşebbüse geçmeğe sevketti: Meclis başkanının reisliği altında bir millî iane komitesi kurulmuştur. Hükümetimiz ise, istimdat sesleri Ankara telgrafanesinde duyulduktan sonra, yani gecenin geç saatinde en geniş yardım tedbirleri almıştır. Elden gelen her şey o kadar kısa zamanda ve o kadar etraflı yapılmıştır ki ıstıraptan kalbimiz burkulduğu bu sırada, hükümetin göstermiş olduğu titiz vazifeşinaslığı takdir etmekten kendimizi alamıyoruz.

Bir facia millî olmak nisbetlerini aldığı zaman, ona karşı yapılacak yardımın, edilecek hizmetin mahiyeti de millî olmak lâzımgelir. Vatandaşlık *tesanüdü, şu anda, Türki*ye'nin her tarafında bir içtimaî muavenet seferberliği hâlini almalıdır. En hazini odur ki zelzele memleketin bilhassa en soğuk bölgelerini, gece yarısı, kar ve tipi altında vurmuştur. Erzincan gibi bedbaht yerlerin manzarası, âfetten masun kalan şehir, kasaba ve köylerdeki milletdaşlara rahat uykuyu haram edecek bir dehşet arzetmektedir. Para, esvap, örtü, erzak, millî komitenin *neler isteyeceğini* bilmiyoruz, *fakat* ne ister ve ne kadar isterse, kesemizi ve kilerimizi boşaltıp, sırtımızdan çıkarıp, zaten büyük olan facianın karakış hükmü ile daha büyümemesine çalışmak mecburiyetindeyiz.

Bu devlet halkındır: bu devlet, hiç şüphesiz, yıkılanların ve harap olanların daha iyisini yerine koyacak, bir kimseyi yuvasız, aç ve çıp-
(Sonu 3. üncü sayfada)

Millî Şefimizin felâket karşısında teessürleri

İnönü Erzincan valisine bir telgraf çekti

Elâzığ, 27 a.a. — Zelzele münasebetiyle Reisicümhur İsmet İnönü Erzincan Valisine aşağıdaki telgrafı çekmiştir:

"Erzincan'ın uğradığı felâkete pek müteessir oldum. Bütün millet, Erzincan'la yakından alâkadardır. Cümhuriyet hükümeti felâketin ıstıraplarını hafifletmek için âcil tedbirler almıştır. En ziyade ıstırabımızı mucip olan, nüfusça uğradığımız pek acı zayiattır. Diğer tahribatı milletimiz pek az zamanda kâmilen tâmir ve telâfi edecek ve bugünkü enkaz içinden memleketin güzel bir mâmuresi çıkarılacaktır. Bütün devlet memurlarının fedakârlık ve vazifeseverlikte biribirleriyle yarış etmelerini beklerim. Halkın ıstırabını teskin için bilhassa mânevi ahvalde sükûnet muhafaza edilmelidir. Milletimizin Erzincan'la candan alâkadar olduğu halkça bilinmelidir.„

İSMET İNÖNÜ

Millî Şefimizin Malatya'da yaptığı tetkikler

Malatya, 27 a.a. — Bugün 9.5 de Malatya'yı teşrif eden Millî Şef'imiz İsmet İnönü, istasyonda vali, belediye reisi, parti erkânı, mektepliler ve halk tarafından coşkun tezahürlerle karşılandılar. İstasyon caddesinde ve halk arasında uzun zaman yürüyen ve talebe ile görüşen İnönü, doğruca hükümet dairesine gittiler, hükümet erkânı ile tanıştılar. Bundan sonra belediyeyi şereflendiren Reisicümhurumuz, çarşıyı gezmek istediler ve yaya olarak çarşı yolu ile Gazi ilk okuluna, sinemaya, liseye gittiler. Parti ve halkevinde şehirlilerle uzun müddet görüşerek bilhassa halkevinin mesaisi ile alâkadar oldular. Buradan tütün fabrikasına giderek işletmeye yeni açılan bu fabrikadaki çalışma şeklini tetkik ettiler. Malatya mensucat fabrikası Millî Şef'imizin bilhassa alâkasını celbetti. Burada saatlerce kalan İnönü, saat 13 de belediyeye gelerek öğle yemeğini burada yediler.

Malatya, 27 a.a. — Reisicümhur İsmet İnönü şehir mezarlığına giderek orada medfun bulunan pederlerinin kabrini ziyaret etmişler ve saat 15 de husust trenleriyle Elâzığ'a müteveccihen şehrimizden hareket etmişlerdir.

Atatürk koşusu dün yapıldı

— Foto Etem —

Atletler koşuya başlarlarken

Koşu hakkındaki tafsilâtı dördüncü sayfamızda bulacaksınız

Atatürk'ün muvakkat kabri ziyaret edildi

Dün Ebedî Şef Atatürk'ün Ankaraya ilk teşriflerinin yirminci yıldönümü olmak münasebetiyle Vali ve Belediye Reisi B. Nevzat Tandoğan'ın riyasetinde vilâyet ve belediye daimî encümenleri âzalariyle Cümhuriyet Halk Partisi Ankara vilâyet idare heyeti reisi ve âzalarından mürekkep bir heyet Etnografya müzesindeki muvakkat kabre giderek Ebedî Şef'in manevî huzurlarında tâzimle eğilmişler, kabre buket ve çelenkler koymuşlardır.

Maarif Vekilimiz Hatay'dan ayrıldı

Antakya, 27 a.a. — Maarif Vekili Hasan - Âli Yücel dün Hatay'a gelmiş İskenderun istasyonunda vali, Maarif müdürü ve Parti erkânı tarafından karşılanmıştır. İskenderun'da belediyeyi, partiyi ziyaret eden vekil, öğle üzeri Antakya'ya varmış, şehir methalinde hükümet ve parti erkânı ile mektepler ve halk tarafından istikbâl olunmuştur. Öğleden sonra mektepleri gezen Maarif Vekili şerefine maarif ailesi tarafından İsmetpaşa ilk okulunda verilen çay ziyafetinde bulunmuştur. Hasan - Âli Yücel İzmir'e gitmek üzere şehrimizden ayrılmıştır.

İhtikâra karşı alınan tedbirler

Ticaret Vekilimiz Nazmi Topçuoğlu dün Meclis'te ihtikâra karşı alınan tedbirleri anlatmıştır. Bu beyanatı ikinci sayfamızda bulacaksınız.

Sıhat Vekilimiz Mecliste felâkete dair gelen telgrafları okudu

Felâkete uğrıyanlara yardım etmek için

Büyük Millet Meclisi Reisinin başkanlığında

Bir millî komite kuruldu

Büyük Millet Meclisi dün saat 15 te Şemsettin Günaltay'ın reisliğinde toplanmıştır. Celse açıldığı zaman evelâ Sıhat ve İçtimai Muavenet Vekili Dr. Hulûsi Alataş söz alnıış ve demiştir ki:

"— Bu sabah saat ikide memleketin birçok yerlerinde şiddetli bir zelzele hissedildi. Bu zelzele tesirini en ziyade Erzincan, Tokat, Sivas ve Ordu vilâyetlerinde göstermiştir. Peyderpey malûmat almaktayız. Aldığımız malûmata göre, müsaade buyurursanız Erzincan'ın telgrafını okuyayım:

Erzincan faciası

"Gece saat iki raddesinde çok şiddetli bir zelzele oldu. Bu zelzelede hükûmet konağı, ordu müfettişliği, Orduevi, postane ve şehrin en sağlam binaları dahil olmak üzere bütün evleri ve dükkânları yıkılmıştır. Şehir baştan başa enkaz yığını halindedir. *Kendilerini kurtarabilenler* sokaklara dökülmüşlerdir. Şimdiden birçok ölü ve yaralı tesbit edilmiştir. Birçok nüfus enkaz altındadır. Pek az hasarata uğrıyan ve zayiat vermiyen piyade ve topçu kışlalarından gelen askerlerle enkaz altında kalanların kurtarılmasına ve ötede beride
(Sonu 5 inci sayfada)

Cumhuriyet

Onyedinci yıl sayı : 5746

İSTANBUL — CAĞALOĞLU
Telgraf ve mektub adresi: Cumhuriyet, İstanbul - Posta kutusu: İstanbul, No. 246
Telefon: Başmuharrir: 22366, Tahrir heyeti: 24298, İdare ve matbaa kısmı: 24299 - 24290

Cumartesi 11 Mayıs 1940

Alman Orduları Dün Sabah Belçika ve Holandaya Tecavüz Etti

İki memleket de şiddetle müdafaaya geçtiler. İmdada çağırılan müttefik ordu Belçikaya girdi

Dün Alman taarruzuna uğrayan Belçika ve Holanda hudutları ve Belçika Kralı Leopold

Harekâtın hulâsası

Holanda ve Belçikaya karşı uzun müddettir hazırlanan Alman taarruzu dün sabah başladı. Bu memleketlerin bitaraflığını muhafaza edemediğini bahane eden Almanya, şafakla beraber ordularına tecavüz emri vermiş, Lüksemburg istilâ edilmiştir. Alman tayyareleri bir çok Holanda - Belçika - Fransa şehirlerini bombalamış, bazı yerlere paraşütlerle asker indirilmişse de kara ordusu bir yıldırım baskını yaparak ilerleyememiş ve Belçika hududunda tevkif edilmiştir.

Taarruza uğrayan devletlerin istimdadı üzerine müttefikler yardımı kabul ederek derhal ordularını Belçikaya göndermişlerdir. Asıl büyük harb dün başlamıştır.

Belçika ve Holanda orduları müdafaa hatlarına çekilmişlerdir. Şimali Holandada şiddetli muharebeler olmaktadır. Lüksemburgda Fransız - Alman orduları karşı karşıya gelmişlerdir. Büyük harekâta intizar olunabilir. *Tecavüz bütün dünyada çok fena karşılanmıştır.*

Alman ordularının tecavüze geçtikleri cephe ile taarruz kollarını, bombalanan veya paraşütle asker indirilen şehirleri gösterir harita

Taarruz Belçika Hududunda durduruldu

Fransa ve İngiltereye de hava akınları oldu - 130 Alman tayyaresi düşürüldü

Varan altı, Yedi, sekiz!...

Almanya dündenberi Holandaya, Lüksemburga ve Belçikaya taarruz etmiş bulunuyor. Demek ki bitaraflıkta ısrar eden üç memleket daha tecavüze uğramakta ve bu suretle evvelki seneden başlayan Alman istilâ siyasetinin hücumuna maruz kalan memleketlerin sayısı sekize çıkmaktadır. İşte silsile: Avusturya, Çeko-Slovakya, Polonya, Danimarka, Norveç, Holanda, Lüksemburg ve Belçika. Artık hâlâ bitaraflık nağmelerinden meded uman millet bulunursa onun aklına sadece şaşmak lâzım gelir. Zaten bitaraf veya harb harici diye şunun şurasında ne kaldı?

Şimalde İsveç, münferid ve mefluç bir vaziyete sokulmuş olduğuna göre Avrupanın diğer taraflarında harbin tehlikelerine maruz olmak bakımından ehemmiyet sırasile İsviçre, Macaristan, Balkanlar, İtalya var. İspanya ile Portekiz bu yeni harbe nispetle şimdilik Avrupanın el ulaşmıyan ve pek akla da gelmiyen bir kena-

YUNUS NADİ

(Arkası Sa. 3 sütun 3 te)

Tarihte
Türkler ve İngilizler

Büyük Tarihî tefrika
Yazan: ZİYA ŞAKİR

Bugün 2 nci sahifede

Paristen başka 6 Fransız şehri bombalandı, sivil halktan çok ölenler var

Reynaud «kılıcımızı kınından çıkardık, artık emretmek vaziyetinde olan, Fransız ordusudur!» diyor

Paris 10 (Hususî) — Alman tayyareleri bu sabah saat 4 ten itibaren şarkî ve şimalî Fransanın bir çok şehirlerini bombardıman etmişlerdir. Pariste derhal tehlike işareti verilmiştir. Halk çok alçaktan uçan Alman tayyarelerini görmüştür. Fransız avcı tayyareleri bir kaç bomba atmağa muvaffak olan düşman tayyarelerini derhal püskürtmüşlerdir.

Alman tayyareleri aynı zamanda Nancy, Colmar, Lille, Lyon, Pontoise ve Luxeuil şehirlerine bombalar atmışlardır.

Nancy'ye yapılan hava taarruzu esnasında sivil halktan 16 kişi ölmüş, 30 kişi yaralanmıştır. Lyon civarında Bran tayyare istasyonuna bombalar düşmüştür. Burada iki düşman tayyaresi düşürülmüştür.

İngiltereye yapılan hücumlar

Londra 10 (Hususî) — Alman tayyareleri bu sabah İngilterenin cenubu şarkî sahilinde hava taarruzlarında bulunmuşlardır. Kent dükalığı arazisinde kâin Chillam'a dört yangın bombası düşmüştür. Tayyare dafi topları, dört Alman tayyaresini düşürmüşlerdir. Thames nehri ağzında Alman tayyareleri tarafından teşebbüs edilen taarruzlar kâmilen akim kalmış, düşman tayyareleri ağır zayiat vererek firara mecbur kalmışlardır.

Hava Nezareti, bu sabah çok erkenden Alman tayyarelerinin Fransada, İngiliz hava ordusunun işgalinde bulunan karargâha taarruzda bulunduklarını, fakat muvaffakiyet elde edemediklerini, İngiliz harb tayyarelerinin 5 düşman tayyaresini düşürdüklerini bildirmektedir.

Şimal denizinde top sesleri

Londra 10 (a.a.) — İngilterenin cenubu şarkî sahilinde, bu sabah bir buçuk saat süren top sesleri işitilmiştir. Alman tayyarelerinin Fransa şimal sahili açığındaki gemilere tecavüz ettikleri zannediliyor. Bir çok kuvvetli infilâklar olmuştur. Bu infilâkların bombalardan mütevellid olduğu tahmin edilmektedir.

İngiliz tayyareleri, İngiliz sahilinin cenubu şarkî mıntakasında büyük bir faaliyet göstermektedir.

Müttefikler mukabele bilmisile müracaat edecekler

Paris 10 (a.a.) — Hariciye Nezareti bildiriyor:

«Fransa hükûmeti 1 eylûl 1939 da Amerika Reisicumhuruna verdiği cevabda Fransız hava kuvvetlerine sivil ahaliyi bombardıman etmemeleri ve yalnız askerî hedeflere taarruz etme-

(Arkası Sa. 6 sütun 2 de)

Bütün su kanalları açılan Holanda kuvvet ve cesaretle mukavemet ediyor

Bir çok şehirler havadan bombardıman edildi, tayyare meydanlarına paraşütle indirilen Almanlar imha olunuyor

Hava tecavüzüne uğrıyan İsviçre seferberlik yaptı

Çemberlayn çekildi

Yeni hükûmeti Çörçil kurdu

Fransada da millî birlik kabinesi teşkil edildi

Londra, 10 (Hususî) — Başvekil Çemberlayn bu akşam istifa etmiş, Bahriye Nazırı Çörçil, yeni kabineyi teşkile memur edilmiştir. Amele fırkası icra komitesi bugünkü toplantısında, Çemberlayn'in idaresinde teşekkül edecek Millî birlik kabinesine iştirak etmemeğe karar verdiğinden, Çemberlayn istifa etmek mecburiyetinde kalmıştır. Çörçil, yeni kabineyi kuruncaya kadar nazırların vazifelerine devam etmelerini rica etmiştir. Yeni kabineye Amele fırkası erkânile liberaller iştirak edecektir. Loyd Corc'un da Sandalyesiz Nazır sıfatile yeni kabineye gireceği zannediliyor.

Çemberlayn'in millete veda hitabesi

Başvekil Çemberlayn bu akşam radyoda İn-

(Arkası Sa. 6 sütun 4 te)

Dün Alman tayyareleri tarafından bombardıman edilen, Belçikanın payıtahtı Brüksel

Londra 10 (Hususî) — Alman orduları bu sabah saat üçte aynı zamanda Holanda, Belçika ve Lüksemburg topraklarına tecavüz etmişlerdir. Alman taarruzu Fransız hududundaki Jura dağından şimalde Ems nehri ağzına kadar ve Şimal denizinde bütün harb mıntakası hayati mecmuasında bombardıman tayyarelerinin keşif faaliyetile beraber olarak inkişaf etmiştir.

Lüksemburg istilâ edildi

Alman mıntakaları, her nevi müdafaa vasıtalarından mahrum olan Lüksemburg'u istilâ etmişlerdir. Lüksemburg hükûmeti müttefiklere müracaatle, Lüksemburg topraklarının tamamiyet ve istiklâlinin tekrar tesis edilmesini rica etmiştir. Müttefikler, Lüksemburg'a ellerinden gelen bütün yardımı esirgemiyeceklerini bildirmişlerdir. Lüksemburg büyük Düşesile hükûmet erkânı Fransaya iltica etmişlerdir.

Holandaya yapılan tecavüz

Amsterdam 10 (Hususî) — Holanda ordusu başkumandanlığı tarafından neşredilen tebliğ, Alman kıt'alarının bu sabah saat üçte hududu geçtiklerini bildiriyor. Almanlar aynı zamanda muhtelif tayyare karargâhlarına karşı hava taarruzları yapmışlardır. Holanda ordusu ve hava dafi bataryaları düşmana şiddetle mukave-

(Arkası Sa. 5, sütun 3 te)

Perşembe
13
HAZİRAN
1940
5 KURUŞ

ULUS Basımevi
Çankırı Caddesi, Ankara
Telgraf: Ulus Ankara
TELEFON
Başmuharrirlik 1371
Yazı İşleri Müdürü 1061
Müessese Müdürü 1144
Yazı İşleri 1062
İdare 1064

ULUS
ADIMIZ ANDIMIZDIR

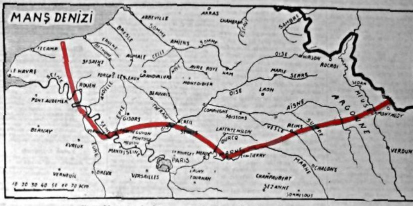
Bugün 5 inci sayfada
Harbe dair
Dünkü umumî vaziyet

Paris'in müdafaasına başlanıldı

Hemen hemen her tarafta yaptıkları hücumlara rağmen

Almanlar Fransız müdafaa tertibatına nüfuz edemediler

Alman kumandanlığı talim tanklarını da muharebeye soktu !

Fransa'da muharebenin cereyan ettiği sahayı ve Paris'in vaziyetini gösterir harita

Paris, 12 a.a. — Paristeki ahalinin çekilmesi devam etmektedir. Birçok mağazalar kapanmıştır. Bankalar henüz açıktır. Millî müdafaa için çalışan fabrikalardaki amelelerle esaslı diğer işlerde çalışanlar vazifelerini daha büyük bir süratle ifa ederek iş başında bulunmaktadırlar. Sokaklarda tam bir sükûn ve intizam vardır. Resmî devairin önünde müsellâh muhafızlar bulunmaktadır. Şehrin iaşesi temin edilmiştir.

Paris'in müdafaası başladı

Paris, 12 a.a. — Beyanatta bulunmağa memur bir askerî mümessil, bugün Parisin müdafaası muharebesi tam bir surette başlamış olduğunu ve Fransızların şehrin şimaline çekilmiş bulunduğunu bildirmiştir.

Paris askerî valisinin beyanatı

Paris, 12 a.a. — Paris askerî valisi general Hering, hükûmet merkezinin müdafaasının bizatihi münferit bir stratejik hareket teşkil etmediğini ve bu müdafaanın, Fransız ordularının umumî bir manevra çerçevesi dahilinde kalmakta olduğunu beyan etmiştir.

• • •

Londra, 12 a.a. — Fransız radyosu bugün Paris askerî kumandanı general Hering'in Seine - Oise, Seine ve Seine - Marne departmanları memurlarının vazifeleri başından ayrılmamaları hakkındaki emrini neşretmiştir.

Fransız sabah tebliği

Paris, 12 a.a. — 12 haziran sabah tebliği:

Muharebe devam etmektedir. Vaziyet cephenin heyeti umumiyesi üzerinde değişiklik göstermemiştir. Düşmanın Reims istikametindeki tazyikının iki zırhlı fırkanın da iştirâkiyle çok kuvetli vasıtalarla yapıldığı teeyyüt etmektedir.

Fransız hükûmeti toplandı

Fransa, 12 a.a. — Hükûmet saat 17 de heyeti vekile halinde toplanmıştır. B. Reynaud'nun gaybubeti dolayısiyle, başvekâlet *müsteşarı B. Baudoin, Türkiye sefirini* kabul etmiştir.

Askerî vaziyet

Paris, 12 a.a. — Bir fransız sözcüsünün beyanatına nazaran, almanlar, Argonne ile aşağı Seine arasında hemen her tarafta taarruz etmektedirler. Fakat hiç bir yerde fransız müdafaasına nüfuz edilememiştir. Şu anda Parisin 40 kilometre şimalinde Senlis etrafında harp edilmektedir. Almanlar, Ronen ile Vernon arasında birkaç noktadan Seine nehrini geçmişlerdir.

Bilhassa Vernon civarında duman perdesi, sal, köprü ve dubalar kullanmışlardır. Şimdi fransız kıtaları almanları nehre sürüp köprü başlarını tahrip etmeğe teşebbüs etmektedirler.

Fransız kumandanlığı, iki gün evel, Soisson ve Compegne etrafında harbetmekte olan kıtaları *Paris müdafaa hattı üzerine* çekmeğe karar vermiştir.

Cephenin yeni şekli

Soisson civarındaki alman kıtaatı, Ferte - Milon ve Fere - Entardenois yakının-

(Sonu 5 inci sayfada)

Vekiller heyetinde

Ankara; 12. a.a. — Vekiller Heyeti, bugün öğleden evel, reisicümhur İnönü'nün *riyaseti altın*da toplanmıştır.

İtalya'nın kararı

A. Ş. ESMER

İtalya Başvekili Sinyor Musolini, dokuz ay on gün düşündükten sonra nihayet, Venedik sarayının balkonundan İtalya'nın kararını bildirmiştir: İtalya, bir sene evel Almanya ile imzaladığı ittifak icabı, harbe girmeğe karar vermiştir. Bu beyanat karşısında derhal şu sual akla geliyor: İtalya Almanya ile ittifakı *bir sene evel imzaladığına göre*, acaba geçen eylülde neden harbe girmemişti? Bu sualin cevabını İtalya Hariciye Vekili Kont Ciano, harp başladıktan bir ay kadar sonra söylediği uzun bir nutkunda vermişti. Kont Ciano, Almanya ile ittifak imzalandığı zaman, her iki devletin de harp için hazırlıksız olduklarını ve sulh devresine ihtiyaçları bulunduğunu takdir ettiklerini söylemiş ve üç sene müddet bir harbi provoke etmemeği biribirine karşı teahhüt ettiklerini bildirmişti. Bu beyanat alman devlet adamları tarafından münakaşa *edilmemiştir*.

Herhalde aradan geçen dokuz aylık askeri harekâtın seyri şunu göstermiştir ki Almanya pek o kadar hazırlıksız değilmiş. Çünkü İtalya ile muahedesinin imzasını takip eden birkaç ay içinde Polonya ile giriştiği muharebeyi üç hafta gibi kısa müddet içinde nihayetlendirdikten sonra bu ilkbaharda da en geniş askeri harekâta başlamıştır. Almanya'nın giriştiği bu askerî harekât, çok büyük harp malzemesi stoklarının sarfını istilzam etmektedir. Ve bu stokların senelerce evel toplandığına da şüphe yoktur.

İtalya'ya gelince; bu devletin hazırlanmak için zamana ihtiyacı olduğu şimdi anlaşılmıştır. Filhakika geçen eylülde harp başladığı zaman İtalya, hazırlıksızdı. İtalya harbe tekaddüm eden birkaç sene içinde biri Habeşistanda, diğeri de İspanya'da *iki harbe girişmiş ve bu iki* muharebede hayli harp malzemesi israf etmişti. Binaenaleyh yeniden stoklar toplamak mecburiyetinde idi. Anlaşılıyor ki İtalya, geçen dokuz ayı bu stokların toplanmasına hasretmiş ve hazırlandıktan sonra askeri harekâtın da Almanya'ya *müsait gittiğini anladığı* bir günde harbe iştirâk etmeğe karar vermiştir.

İtalyan milletinin mukadderatı bakımından bu kararın şümul ve ehemiyeti üzerinde durmak zaittir. İtalya çok ince ölçüp tartmak mec-

(Sonu 3. üncü sayfada)

Fransa'nın Almanya ve İtalya'ya nazaran vaziyetini ve İsviçre'yi gösterir harita

Fransa'ya karşı bir taarruza geçince...

İtalyan ordusu karşısında kuvetli tahkimat bulacak

Cenova ve Torino'daki askerî hedefler bombardıman edildi

Libya, Habeşistan ve Cenubî İtalya'daki İtalyan üslerine de hava hücumları yapıldı

Paris, 12 a.a. — Fransız hükûmeti, bugün, Fransa'da oturan italyanlardan bir sadakat beyannamesi imza ederek fransız askeri makamlarının emrinde kalanları mevkuf tutmıyacağını bildirmiştir. Fransa'da oturan italyanların ekserisi, şimdiden bu tarzda *beyannameleri imzala*mışlardır.

İtalyanlar bir köprüyü berhava ettiler

Paris, 12 a.a. — Royter ajansı bildiriyor: İtalyanlar, Roya nehri ağzında fransız - italyan hududuna 20 kilometre mesafede bulunan Vintmille'de bir köprüyü berhava etmişlerdir. Fransız ordusu namına söz söylemiye salâhiyetli bir şahsiyet şunları ilâve etmiştir:

"— İtalyanlar henüz taarruza geçmemiştir, fakat taarruz ettikleri zaman, Nice yollarını ve Alpes geçitlerini saddetmekte olan pek kuvetli tahkimat hatlarında, çok *müessir bir mukavemete tesadüf edecek*lerdir."

İngiliz kıralının hususi konseyi

Londra, 12 a.a. — İtalya'nın harbe girmesi dolayısiyle alınması lâzımgelen tedbirleri müzakere etmek üzere, kıralın hususî konseyi dün akşam Buckingham sarayında toplanmıştır.

Habeşistan kıralı hâdiseleri takip ediyor

Londra, 12 a.a. — Habeşistan kıralı Haile Selase Londra'ya gelmiş ve harekâtın inkişafını takip etmektedir.

Amerika'daki italyanların teessüfü

Nevyork, 12 a.a. — Dün akşamki Boston Post gazetesi, italyan aslından *amerikan* ahalisi liderlerinin, İtalya'nın Almanya yanında harbe girmesini alenen teessüfle karşıladıklarını ve mahkûm ettiklerini yazmaktadır.

Tanca'dan ayrılan italyanlar

Tanca, 12 a.a. — Müttefiklerin Tanca'yı almak niyetinde oldukları hakkında ital*yan membalarından verilen haberlere rağ*men, Tanca'da sükûn hüküm sürmektedir. 350 İtalya kadın ve çocukları cumartesi günü şehirden ayrılmıştır. 2500 italyan şehirde kalmaktadır.

İtalya kıralı ordu umumî kumandanı

Roma, 12 a.a. — İtalyan radyosu, yirmi

Sonu 3. üncü sayfada)

Mısır hükûmeti İtalya ile siyasî münasebatı kesti

Memleketin emniyeti için lüzumlu tedbirler alındı

Kahire, 12 a.a. — Royter bildiriyor: Mısır resmi mahafili Mısır hükûmetinin İtalya ile katî surette siyasî münasebetlerini katedeceğini bildirmektedirler.

Dün akşam kabine içtimaından sonra başvekil Ali Mahir paşa gazetecilere beyanatta bulunarak *Mısır ahalisini ve ecnebi*leri azimkâr ve fakat sakin durmağa davet

(Sonu 5. inci sayfada)

Arnavutlukta muhtemel harekât mı ?

Tiran, 12 a.a. — Bir kararname neşredilmiştir. Bu kararnameye nazaran Arnavutluk, kendisini İtalya'nın kendileriyle muharebeye girişmiş olduğu devletlerle hali harpte addetmektedir.

İtalyan müsellah kuvetleri kumandanı olan Duçe, Arnavutlukta harekâtta bulunması muhtemel bütün kuvetlere de kumanda edecektir.

Yabancı tayyareler İsviçre üzerine bombalar attılar

Dört ölü, on dokuz yaralı var, hâdise hakkında tahkikat başladı

Berne; 12. a.a. — Lausanne ve Geneve civarında bombalar atılmıştır.

Ordu erkânı harbiyesi şu tebliği neşmiştir :

Bu sabah erkenden Cenevre gölü mıntakasında bir takım ecnebi tayyareler, hududu geçmişler ve bombalar atmışlardır.

Bu ana kadar bir bombanın Renens yakınına ve müteaddit bombaların da Traigny ve Dailen mıntakalarına düşmüş olduğu anlaşılmıştır. Cenevre üzerine beş bomba atılmıştır. Bir askerle bir kadın telef olmuştur. On iki kişinin *hastaneye* kaldırılmalarına lüzum hasıl olmuştur.

Bombaların nereden geldiğini ve ne tip bombalardan olduğunu tayin için teknik bir anket açılmıştır.

İsviçre'ye düşen bombaların zararları

Berne; 12. a.a. — Royter ajansı bildiriyor :

Bu sabahki Geneve mıntakasının bambardımanı neticesi olarak dört kişinin öldüğü ve 19 kişinin de yaralandığı, İsviçre kumandanlığı tarafından bildirilmektedir.

Lausanne yakininde Renen istasyonu üzerine düşen bombalar hattı ve bir mikdar da yol malzemesi tahrip etmiştir.

Yüksek harp konseyi kararları

Londra; 12. a.a. — İstihbarat nazırının bildirdiğine nazaran, B. Çörçil, refakatinde harbiye nazırı B. Eden ve genel kurmay reisi General Dill bulunduğu halde, dün ve bugün Fransa'da B. Reynaud, mareşal Petain ve general Veygand ile görüşmüşlerdir.

Askerî vaziyetin inkişafına karşı koymak için alınması icap eden tedbirler hakkında bir mutabakat hasıl olmuştur.

Paris'ten bir görünüş

Cumhuriyet

18 inci yıl sayı: 6057

İSTANBUL — CAĞALOĞLU
Telgraf ve mektub adresi: Cumhuriyet, İstanbul - Posta kutusu: İstanbul No 246
Telefon: Başmuharrir: 22366. Tahrir heyeti: 24298. İdare ve Matbaa kısmı: 24299 - 24290

Perşembe 19 Haziran 1941

Türk - Alman Dostluk Paktı İmzalandı

Muahede 10 seneliktir ve iki memleket arazilerinin masuniyetine ve tamamiyeti mülkiyesine mütekabilen riayeti taahhüd etmektedir

Türk ve Alman hükûmetleri

Doğrudan doğruya veya dolayısile yekdiğeri aleyhine müteveccih hertürlü harekâttan içtinab edecekler

PAKTIN METNİ

Ankara 18 (a.a.) — Bu akşam saat 21.15 te Hariciye Vekâleti binasında Türkiye ve Almanya arasında imza edilmiş olan muahedenin metni aşağıdadır:

Türkiye Cumhuriyeti ve Alman Reich'ı,

Aralarındaki münasebetleri mütekabil itimad ve samimi dostluk esasına istinad ettirmek arzusile, ve her birinin elyevm mevcud taahhüdleri kaydi ihtirazisi tahtında, bir muahede akdetmeğe karar vermişler ve bu maksadla murahhaslarını tayin etmişlerdir; şöyle ki:

Türkiye Reisicumhuru:

İzmir meb'usu ve Hariciye Vekili Şükrü Saracoğlunu;

Almanya Reich Şansölyesi:

Ankara büyük elçisi Ekselâns Franz von Papen'i.

Bu murahhaslar usulüne muvafık bulunan salâhiyetnamelerini teati ettikten sonra atideki ahkâmı kararlaştırmışlardır:

Madde 1

Türkiye Cumhuriyeti ve Alman Reich'i arazilerinin masuniyetine ve tamamiyeti mülkiyesine mütekabilen riayet ve doğrudan doğruya veya dolayısile yekdiğeri aleyhine müteveccih her türlü harekâttan tevakki etmeyi taahhüd ederler.

Madde 2

Türkiye Cumhuriyeti ve Alman Reich'i müşterek menfaatlerine taallûk eden bütün meselelerde bunların halli için mutabakati temin etmek üzere aralarında âtiyen dostane temasta bulunmayı taahhüd ederler.

Madde 3

İmzası günü mer'iyet mevkiine girecek olan bu muahede on sene müddetle muteberdir. Yüksek âkid taraflar, muahedenin temdidi hususunu vakti merhununda aralarında kararlaştıracaklardır.

Bu muahede tasdik olunacak ve tasdiknameler süratı mümkine ile Berlinde teati edilecektir.

Türkçe ve Alman lisanlarında, her iki metin de aynı veçhile muteber olmak üzere, iki nüsha olarak tanzim edilmiştir.

Ankara, 18 haziran 1941

Muahedeyi Türkiye namına imzalayan Hariciye Vekilimiz Şükrü Saracoğlu

C. H. P. Grupu

Başvekilin izahatından sonra muahedeyi ittifakla ve alkışlar arasında tasvib etti

Ankara 18 (a.a.) — C. H. P. Meclis grupu bugün 18/6/941 çarşamba günü saat 17 de Reis vekili Trabzon meb'usu Hasan Sakanın reisliğinde toplandı.

Ruznamede yalnız Almanya ile müzakeresi bu defa ikmal ve intac edilmiş olan dostluk muahedesi vardı.

Bu maksadla söz alarak kürsüye gelen Hariciye Vekili Şükrü Saracoğlu bu muahedenin bidayettenberi geçirmiş olduğu müzakere safahatına aid beyanatta bulunmuş ve imzası takarrür eden muahede metnini okuyarak bu vesikanın mahiyet ve gayesi üzerinde etraflı izahat vermiştir.

Hariciye Vekilini müteakıb söz alan bir çok hatiblerin beyanatına ve sordukları suallere bizzat Başvekil doktor Refik Saydam tarafından verilen cevablar dinlendikten sonra muahedenin imzası teklifi reye konulmuş ve umumî heyetin tam ittifakile ve sürekli alkışlarla kabul edilmiştir.

(Arkası sahife 5 sütun 1 de)

Muahedeyi Almanya namına imzalayan Büyük Elçi Von Papen

Yeniden seferber edilmekte olduğu anlaşılan Rumen ordusunun muhtelif cüzütamları Bükreşte bir geçid resminde, köşede Rumen Başvekili General Antonesko bir harita üzerinde müzakereler yapıyor

Örsle çekiç arasında

Bu, mütareke Fransasının halidir: Bir taraftan galib Almanyanın tazyik ve tazyiki altındadır, diğer taraftan İngilterenin çıkardığı şüphe mahsulü ve kendi hesabına haklı zorluklara maruzdur. Nihayet Suriyede günlerdenberi iki tarafın kuvvetleri harbediyorlar, son senelerde meydana çıkan beynelmilel yeni bir âdete tebaan harb hali resmen ilân edilmiş olmaksızın. İngiliz - Fransız münasebetlerini daha ziyade bozulmaktan korumaya çalışan Amerikanın bu çapraşık vaziyet önünde pek ziyade mütehayyir olmuş olacağı aşikârdır.

Bu harbde Amerika bidayettenberi kendisince haklı gördüğü demokrasi tarafını tutmuş olduktan sonra şimdi bu cephede yalnız kalan İngiltereye bütün kuvvetile yardım etmek mecburiyetinde bulunduğu için Fransa ile İngiltere arasında dostane mutavassıtlık vazifesi görürken tabiî Fransayı İngiltereye uymağa sevkeden bir rol oynayor, ve bir çok misallerile sabit olduğu üzere icabında Fransayı tehdid bile ediyor. Herhalde İngiltere ile Fransa arasında Suriye boğuşmalarına rağmen henüz harb halinin resmî şekle dökülmemiş olmasında Amerikan müdahale ve tazyikının azçok tesiri olacaktır, diye tahmin olunur. Kimbilir, İngiltere ile Fransa arasında mutavassıtlık yapan Amerika bu iki memleketin münasebetlerinin düzelmesi ve hiç olmazsa tamir olunamıyacak surette bozulmaması hesabına biraz da İngiltere üzerinde müessir olmağa çalışsa belki daha iyi olurdu.

Bize Fransa meselesinde Anglo - Sakson âlemi, hal ve vaziyeti çok iyi anlayan bir psikoloçya marifet ve maharetile hareket etmemiştir ve etmiyor gibi *görünüyor. Bir kere Fransa mütareke* akdetmemeliydi iddiasını hareket mebdei ittihaz etmekte isabet yoktur. Harbin müstakbel bütün tecellilerine tahakküm etmek imkânsızlığı bir tarafa bırakılarak Fransanın dehşetli şekilleri malûm olan yıkılışından sonra akdetmek ıztırarında kaldığı mütareke, üzerinde durulacak yegâne vakıa olarak tahakkuk etmiş bulununca, Fransa karşısında tutulacak hareket hattı artık bu zarurî vakıaya göre yeniden tesis ve tespit olunmak lâzım gelirdi. Fransız mütarekesinin İngiltere üzerinde icra ettiği müthiş tesiri görmemezlik ve bilmemezlik etmiyoruz. Hatta Fransız donanmasının şurada burada vurulmasına kadar giden bu buhranı mazur görüyoruz.

Ancak dikkate şayan olan nokta şurada idi ki Fransız donanmasına indirilen darbeleri Fransada dahi mazur görenler çok oldu, ve hatta bunların, kimbilir belki hâlâ, ekseriyette bulundukları iddia olunabilir. Demek ki İngiltere için Fransanın tutulmasına itina edilecek kuvvetli bir tarafı vardı. Fransız milleti gibi tarih sahibi ve izzeti nefis sahibi bir millet uğradığı felâketten kurtulmağı münhasıran kendi galibinin lûtuf ve kereminden bekliyemezdi. Laval'ler ve Darlan'lar İngiltere aleyhine bu kadar

YUNUS NADİ

(Arkası sahife 5 sütun 4 te)

Hariciye Vekilile Alman Elçisinin beyanatları

Saracoğlu dedi ki:

Türk ve Alman milletleri

Bu muahede ile yeni ve kat'î bir emniyet havası içinde yekdiğerine bir kere daha el uzatmış oluyorlar

Ankara 18 (a.a.) — Türkiye - Almanya muahedesinin imzası münasebetile Hariciye Vekili Şükrü Saracoğlu matbuata atiîdeki beyanatı yapmıştır:

«— Birbirlerine karşı vaziyetleri her vakit açık ve dürüst kalmış ve dünya hâdiselerinin [illegible]

(Arkası sahife 5 sütun 7 de

Von Papen dedi ki:

İmzalanan muahede

Asırlardanberi memleketlerimizi birbirine bağlıyan eski, itimadlı ve dostane münasebetleri yeniden teyid etmektedir

Ankara 18 (a.a.) — Almanya büyük elçisi Von Papen, Anadolu Ajansı vasıtasile Türk matbuatına aşağıdaki beyanatta bulunmuştur:

— İmza edilen muahedenin mesud bir tarzda akdi Hariciye Vekiline, matbuata dikkate değer bazı sözler söylemeğe vesile oldu. Bun-

(Arkası sahife 5 sütun 7 de

Millî Şefimiz

İngiltere Kralını tebrik ettiler

Ankara 18 (a.a.) — Reisicumhur İsmet İnönü, Büyük Britanya Kralı Majeste İkinci George'un doğumunun yıldönümü münasebetile tebriklerini telgrafla bildirmişler, Majeste Kral da Reisicumhura teşekkür telgrafile mukabele etmişlerdir.

Millî Şefimizin Basın Birliğine iltifatları

Ankara 18 (a.a.) — Basın Birliği Ankara mıntakası kongresinin toplantısı münasebetile kongre riyaseti tarafından gönderilmiş olan tazim telgrafına Reisicumhur İsmet İnönü aşağıdaki cevabı vermiştir:

Muvaffak Menemencioğlu
Türk Basın Birliği Ankara mıntakası kongre reisi

Ankara

Kongreye başarılar diler ve temiz duygularına teşekkür ederim.

Garb çölünde üç günlük bir muharebeden sonra...

İngiliz kıt'aları hareket üslerine avdet etti

Tanklar, tayyareler arasındaki çarpışmalar pek şiddetli oldu

Kahire 18 (a.a.) — Ortaşarktaki İngiliz kuvvetleri umumî karargâhının tebliği:

Libyada dün müteaddid hücumlar tarafımızdan püskürtüldükten sonra, düşman yeni kuvvetler getirerek ileri kuvvetlerimize karşı bir çevirme hareketi teşebbüsünde bulunmuştur.

Düşmana kuvvetlerini geri çektirmek ve ağır zayiat verdirmekten ibaret olan gayretlerimize vâsıl olduğumuzdan, tedricen ileri mevzilerimize çekildik. Yüzlerce Alman esiri alınmış ve çok miktarda tankla top tahrib edilmiştir.

Habeşistanda, Wolkefit mıntakasında, kuşatılmış bir İtalyan kalesinin garnizonunu baskı [illegible] olarak düş -

(Arkası sahife 5 sütun 2 de)

Amerika dört sene sürecek bir harbe hazırlanıyor

Berlinin protestosu

Alman hükûmeti, sed kararının mukavelelerle tezad teşkil ettiğini ildirdi

Vaşington 18 (a.a.) — Amerika Harbiye Nazırı Stimson dün meb'usan meclisi harbiye encümeninde yaptığı beyanatta harbin dört seneden fazla sürmesi ihtimalinden bahsetmiş ve demiştir ki:

«— Uzun sürecek bir harbi derpiş

(Arkası sahife 5 sütun 3 te

Rumanyada hummalı hazırlıklar

Umumi seferberlik ikmal ediliyor

Rumanyanın Besarabyayı almak üzere harekete geçeceği söylenmektedir

«Rumanyada ve Sovyet hududlarındaki Alman tahşidatı hakkında bugün de *muhtelif şayialar deveran etmiştir. Bu* meyanda Rumanyanın Besarabyayı geri almak teşebbüsünde bulunacağı da şayi olmuştur.

Amerikan kaynaklarına göre, bu şayiaların maksadı İngiltereye karşı yapıla-

(Arkası sahife 5 sütun 6 da

Müttefikler Beyruta 20 kilometre yaklaştılar

Şam kapılarında...

Vişi kuvvetlerinin mukabil taarruzları önlendı ve bir şehir istirdad olundu

Kahire 18 (a.a.) — İngiliz tebliği: Suriyede, sahil mıntakasında yeni terakkiler yapılmıştır. İleri devriyelerimiz Beyruta takriben 30 kilometre mesafede bulunmaktadır.

Şamın cenubunda, müttefik kuvvetler

(Arkası sahife 5 sütun 5 te

Yeni kararlar

100 kilodan fazla buğday, arpa ve yulaf satışlarında azamî satış fiatlarını tanzim eden kararname ilga ediliyor

Ticaret Vekili Mümtaz Ökmen

Ankara 18 (Telefonla) — Yeni mahsule el konması hakkındaki 157 sayılı Koordinasyon kararını mer'iyete koyan

(Arkası sahife 5 sütun 7 de

Hastalara francala nasıl verilecek?

Belediye veya Hükûmet tababetinden rapor almak lâzım

İstanbul Vilâyetinden:

1 — Francala yalnız hastanelerde hasta bulunanlara tahsis edilmiştir. Hastaların francala ihtiyacı mahallî hükûmet veya Belediye doktorları tarafından verilecek raporla tevsik olunacaktır.

Bu raporları hâmil olanlar kaymakamlıklara müracaatla isim ve

(Arkası sahife 5 sütun 1 de)

Birkaç söz

Avrupa geviş getiriyor

Kim ne derse desin, inek emperyalist bir hayvandır. Mümbit ve yeşil mer'alarda hududsuz bir saltanat sürer. Kimseye hesab vermeksizin vitaminden yana dünyanın en taze otlarını işkembesine indirir; saf, berrak sularla ruhunu ve vücudünü dinlendirir. Kış geldi mi, soğuktan mahfuz kâşanesine çekilir. Mümbit mer'alar gene emrinde kalmak şartile bir sürü zengin gıdalarla (idomni hayat) eyler. Bir pipilin musluğuna benziyen memelerinden piyasaya her gün kilolarla süt ihraç eder. Fakat bunun bedelini döviz olarak ödetmek istemez; takas usulünü tercih eder. Yeşil mer'alar, kâşane ahırlar ve envai türlü gıdalar varken keza inek dövizi ne yapsın?

Deve ise proleterdir. Çöllerde bir köle hayatı sürer. Nerede bir diken bulursa onunla (kifafı nefs) etmeğe çalışır. Nerede çamurlu bir suya rastlarsa, düşünmeden borgücünü şişirmeye bakar. Güneşin altında, sabahtan akşama kadar devam eden yorucu ve bıktırıcı mesaiye rağmen o, ayrıca istikbalini de hesablamaya mecburdur. Belki günlerce ot yüzü görmiyecek ve çamurlu suya rastlamıyacaktır. Onun içindir ki bugün ağzına koyduğu lokmayı yarın tekrar çiğnemeye hazırlanır.

★

Avrupa harbinin doğurduğu (kesad) sıkıntılar yüzünden, bazı memleketlerde, kullanılmış maddelerin bir tasnife tâbi tutularak, yeniden işe yarar bir hale getirildiğini, yahud başka maddelerin imalinde kullanıldığını düşündüğüm zaman, elimde olmıyarak, kendi kendime yukarki mukayeseyi yapıyor ve Avrupanın birçok milletlerin deve olduklarına kanaat getirdim.

Yalnız sahici bir deve hiç bir zaman ineği kıskanarak emperyalist olmayı düşünmediği halde, bizim deve olan devletlerin hepsi, hasis hasis geviş getirirken mümbit ve yeşil mer'aların hulyasile mustaribdirler.

İnsanla hayvan arasında bu kadarcık bir fark da bulunmasaydı, çok ayıb mı olurdu dersiniz?

N.

Sayısı 3 Kuruş

PERŞEMBE 26 HAZİRAN 1941
YIL: 24 * SAYI: 8424
İdare evi: Ankara C. Vakıt Yurdu
Telefon: İdare (24370), Yazı (21413)
Telg. İstanbul Vakıt—Posta kutusu: 46

VAKIT

Türk-Alman muahedesi Mecliste kabul edildi

Refik Saydam hükûmetinin eseri, bütün insanlığın tasvibine mazhar olmuştur

Sayın Başvekilimiz Refik Saydam

İngiliz ittifakına sadıkız

Hariciye Vekilimiz diyor ki:

HİTLER

Rayiştagdaki nutku ile Türk milletinin ve Türk çocuklarının kalbini harekete getirmiştir

(Yazısı 2 ncide)

Hariciye Vekilimiz Şükrü Saracoğlu

C. H. P. Müstakil Grup Reisi Ali Rânâ Tarhan

Dünkü tarihî celsede mebuslarımız Türk siyasetini bir daha açıkça izah ettiler

Ankara, 25 (A.A.) — Büyük Millet Meclisi bugün Refet Canıtezin başkanlığında yaptığı toplantıda Türk — Alman dostluk muahedesini müzakere ve kabul eylemiştir.

Bu müzakereyi takip için kalabalık bir halk kütlesi samiîn localarını doldurmuştu. Matbuat locasında ecnebi ve Alman matbuat mümessilleri bulunuyordu. Kor diplomatik locasında Alman büyük elçisi Fon Papen ile büyük elçilik müsteşarı ve ataşemiliteri yer almışlardı.

(Devamı Sa. 4 sü. 1 de)

Leningrat

Alman tayyareleri tarafından şiddetle Bombardıman edildi

Stokholm, 25 (A.A.) — Finlandiya menbalarından gelen haberlere göre, Alman pike bombardıman tayyareleri Leningrada ağır bir hücum yapmışlar ve şiddetli büyük yangınlar çıkarmışlardır.

Gene Finlandiya mahfillerinden alınan diğer haberlere göre Finlandiya körfezinin garp müntehasında kâin Hangö ile Estonya hava meydanları da bombardıman edilmiştir.

Bir Finlandiya resmî tebliğinde Rus tayyarelerinin Karelideki hudut kasabası Kuhmo ile Hangö mıntakasının şarkında kâin diğer bazı kasabalar üzerinde uçtukları bildirilmektedir

Hitlerin hedefi İran ve Irak

Londra, 25 (A.A.) — Müstakil F..ansız ajansının şark muhabiri bildiriyor:

Askerî mütehassısların fikrine göre Alman motörlü kolları ve zırhlı fırkaları Kafkasyaya varır burasını işgal etmeye muvaffak olurlarsa Hitlerin bundan sonraki hedefi İran ve Irak olacaktır. Binaenaleyh şayet muvaffak olursa Rus seferinin temin edeceği en büyük istifadeyi Gürcistan petrollerinin Basra körfezi yakınındaki İran petrollerinin ve Musul petrollerinin ele geçirilmesi teşkil edecektir. Alman motörlü kolları İrana kadar geldiği takdirde buradan Bülcistan veya Efganistan yoluyla veya her ikisinden birden Hind hududunu tutabileceklerdir. Bu ihtimal gözönünde bulundurularak çoğu casus bozguncu ve askerî mütehassısı olan 5000 seyyahın halen İranda olması İngiliz ve Sovyet hükûmetlerini ziyadesile meşgul etmektedir.

Sovyet - Alman paktı hasebile İngiliz - Sovyet hükûmetleri şimdiye kadar hemâhenk olarak hareket etmiyorlardı. İran yolu İngiliz - Sovyet ordularını birleştiren yoldur ve harbin herhangi bir safhasında bu ordular bu memleketlerden geçeceklerdir.

Almanyanın Sovyetler Birliğine taarruz etmekten maksadı

Yazan : ASIM US

Sovyetler Birliği ile Almanya arasında başlıyan harp İngiltere ile Almanya arasındaki harp vaziyeti üzerine nasıl bir tesir edecek? Avrupa harbine Sovyetler Birliğinin karışması Almanyanın mı, yoksa İngilterenin mi lehine netice verecektir?

Almanya Sovyetler Birliği üzerine taarruza geçmekle kendisi ile harp eden İngiliz imparatorluğunun yayına yüz yetmiş milyon nüfuslu koca bir memleketi ilâve etmiştir. Çörçil bunu son nutkunda çok açık gösteriyor, İngiliz imparatorluğunun Sovyetler Birliğine yardım edeceğini söylüyor. Sovyetler Birliğinin bu şekilde harbe karışmış olması elbette İngiltere için bir faydadır. İngilterenin bugünkü siyaseti büyük mikyasta Amerika yardımı gelinceye kadar harbi uzatmak olduğuna göre Almanya Sovyetler hududuna taarruz edince bu maksadı temin etmiş oluyor. Bu bakımdan Alman taarruzu İngiltere için bir muvaffakıyettir.

Şüphe yok ki taarruz teşebbüsü Almanyadan Rusyaya karşı olmayıp da Rusyadan Almanyaya karşı gelmiş olsaydı bu mütaleayı kati bir hakikat olarak kabul etmek icap ederdi. Halbuki herkesin bildiği gibi hâdise böyle cereyan etmemiştir. Taarruz teşebbüsü Rusyadan değil, Almanyadan gelmiştir.

Molotofun beyanatından anlaşılıyor ki hattâ Almanya harp sebebi hazırlamak için bir müzakere kapısı açmaksızın Sovyetler Birliğine harp ilân etmiştir. O halde acaba İngiltere ile harp halinde bulunan Almanya bu devletle uğraşıp dururken kendi teşebbüsü ile Sovyetler Birliğine taarruza geçmekte nasıl bir menfaat tasavvur etmiş olabilir?

Almanya Fransayı mağlûp ettikten sonra havadan Britanya üzerine şiddetli bombardımanlar yaptı. Maksadı Britanya ahalisini İngiliz hükûmeti aleyhine ayaklandırmaktı. Bu, olmadı. Sonra hazırlanan istilâ plânı da tahakkuk etmedi. Bunun üzerine Atlantik meydan muharebesi başla-

(Devamı Sa. 4 sü. 6 da)

Sovyet tebliği

Sivastopol

Bombardımanına mukabil Ruslar

Köstenceyi

Üç defa şiddetle bombardıman ederek ateşe verdiler

Alman paraşütçüleri

Sovyet üniforması ile muhtelif noktalara inmişler

PRUT

Civarında Alman ve Romen askerleri esir edildi

Moskova, 25 (A.A.) — Tass ajansı Kızılordunun şu tebliğini neşretmektedir:

Düşmanın Şaule, Kovno, Grodno, Volinsk - Vladimir ve Brodi istikametindeki taarruz inkişaf etmişse de 24 haziranda Kızılordu kıtalarının muannidane mukavemeti ile karşılaşmıştır.

(Devamı Sa. 4 sü. 4 de)

Madritte Sovyetler aleyhinde nümayişler oldu

İngiltere elçiliğinin camları kırıldı

İspanya Hariciye Nazırı halka "hazır olunuz!„ dedi

İngiltere İspanyayı protesto etti

Madrit 25 (A.A.) — Dün öğleden sonra Madritte binlerce talebe ve Falanj mensupları Sovyetler birliği aleyhinde nümayişlerde bulunmuşlardır.

Mitingden sonra talebe partinin

(Devamı Sa. 4 sü. 5 de)

Finlandiya

Sovyet tecavüzüne karşı

Askerî tedbir aldı

Helsinki, 25 (A.A.) — Finlandiyadaki istihbarat ofisi aşağıdaki tebliği neşretmiştir:

Mebusan meclisinin bugünkü toplantısında devlet nazırı Bojamjeli bugünkü vaziyeti ve bu vaziyeti doğurmuş olan şeraiti anlatmıştır.

Devlet nazırı bu sabahtan beri Finlandiyanın Sovyet tecavüzlerine hedef teşkil ettiği ve Sovyetler birliğinin Finlandiyaya karşı hasmane hareketlerde bulunduğunu kaydetmiştir.

Bunun içindir ki Finlandiya, memleketi müdafaa için bütün askerî tedbirleri almıştır.

Devlet nazırının beyanatını müteakip mebusan meclisi hükûmete müttefikan itimadını bildirmiştir.

Alman tebliği

Muharebeler Müsait şekilde inkişaf ediyor

Sovyet tayyareleri Köniksberg ve Memel'i bombardıman ettiler

Führerin umumi karargâhı, 25 (A.A.) — Alman orduları başkumandanlığının tebliği:

Şarkta, hava kuvvetleri ve harp donanmasının Sovyet kuvvetlerile yaptığı muharebeler o kadar müsait bir şekilde inkişaf etmektedir ki, büyük muvaffakiyetlere intizar edilmektedir.

İngiltere etrafındaki deniz mıntakasında Alman muharebe tayyareleri İngilterenin şark sahilleri açıklarında himaye altında seyreden kafilelere dahil ceman 11 bin ton hacminde iki düşman şilepini tahrip etmişler ve diğer iki büyük ticaret gemisine ağır bombalarla tam isabetler kaydetmişlerdir.

Dün gece hava kuvvetlerimiz Liverpul limanı havuzlarındaki mühim askeri tesisatı bombalamışlar ve doklarla iaşe anbarlarına ve diğer depolara tam isabetler kaydetmişler ve büyük yangınlar çıkarmışlardır. İngilterenin cenubu şarkisindeki diğer liman tesisatı ile nehir mansaplarındaki tesisata ve tayyare meydanlarına da hücum edilmiştir.

Muharebe tayyarelerinden müteşekkil kuvvetli bir Alman hava filosu 24—25 Haziran gecesi Hayfadaki İngiliz deniz üssüne her çapta bombalarla hücum etmişlerdir.

Avcı tayyareleri tarafından kuvvetli bir surette himaye edilen İngiliz muharebe tayyarelerinin işgal altındaki arazi üzerine yaptıkları bir hücumda dün akşam cereyan eden hava muharebeleri esnasında 13 İngiliz tayyaresi düşürülmüştür. Tayyare dafi bataryaları da ayrıca 2 tayyare düşürmüşlerdir.

İngiliz tayyareleri dün gece Almanyanın şimali ile şimali garbisine infilâk ve yangın bombaları atmışlardır. Halk arasında ölen ve yaralanan vardır. Ne askerî mahiyette ne de harp iktisadiyatile alâkadar müessesalerde hiç bir hasar olmamıştır. Gece avcı tayyarelerle donanma dafi bataryaları 3 İngiliz tayyaresi düşürmüşlerdir.

Münferiden uçan Sovyet tayyareleri Koenigsberg ve Memelde meskûn mahalleleri bombardıman etmişlerdir. Bu hücumlar bilhassa harp esirleri arasında zayiata sebebiyet vermiştir. Bir çok binalar yakılmış veya hasara uğramıştır.

Kahve satışı pazartesi günü başlıyor

Fiyat mürakabe komisyonu kahve fiyatını 284 kuruş tesbit etti

Fiyat murakabe komisyonu, dün, fevkalâde bir toplantı yaparak kahve tevziatı etrafında görüşmelerde bulunmuştur.

Kahve tevziatına pazartesinden itibaren başlanacaktır. Şimdilik haziran ayı için lüzumlu kahveler piyasaya çıkarılacaktır ki, bunun miktarı 550 çuvaldır.

Temmuz ve ağustos ayları için lüzumlu olan iki aylık kahve de ayrıca tevzi edilecektir.

Fiyat murakabe komisyonu dünkü toplantısında perakende kahve satışlarının 284 kuruşa yapılmasına karar vermiştir. Bu kahveler, çekilmiş olarak ve 250 gram paketler halinde halka dağıtılacaktır.

Sivil halk, 250 şer gram halinde kahvesini kuru kahvecilerden alabilecektir. İstanbulda 180 kuru kahveci vardır.

Holanda Kraliçesi diyor ki: Rus milletinin yanında harbedecağiz

(Yazısı 4 üncüde)

CUMARTESİ
20
İlkkânun
1 9 4 1
5 Kuruş

ULUS Basımevi
Çankırı Caddesi, Ankara
Telgraf: U L U S Ankara
—(Telefon)—
Başyazarlık 1371
Yazı İşleri Müdürü 1061
Müessese Müdürü 1144
Yazı İşleri 1062
İdare 1064

ULUS

ADIMIZ ANDIMIZDIR

Ekmek işinde karne tatbik edilecek

Lüzum olduğu takdirde

İhtiyaç maddelerini aramak, bunlara elkoymak için hükümete selâhiyet verildi

Millî Korunma kanunundaki değişgeler ve eklentiler dün Mecliste kabul edildi

Ticaret Vekilimiz B. Mümtaz Ökmen

GİZLİ STOKLAR meydana çıkarılacak

Ticaret Vekilimizin sözleri

Büyük Millet Meclisi dün Şemsettin Günaltay'ın reisliğinde toplanmıştır. Celsenin açılmasını müteakip Ticaret Vekili Mümtaz Ökmen kürsüye gelerek gelen evrak arasında muvakkat encümenin müstacelliyetle müzakeresini teklif ettiği millî korunma kanununun bazı maddelerinin değiştirilmesi hakkında kanun lâyihasının ruznameye alınmasını ve tercihan müzakere edilmesini teklif etmiş ve kabul edilmiştir. Müteakiben kürsüye gelen Maliye Vekili Fuat Ağralı gene bugün gelen evrak listesinde buğday koruma karşılığı vergisinin kaldırılması hakkındaki kanun lâyihasının şimdi müstacelliyetle müzakeresi kabul buyurulan millî korunma kanunu ile şiddetle alâkadar bulunmasından dolayı muvakkat encümene havale edilmesini teklif etmiş ve bu teklif dahi kabul edilmiştir. Bundan sonra Fuat Sirmen (Rize) müzakeresine karar verilmiş olan millî korunma kanununun bazı maddelerini değiştiren kanun lâyihası hakkında Müstakil Grup adına söz alarak, lâyihanın, millî korunma kanununun hükümete vermiş olduğu geniş salâhiyetten başlarının tatbikatta sığraili ve semereli neticeler vermesini temin için lüzumlu görülen bazı tedbirlere, usullere, müeyyidelere taallûk ettiğini, bu yeni salâhiyetler ve müeyyidelerle hükümetin takviye edilmesine ve hükümetin bu salâhiyetlerle teçhiz olunmasına ve hükümeti bu salâhiyetlerle teçhiz edilmesi lüzumuna Grupun kani bulunduğunu ve bu sebeple Grup adına lâyihanın kabulünü rica ettikten sonra Grupun hükümetin dikkat nazarına bazı görüşlerini ve düşüncelerini arzedeceğini söylemiş ve demiştir ki:

Arkadaşlar, içinde bulunduğumuz vaziyet çetindir ve bugünkü müşkülâtın yarın daha ziyade artmasına da intizar etmek lâzımdır. Hükümetimiz bu müşkülâtı önliyebilmek için hepimi-

(Sonu 6 mcı sayfada)

Başvekilimiz Dr. Refik Saydam Ankara'ya geliyor

Hacıkiri, 19 a.a. — Başvekil Dr. Refik Saydam bugün saat 11 de Ankara'ya hareket etmiştir.

İngiliz takımı Mersin muhtelit takımını 6-2 yendi

Adana, 19 a.a. — Adana'ya gelen ve Çukurova gençliği tarafından hararetle karşılanan İngiliz futbol takımı bugün ilk temasını Mersin muhtelitiyle yapmıştır. Çok heyecanlı ve zevkli geçen maç 6-2 İngiliz takımı lehine bitmiştir. İngilizler yarın Adana muhtelitiyle karşılaşacaklar ve maçtan sonra şehrimizden ayrılacaklardır.

Cenup Amerika devletleri arasında

Falih Rıfkı ATAY

Sovyet Rusya henüz Japonya ile harbe girmiş değildir; fakat gerek Litvinof gibi şahsiyetler, gerek Pravda gibi gazeteler Japonya'yı söz ve yazı hücumuna tutmuşlardır. Artık alıştığımız üzere, çarpışıp çarpışmamak, harpte olup olmamak mânasına gelmez. Bugün için ne japonlar, ne de ruslar biribirlerine karşı cephe açmakta menfaat görmemektedir. Birinin omuzlarında Çin, Amerika ve İngiliz yükü, ötekinin sırtında Almanya'nın ağırlığı vardır. Uzak-Şark'ta Rusya üsleri Japonya üzerine akınlar için pek elverişli olsa bile, ingiliz ve amerikalılar henüz kendi üslerini tamamiyle koruyabilecek kadar bile toparlanmış değildirler. Bugün için asıl dâva, bu üslerden mümkün olanlarını kurtarmak, Japonya'ya denizlerde hareket serbestliği verecek ve Anglo-Saksonları Pasifik'te pek güç vaziyete düşürecek ilerleme ve birleşmelerin önüne geçmektir. Yoksa hakikat odur ki Rusya ile Anglo-Saksonlar, artık hiç bir yerde biribirinden ayrılmaz bir kader birliği ile bağlanmıştır.

Karmaşa bulaşa bütün kıtaları kan ve ateşe süren harp, cenup Amerika memleketleri için de nazik bir mesele ortaya çıkarmıştır. Dün gelen bir telgraf, Brezilya hükümetinin Anglo-Sakson devletleri ile Japonya arasındaki bu harpte tarafsız kalacağı hakkındaki kararın Berlin'de telsiz edilmemiş olduğunu bildirmekte idi. Berlin'e göre harpdışı kalmak istiyen bu memleketlerle, onları kendi yanında harekete sürüklemek istiyen Birleşik Devletler Reisi arasında bir çarpışma vardır ve neticenin ne olacağı hakkında şimdiden hüküm vermek doğru değildir. Nitekim, Peru hükümeti, Havana ve Lima kararlarının "öteki yarımküreden bir devlet, Amerika devletlerinden her hangi birine saldırışta bulunursa, bu hareke-

(Sonu 6 ncı sayfada)

Pasifik harbinin ilk safhası memnuniyet verici olmadığından

İngiliz komutanları da değişecek

Bazı şeflerin mühim yanlışları meydana çıktı

Londra, 19 a.a. — Royter ajansının askerî yazarı "Annalist" in mü-

(Sonu 3 üncü sayfada)

Buz denizinden Karadeniz'e kadar olan cephe üzerinde

Sovyet kıtaları ilerliyor

Moskova kesiminde Sovyet baskısı arttı

Londra, 19 a.a. — Londra'nın salâhiyetli kaynaklarında bugün söy-

(Sonu 3 üncü sayfada)

Japonların üç noktada kara ya çıktıkları Hong-Kong'un umumi görünüşü

İngilizler

Derne hava meydanını zaptettiler

Çekilen mihverciler gittikçe artan ölçüde baskı altında tutuluyor

Kahire, 19 a.a. — Ortaşark Britanya kuvetleri umumî karargâhının tebliği:

Dün, bütün gün kuvetlerimiz Mekili etrafında ve ötesinde bulunan düşman kuvetlerinin geri kalanını Derne'ye doğru kovalamağa devam etmiştir.

Gece, Derne tayyare meydanı elimize düşmüştür. Fakat, düşman kuvetleri Derne şehriyle Mekili bölgesini hâlâ işgal ediyor.

Hava kuvetlerimiz bombalanacak mükemmel hedefler bulmuşlardır. Bomba tayyarelerimiz hareketlere başladığındanberi en büyük faaliyetini dün göstermiştir. Derne'ye ve Mekili'nin batı bölgesine giden yollarda düşman kollarına durmadan hücum etmiştir.

Düşman kuvetleri büyük kayıplar vermiş, bozguna uğratılmıştır. Gazala'daki başlıca meydan muharebesinde ve Gazala'nın batısında iğtinam edilen malzeme hakkında tafsilât alınamamıştır. Çünki şimdiye kadar bütün dikkat, çekilen düşmanın gittikçe artan bir ölçüde baskı altında tutulmasına tahsis edilmiştir.

Bardia ve Halfaya bölgelerinde hâlâ mukavemet eden düşman müstahkem mevkileri şiddetli hava bombardıman ve top ateşine tabi tutulmaktadır.

İtalyanlar almanları öldürüyormuş

Londra, 19 a.a. — Royter ajansının Gazala yakınında bulunan yeni Yeni Zelanda kıtaları nezdindeki muhabiri bildiriyor:

Bu muharebede mihver ortakları tarafından dökülen kan hakkında ilk elden olarak mevsuk bir malûmat edindim.

Bir italyan subayı ve on italyan askeri ile bir alman askeri britanya

[Sonu 3 üncü sayfada]

D.N.B. ye göre

M. Çörçil ortadan kayboldu

Müttefikler Vaşington veya Moskova'da konferans mı topladılar!

Stokholm, 19 a.a. — D.N.B.: Londra'dan bildirildiğine göre, İngiliz hükümet merkezindeki siyasî mahfiller ve parlâmento mahfillerinde M. Çörçil'in nerede bulunduğu hakkındaki merak, gitgide artmaktadır. Üç gündenberi, başvekil, gerçekten, avam kamarasında hiç görülmemiş ve bazıları mühim olan görüşmelerin hiç birisine iştirâk etmemiştir. Londra'da şu cihet belirtilmektedir ki geçen defa da M. Çörçil ortadan kaybolduğu zaman Atlantik'e açılmış ve Reis Ruzvelt ile görüşmüştü. Perşembe günü birçok mebuslar, M. Attlee'den M. Çörçil'in nerede bulunduğunu sormuşlardır. M. Attlee, bu suallere en ufak bir cevap vermekten kaçınmış ve bu da, Londra'da dolaşan şayiaları daha ziyade fazlalaştırmıştır. Şimdi her yerde iddia edildiğine göre, M. Çörçil İngiltere'de değildir ve yabancı memleketlerde bir yerde bulunmakta ve orada müttefik memleketlerin en yüksek devlet adamları ile çok mühim siyasî görüşmeler yapmaktadır. M. Çörçil'in bizzat iştiraki ile Vaşington'da ve yahut Moskova'da toplanan bir müttefikler konferansından bahsedil-

(Sonu 3 üncü sayfada)

Üç sınıf üzerine tertip ettiğimiz (ULUS ESKRİM KUPASI) müsabakaları İkincikânunun 10 uncu cumartesi günü başlıyacaktır. Bugüne kadar müsabakaya girmek üzere bize adlarını yazdırmış ve fotoğraflarını göndermiş olanların sayısı 37 dir. Evelce de yazdığımız gibi, yazılma müddeti bugün bitmiştir. Fakat müsabakalara daha yirmi gün bulunması dolayısiyle yazılma müddetini ay başına kadar uzatmıya karar verdik. İsteklilerin bu müddet içinde mektupla spor muharririmize başvurmalarını rica ederiz.

Japonlar HONGKONG'A çıktılar

Tokyo "Hongkong'a filen hâkimiz" diyor

Londra'ya göre durum vahim

Şiddetli çarpışmalar oluyor

Tokyo, 19 a.a. — Umumî japon karargâhının tebliği:

Japon kıtaları düşmanın şiddetli mukavemetine rağmen Hong-kong'a çıkmıştır.

(Sonu 3 üncü sayfada)

Mr. Çörçil ve Mr. Ruzvelt'in Atlantik görüşmesi sırasında alınmış bir resmi

İngilizler

Penang'ı kayıp vermeksizin tahliye ettiler

Malezya'nın şimal batısı Japon kontrolü altında

Londra, 19 a.a. — Penang, britanyalılar tarafından boşaltılmıştır. Penang adasındaki garnizon kayıp vermeksizin geri çekilmiştir. Öğrenildiğine göre, siviller adada kalmıştır.

★★★

Singapur, 19 a.a. — Salâhiyetli bir kaynaktan bildirildiğine göre, Kuran şehrinin cenubundaki imparatorluk kıtalarının yeniden eski üzerine Penang adası eski ehemiyetini kaybetmiştir. Sanıldığına göre, bütün askerî kuvetler ve malzeme Penang'dan muvaffakiyetle çekilmiştir. Son hava hücumları neticesinde yaralananları tedavi etmek ve bulaşık hastalıkların zuhurunu önlemek için şehirde kalmak istiyen iki hekimden başka Penang'da hiç bir avrupalı bulunmamaktadır.

Malezya'nın şimal batısında

Saigon, 19 a.a. — Singapur radyosunun bildirdiğine göre, Malezya'nın şimal batısındaki bölge, tamamiyle japon ordusunun kontrolü altındadır.

Japonlar Muda ırmağı boyunca ilerliyorlar

Şanghay: 19 a.a. — Singapur'dan gelen son haberler şimal Malaya'-

(Sonu 3 üncü sayfada)

Filipinlerde

hava faaliyeti çok büyük bir ölçüde arttı

Wake adasına da iki hava hücumu yapıldı

Vaşington, 19 a.a. — Harbiye nazırlığının tebliği:

Filipinlerde bulunan uzakdoğu kuvetleri başkumandanı, 18 ilkkânunda düşman hava faaliyetinin yalnız Luzon üzerinde hafif akınlara ve kara harekâtının da ehemmiyetsiz devriye faaliyetine inhisar ettiğini bildirmiştir.

Bahriye nazırlığının tebliği:

Atlantik çevresinde hiç bir hadise olmamıştır. Atlantik'in batısında fena hava devam etmektedir.

Doğu pasifikte bildirmeğe değer bir şey olmamıştır.

Orta pasifikte bildirmeğe değer bir hadise olmamıştır.

Uzak doğuda denizaltılarımızın düşman kuvetlerine karşı faaliyeti neticesinde bir düşman nakliye vapuru batırılmıştır. Bir düşman torpito muhribinin de tahrip edilmiş olması ihtimali vardır.

Hava faaliyeti

Vaşington, 19 a.a. — Harbiye nazırlığının bildirdiğine göre, son 24 saat içinde Filipin adalarında düşman hava faaliyeti çok büyük bir

(Sonu 3 üncü sayfada)

Garp çölünde bir İngiliz tankı harek[illegible] halinde

Ortaşark'ta faaliyette bulunan bir (Flying Forteresse - Uçan Kale) tayyaresi. (40.000) kademe kadar yükselebilen bu tayyareler (2000) mil uzağa (4000) kilo bomba taşıyabilmektedir.

HALKIN GÖZÜ
HALKIN KULAĞI
HALKIN DİLİ

Son Posta

Sene 12 — No. 4221 | Yazı işleri telefonu: 20203 | PERŞEMBE 7 MAYIS 1942 | İdare işleri telefonu: 20203 | Fiatı 5 kuruş

Faik Öztırak istifa etti

Dahiliye Vekâletine Dr. Fikri Tuzer tayin edildi

Doktor Fikri Tuzer

Memduh Şevket Esendal Parti genel sekreteri oldu

Ankara 6 (A.A.) — Dahiliye Vekili Tekirdağ meb'usu Faik Öztrak rahatsızlığı dolayısile vekâlet vazifesinden affını rica etmiş ve bu arzusunun kabulü ile Dahiliye Vekâletine Erzurum meb'usu Dr. Fikri Tuzer'in tayini yüksek tasdika iktiran etmiştir.

Ankara 6 (A.A.) — Erzurum meb'usu Dr. Fikri Tuzerin Dahi-

(Devamı 5 inci sayfada)

Memduh Şevket Esendal

Suikasd davası ayın 13 üncü Çarşamba gününe bırakıldı

Pavlofun tahkikatın tevsiî hakkındaki talebi yerinde görülmedi, reddedildi

Parçalanan adamın Ömer olmadığını ileri süren Pavlofun mütaleasına iddia makamının verdiği cevablar

Suçlulardan Pavlof'un üç pozu

Ankara, 6 (Hususî) — Ağırceza mahkemesinde suikasd teşebbüsü maznunlarının muhakemelerine saat 9,45 de devam edildi. Kornilof elinde bir mavi dosya ve bir de Ulus gazetesi olduğu halde, Pavlof ta kucağında bir tomar evrak ve rusça gazetelerle beraber mahkeme salonuna girdiler.

Celse açılınca, ilk sözü Süleyman istedi.

Reis kendisine:

— Acele etme!

Dedi.

Süleyman:

— Bir istidam var!

Cevabını verdi.

Bundan sonra reis ilk sözü Abdurrahmana verdi.

Abdurrahman — Geçen celsede Pavlof ve Kornilof için demiştim ki, bunlar yalnız bir komünist gibi değil, bir Rus gibi hareket ediyorlar, Rus menfaatlerini gözönünde tutarak hareket ediyorlar, gazetelere yanlış akseden bu ifadeden maksadım, bunların hem Rus, hem de komünist gibi hareket ettiklerine işarettir.

Ben bir Türk evlâdı gibi hareket etmekteyim. Bu, içimden doğan bir harekettir. Onların bana vermek istedikleri isim benim üzerimde bir örtü değil, üzerime atılmış bir pisliktir. Bunu ben temizlemekle meşgulüm.

Abdurrahmanın avukatı da müekkilinin ayni ifadesi üzerinde izahat verdi.

Süleyman tahliyesini i tiyor

Müteakiben Süleymanın mahkemeye bugünkü tarihle takdim eylediği istida okundu.

Süleyman bu istidasında ezcümle diyordu ki:

«Günlerdenberi bütün dünya efkârı umumiyesini alâkadar eden bu davada zanlılar arasında yer almış bulunuyorum. Tamamen biha-

(Devamı 4/1 de)

FRANSIZLAR MADAGASKARDA DAYANIYORLAR

İngilizler hedefe varmadılar

Adaya hafif tanklar da çıkarıldı

Fransızlar 7 İngiliz tayyaresi düşürdüler

Ruzvelt dün Madagaskar meselesini görüştü

Londra 6 (A.A.) — Londranın salâhiyetli mahfelleri, Madagaskardaki mukavemetin kat'ileştiğini bildirmektedir.

İngiliz kuvvetleri karaya çıktığındanberi cehennem sıcağı altında ancak 30 kilometre kadar ilerlemişlerdir. Maamafih Diego - Suarez ile Antsirana şehri hedeflerine, dün henüz ulaşılmış değildi. Hareketlere bugün de devam edilmektedir. Fakat halen netice malûm bulunmamaktadır.

7 tayyare düşürüldü

Clermount - Ferrand 6 (A.A.) — Madagaskardan alınan son haberler muharebelerin şiddetlendiğini göstermektedir. İngiliz tayyareleri birbirini takib eden dalgalar halinde bilhassa Diego - Suareb'deki zayıf Fransız deniz kuvvetlerine hücum etmektedirler. İngililer tarafından mühim hava kuvvetleri kullanıldığı dün 7 İngiliz tayyaresinin düşürülmüş olmasile anlaşılmaktadır.

Londra 6 (A.A.) — Vichyden bildiriliyor:

Resmi Fransız ajansı haber veriyor: İngilizler, Diego - Suarez deniz üssü ile Madagaskarın diğer kısımları arasındaki Saintandrakaka berzahını kontrol etmektedirler. İngiliz kıt'aları etrafından 20 bin kişi taarruzlara iştirak etmektedir.

Laval Berline gidiyormuş

Londra 6 (A.A.) — Times gazetesinin Fransız - İspanyol hududundan aldığı bir habere göre, Laval Madagaskar işgalinden doğan vaziyeti tetkik için Berline gide-

(Devamı 5 inci sayfada)

Uzakşarkta muharebeler şiddetlendi

Japonların, sırf işgal ettikleri memleketlerde sarfetmek üzere çıkardıkları dolarlardan bir nümune. İngilizlerin iddiasına göre bu banknotların hiç bir karşılığı olmadığı gibi, bazı ahvalde seri numarası ve imza bile taşımamaktadırlar.

Yeni Delhi 6 (A.A.) — Birmanyadaki kara muharebelerine dair hiç bir taze havadis alınamamıştır. Fa

(Devamı 5 inci sayfada)

Doğuda Almanların hücumları

Leningradda yangınlar çıkarıldı

Nurmansk cephesinde muharebeler devam ediyor

Berlin 6 (A.A.) — Alman orduları başkumandanlığının tebliği:

Doğuda taarruz mahiyetinde bir çok teşebbüsler muvaffakiyetle yapılmıştır. Düşmanın birçok ma-

(Devamı 5 inci sayfada)

[Askeri vaziyet]

Şark cephesinde Alman taarruzu niçin gecikiyor?

Yazan: Emekli General K. D.

Ortalık iyice ısındığı ve yerlerde kuruyarak hattâ tarla yolları bile her türlü vesaitin mürururına müsaid bir hale geldiği halde Almanların henüz şark cephesinde beklenen taarruza başlamamış olmaları her tarafta türlü tefsirler ve tahminler serdedilmesine sebebiyet vermiştir ve burada bazı Amerikan kara kuvvetlerinin Libya cephesine, deniz ve hava kuvvetlerinin de Akdenize gelmiş olduklarının salâhiyetli Anglo - Sakson makamlarınca ifşa edilmiş olmaları da bu tefsir ve tahminlere hususî bir ehemmiyet izafe eylemiştir. Tefsir Hülâsası: Mihver devletlerinin Sovyet

(Devamı 3/1 de)

Fransadaki Alman mümessili Otto Abetz, Mareşal Petain ve Amiral Darlan bir arada

Filistin, portakal unundan mamul ekmek yiyormuş!

Ekmek darlığının önüne bir İngilizin keşfi sayesinde geçilmiş

Portakal ekmeği insanı besler mi ?

Dünyanın her tarafında günün en mühim meselelerinden birisi hiç şüphe yok ki, buğday ve ekmek meselesidir. Harb yüzünden her yerde yiyecek sıkıntısı çekiliyor. Devlet adamları, vatandaşlarına: «Belinizdeki kemerleri biraz daha

(Devamı 5 inci sayfada)

Amerikan ordusu 6 milyon kişiye çıkarılacak

Vaşington 6 (A.A.) — Harbiye müsteşarı Patterson Amerikan ordusunun altı milyon kişiye çıkarılacağını bildirmiştir.

Bugün, ekmek istihkakını tam olarak alacağız

Ankaradan dönen vali bu tedbirin muvakkat olduğunu, şimdilik ekmek istihkakının bir gün tam, bir gün yarım verileceğini söylüyor

Vilâyetteki toplantı

Birkaç gündenberi Ankarada bulunmakta olan vali ve belediye reisi doktor Lütfi Kırdar dün sabah Ankaradan şehrimize gelmiştir.

Vali ve belediye reisi doğruca vilâyet makamına gelmiş ve vali muavini, mıntaka iaşe müdürü, belediye iktısad müdürü ve diğer alâkadarların iştirak ettiği toplantıya riyaset etmiştir. Toplantıda ekmek vaziyeti, iaşe işleri görüşülmüştür.

Vali ve belediye reisi doktor Lütfi Kırdar günlük ekmek istihkakının yarıya indirilmesi meselesi etrafında dün kendisile görüşen bir muharririmize şu beyanatta bulunmuştur:

«— Vilâyetin tebliğinde de bildirildiği veçhile muvakkat ve bütün memlekete şâmil olan bu tedbirin devam edeceği şu birkaç gün içinde mahallî imkânların azamisini kullanarak ekmek istihkakının bir gün tam, ertesi günü nısıf olarak verilmesini temin için gelir gelmez meşgul oldum. Pek muvakkat olan bu müddet zarfında ekmek istihkakının bir gün tam, yani eskisi gibi, ertesi günü nısıf verilmesini temin ettik. Buna göre halkımız yarınki (bugün) ekmek istihkaklarını tamam alacaklardır.

Mahrukat işine gelince: Ofisin kaf-

(Devamı 5 inci sayfada)

Cumhuriyet

19 uncu yıl sayı: 6499

İSTANBUL — CAĞALOĞLU
Telgraf ve mektub adresi: Cumhuriyet, İstanbul - Posta kutusu: İstanbul No. 246
Telefon: Başmuharrir: 22366, Tahrir heyeti: 24298, İdare ve Matbaa kısmı 24299 - 24290

Cuma 18 Eylül 1942

Millî Şef İnönü

Dün sabah İstanbula şeref verdiler

Millî Şefimiz Reisicumhur İnönü, dün sabah Haydarpaşa garından çıkarlarken

Reisicumhur İsmet İnönü dün sabah saat 9,30 da şehrimizi şereflendirmişlerdir.

Millî Şef, Haydarpaşa istasyonunda Millî Müdafaa Vekili General Ali Rıza Artunkal, İktısad Vekili Sırrı Day, Örfi İdare Komutanı Korgeneral Sabit Noyan, Vali ve Belediye Reisi Dr. Lûtfi Kırdar, Parti idare heyeti reisi Suad Hayri Ürgüblü, şehrimizde bulunan mebuslar, Üniversite Rektörü Cemil Bilsel, profesörler, Vilâyet ve Belediye erkânı ve kalabalık bir halk kütlesi tarafından karşılanmışlardır.

Millî Şef İsmet İnönü, Ankaradan gelen Vali ve Belediye Reisi Dr. Lûtfi Kırdar ile, Parti reisi Suad Hayri Ürgüblüyü refakatlerine alarak Acar motörile Floryaya gitmişlerdir.

Türk - Macar dostluğu

Günün birinde eğer Avrupa kendi benliğine kavuşabilecekse, bunda, Avrupalı milletlerin birbirlerine karşı şimdiden beslediklerı yakınlık ve sevgi duygularının başlıca bir mil oynıyacağını unutmıyalım. Asırlarca süren, hattâ ümid kıracak derecede şiddetlenen kin ve düşmanlık dalgaları, tarih okyanusunda yuvarlana yuvarlana durulup eriyebiliyor. O zaman, yer yer berrak bir gölün temiz, lekesiz, ışıklı ahengile karşılaşıyoruz ve:

— Bir gün bütün Avrupayı bu ahengin asil çerçevesi içinde neden görmiyelim?

Diyerek ümidleniyoruz.

Tarihin dinamik oluşu boyunca bir çok imtihanlar geçirdikten sonra, yarınki Avrupaya örnek olacak derecede berraklaşan millî temaslardan biri de Türk-Macar münasebetleridir. Turanın bağrından çıkıp Garba doğru yol alan bu iki kardeş millet, birbirlerini kaybettiklerindenberi, bilinmez hangi hasretin acısile yüzlerce yol yanıp tutuştular. Yabancı ırk ve milletler arasında hayat kavgasının sert kayalarına çarpa çarpa dövüşe o kadar alışmışlardı ki, bir gün mukadderat onları karşı karşıya getirdiği zaman dünyaya kardeş geldiklerini ve aynı beşikte büyüdüklerini bile hatırlıyamadılar. Tarihin yapıcı dalgaları arasında göğüs göğüse yeniden çarpışarak yoğruldular. Asırlarca süren bu yoğruluştan, yarınki Avrupaya örneklik etmesini beklediğimiz Türk - Macar kardeşliği doğdu.

★

Bir milletin ruhunu [illegible] bağlarının sağlamlığını ve [illegible] gibi, biz, Almanyaya giden Türk gazetecileri, Sivastopol dönüşünde Macar hükûmetinin davetlisi olarak Budapeşteye indiğimiz zaman yakından gördük. Daha [illegible] [illegible]

Fakat Macar kardeşlerimizle geçirdiğimiz üç gün zarfında, Peştede kavuştuğumuz sinir rahatlığının çok daha üstünde bir zevk duyduk. Her kollektif duygu gibi, bu zevk de kaynağı iki millet arasındaki sevgi bağlarından aldığı için, bize, maddî rahatlığımızı gölgede bırakan asil ve yüksek heyecanlar verdi.

★

Peştede, başta Macaristanın dirayetli ve muhterem Başvekili Ekselans Kallay olmak üzere, mühim şahsiyetler tarafından kabul olunduk, ilim ve matbuat adamlarile uzun uzun konuşmak fırsatını bulduk. Atatürk ve İnönü Türkiyesinin son yirmi senelik başarılarile Türkler ve Macarlar arasındaki kan bağlarına dayanan, politika kaprislerinden uzak, temelli dostluk, konuşmalarımızın leit - motif'ini teşkil ediyordu. Temelli dostluklar, hükûmetin halka propaganda ile aşılamıya çalıştığı, merkezden muhite doğru yayılan dostluklar değildir. Temelli dostluk, asıl dostluk halktan hükûmete, muhitten merkeze giden, mahiyetini tarihten ve realiteden alabilen dostluktur. Biz, Peştede Macar kardeşlerimiz arasında geçirdiğimiz üç gün zarfında Türk-Macar dostluğunun bu asalı vasfını yerinde ve yakından gördük. Buraya gelen Macarların, Türk münevverleri ve Türk halkı arasında başka türlü bulabu-

NADİR NADİ

(Arkası sahife 2 sütun 4 te)

İngilterenin sabık Ankara büyük elçisi Sir Percy Lorrain

TÜRKİYE "İstiklâlini müdafaaya azmetmiştir,,

İngilterenin eski Ankara Büyük Elçisi diyor ki:

«Atatürk ve İnönü. Türkiyenin, kendini idare etmek için bulmak mazhariyetine eriştiği iki büyük adamdır»

Londra 17 (a.a.) — Sunday Times gazetesi İngilterenin eski Ankara büyük elçisi Percy Lorrain'in bir makalesini büyük başlıkla neşretmektedir. Makalede deniliyor ki:

«Yeni Türkiyeyi vasıflandıran esas nokta bütünlük ve idraktir.

Yeni Türkiye siyasî istiklâlini müdafaaya azmetmiştir. Bu hususta imkânlar çok büyüktür. Türkiyenin nüfusu takriben 20 milyondur. Türkler istedikleri gelişmeyi temin etmek için sulh arzu ediyorlar. Türk hükûmet adamları bugünkü olayları evvelden görmüşlerdir. Türkiyenin bu görüşüne bir çok devletler inanmışlardır. Cumhuriyetin ilânındanberi vatandaşlardan bir çok malî fedakârlık istenmiştir. Gelirin yüzde 25 - 30 u millî müdafaaya tahsis edilmiştir. Bütün vatandaşlar bunu seve seve kabul

(Arkası sahife 3 sütun 6 da)

Amiral Nomura bugün şehrimizde

Amiral Nomura ile bir [illegible] dan mürekkeb bir Japon askerî heyeti [illegible] [illegible] Ankaraya [illegible] askerî [illegible] Ankarada [illegible].

Japon askerî heyeti Türk hükûmetinin daveti üzerine askerî müesseseleri ziyaret edecektir.

Madagaskarda harekât tekrar başladı

Londra 17 (a.a.) — Vichy hükûmeti Madagaskardaki [illegible] [illegible] [illegible] devam edecektir. [illegible]

Nafıa Vekili tetkik seyahatine çıktı

Ankara 17 (Telefonla) — Nafıa Vekili General Ali Fuad Cebesoy bugün saat 18 le kalkan Erzurum trenile bir tetkik seyahatine çıkmıştır.

M. Filofun beyanatı

Gayemiz, Mihvere dayanarak

«Kuvvetli bir Bulgar devleti yaratmaktır»

Sofya 17 (a.a.) — Başvekil M. Filof dün öğleden sonra kilise mensublarile mebuslar, yüksek rütbeli subaylar, hükûmet [illegible] [illegible] [illegible] de mühim bir nutuk söyliyerek hükûmetin iç ve dış siyasetini uzun uzadıya anlatmıştır.

M. Filof sözlerine devam ederek bilhassa şöyle demiştir:

«— Hükûmetin başlıca gayesi, yeni nizam esaslarına uygun olarak içtimaî

(Arkası sahife 3. sütun 4 te)

Rumen Ajansı Stalingrad'ın işgalini haber veriyor

Fakat Berlin telgrafları, şehrin sokaklarında hâlâ kanlı savaşların devam ettiğini bildiriyor

[illegible]

Alman harp tebliği

Bükreş 17 (a.a.) — [illegible]

Berlin 17 (a.a.) — [illegible]

Alman tebliği

Berlin 17 (a.a.) — [illegible]

Terek üzerinde [illegible] kuvvetine rağmen savaşlar devam etmektedir. Düşmanın mukabil taarruz[illegible]

(Arkası sahife 3 sütun 2 de)

Kar — İzleri örttü ? ? ?

Yeni bir karar

Belediyeler mahallî ihtiyaclar için hükûmete ayrılan yüzde 25 buğday hisselerinden de satın alabilecekler

Ticaret Vekili İzmire vardı

Ankara 17 (Radyo gazetesi) — Yarın Resmî Gazetede hububat mübayaalarını [illegible] bir millî korunma kararı intişar edecektir. Bu kararla 15 temmuz 1942 tarihli kararnameye yeni bir hüküm ilâve edilmektedir. 15 temmuz tarihli kararla 1942 mahsulü buğdayın bir kısmına el koymakla, geri kalanının satışını serbest bırakmıştı. Gene aynı karara göre el konan mahsulün nakli, başkasına temlik ve hibesi yasak edilmişti.

İşte yeni karar bu hükme bir istisna koymuştur. Buna göre henüz borcunu ödememiş mıntakalarda mahallî ekmeklik ihtiyacı için bütün belediyeler serbest fiatlar üzerinden ve icab eden miktarda buğday satın almağa mezun kılınmışlardır.

Ticaret Vekili İzmirde

İzmir 17 (Telefonla) — Ticaret Vekilimiz Denizli trenine bağlı hususî vagonla geceyarısı buraya gelmiş, istasyonda karşılanmıştır. Vekil yarın 10.30 da incir, üzüm borsalarını açacaktır.

Ticaret Vekilinin Antalyalılarla hasbıhali

Antalya 17 (Hususî) — Dün akşam şerefine Halkevinde verilen ziyafette Ticaret Vekili Dr. Behçet Uz beyanatta

(Arkası sahife 3. sütun 5 te)

Uzakşark harbi

Salomonlar denizinde

Amerikan ve Japon donanmaları yeniden karşılaşmak üzere

Pearl Harbour 17 (a.a.) — Bugün düşmanın Salomon adalarını geri almak için giriştiği teşebbüs esnasında Japon donanması ile şiddetli çarpışmalar olduğu bildirilmektedir. Amerikan silâhendazları mevzilerini muhafaza etmiye muvaffak olmuşlar ve düşmanın Guadalcanal hava üssünü almak için yaptığı teşebbüsü akim bırakmışlardır. Japonlar ehemmiyetli miktarda uçak kaybetmişlerdir.

Cenuba doğru bir ileri harekâtında

(Arkası sahife 3. sütun 2 te)

Bir muhtekir

İki sene sekiz ay için Kemaha sürülecek

«İplik ihtikârı yapmaktan İstanbul birinci millî korunma mahkemesinde muhakeme edilen Divanyolunda Piyer Loti caddesinde [illegible] Mehmed [illegible] iki sene, sekiz ay Kemaha sürülmesine ve bin lira ağır para cezası ödemesine karar verilmiştir.

Sultanhamamında kumaş taciri Simon Brod ve tezgâhtarı David Russo üç bin lira değerinde kumaşı satışa çıkarmamaktan ve Sahreminide Fatmasultan mahallesinde Kazım Altan tapı memurluğu arasında [illegible] yolsuzluğa görülmekten muhakeme; Beyoğlunda Kalyoncukulluğunda tacir Parts Avedik de mevcud malı satmaktan, bedelini gizlemekten İstanbul ikinci millî korunma mahkemesine tevkif edilmişlerdir.

Alman Propaganda Nazırı Dr. Goebbels

Goebbels'e göre

Harb gibi sulh da birdenbire çıkacaktır

Alman nazırı "istediğimizi biliyoruz ve bildiğimizi de istiyoruz,, diyor!

Berlin 17 (a.a.) — Propaganda Nazırı Goebbels, Das Reich gazetesinde yazdığı bir başyazıda bu harbin ne kadar süreceği meselesini incelemektedir. Nazır diyor ki:

«Harbin dördüncü yılında dost ve düşman herkes harbin ne kadar süreceği

(Arkası sahife 3 sütun 5 de)

Sovyet harp tebliği

Stalingrad'da her ev siper haline girdi

Moskova radyosu muharebenin en şiddetli ve kanlı safhasına girdiğini bildiriyor

Moskova 17 (a.a.) — Sovyet tebliği: 16 eylülde kıt'alarımız Stalingrad'ın şimali garbî kapılarında ve Mozdok bölgesinde düşmanı şiddetli muharebeler vermiye icbar etmişlerdir.

Tebliğin eki

Moskova 17 (a.a.) — Sovyet tebliğine ektir:

Stalingrad'ın şimal-batı çevresinde bir Sovyet birliği düşman hücumlarını püskürtmüş ve 6 tank tahrib etmiştir. Başka bir kesimde düşmanın bir makineli tüfek birliği tamamile imha edilmiştir. [illegible] yapılan çarpışmalarda 400 düşman öldürülmüştür.

Stalingrad'ın cenub - batısındaki Sovyet birlikleri düşman piyadesinin ve tank kıt'alarının dört hücumunu püskürtmüşlerdir.

Merkez cephesinin bir kesiminde Sovyet kıt'aları bir müstahkem hattı [illegible] derek 10 zırhlı mevzi ile topraktan yapılmış 26 mevzii tahrib etmişlerdir.

Stalingrad sokaklarında evden eve yapılan çarpışmalar

Londra 17 (a.a.) — Reuter ajansının Moskovadaki muhabiri yazıyor:

Dünkü gün Alman tankları ile hücum kıt'alarının girmeğe muvaffak oldukları Stalingrad doğu şimalinde kanlı bir muharebe cereyan etmektedir. Her tavanarası, her mahzen ve her pencere bir siper haline gelmiştir ve Almanlarla Ruslar ekseriya sokakların iki başında karşılıklı çarpışmaktadırlar. Muharebe kâh bir tarafa, kâh öte tarafa temayül

(Arkası sahife 3 sütun 3 te)

Bir çöp kamyonunun dün yaptığı feci kaza

Frenleri tutmıyan araba Kumkapı vokuşunu inerek iki yavruyu ezip öldürdü, bir kişiyi de yaraladı

Feci kazayı yapan kamyon tütüncü dükkânının içine girerek durduktan sonra

(Yazısı 3 üncü sahifededir)

Millî Müdafaa tahvilleri

Yurdun her yerinde, büyük bir tehalükle satın alınıyor

Ankara 17 (a.a.) — Yurdun her tarafından alınan haberler, satışı devam etmekte olan Millî Müdafaa istikrazı tahvillerine karşı halkımızın çok yakın bir alâka göstermekte olduğunu belirtmektedir.

(Arkası sahife 3, sütun 5 te)

Salomon adaları sularında Amerikan - Japon deniz ve hava kuvvetleri arasındaki muharebeleri canlandıran resim

Yiyecek satan bazı toptancı tacirler mahkemeye veriliyor

AKŞAM

Sene 25 — No: 8643 — Fiatı her yerde 5 kuruş — PERŞEMBE 12 Teşrinisani 1942 — Sahibi: Necmeddin Sadak — Neşriyat müdürü: Hikmet Feridun Es — Akşam Matbaası

Hükûmetin aldığı tedbirler memlekete iyilik, genişlik getirecektir. Muvaffakıyetin yarısı vatandaşların iyi niyetine bağlıdır.

Her memlekette dünya harbinden doğma darlık, pahalılık, yoksulluk yanında, bunları azaltan veya çoğaltan hususî sebepler de vardır.

Bunları yokederek insanları harbden önceki rahatlığa ve bolluğa kavuşturacak bir tılsım hiç bir yerde bulunmuş değildir. İktisat bilgilerinin öğrettiği her yerde her zaman tatbiki mümkün çareler, istihsali çoğaltmak, istihlâki kısmak, elde bulunanı vatandaşların parasına göre değil, adalete göre dağıtmak ve nihayet bu gibi buhranların yarattığı ahlâksızlıkları önlemek gibi tedbirlerdir. Bunlar iyi kötü, az yahut eksik tatbik edilir, millî müdafaa kaygısı vatandaşlara büyük sıkıntılar yükletir, suçlar karşısında normal adalet makanizmasına bağlı kalındığı gibi tedhiş usullerine de baş vurulabilir. Fakat her hükûmetin bu sahada aldığı ve alacağı tedbirler hep nisbidir. Memleketin terbiyesine ve teşkilât derecesine, halkın seviyesine, maddî ve manevi takatına göre değişir. Birdenbire yüzde yüz iyilik getiren ve bu iyiliğe karşılık halktan fedakârlık istemiyen tedbirlere hiç bir yerde raslanmıyor. Bu demektir ki tedbirler ve bunların tesirleri tedricidir, tecrübe bu işlerde en büyük derstir. Buna rağmen eski zamanları bulmak, eski hale yaklaşmak imkânsızdır. Bundan başka her tedbir yeni sıkıntılar, yeni fedakârlıklar davet eder. Hükûmetten tedbir isterken eski rahatının, her zamanki hürriyet ve genişliğinin bozulmamasını bekleyenler aldanıyorlar. Hastalıktan şifa bekleyenler bazan çok acı ilâçlara, hattâ bazan da çok acıtıcı ameliyatlara katlanmalıdırlar.

Başvekil Saraçoğlu Şükrü, dünkü beyanatında bütün bu noktaları açıkça anlattı, uzun nutkunun en ayırıcı vasfı hiç şüphe yok ki büyük samimiyettir.

Saraçoğlu, halkçı bir hükûmetin tam halktan gelme reisi sıfatile, Millet Meclisine ve o münasebetle memleket efkârına her şeyi olduğu gibi hiç bir derdi gizlemeden söyledi. Sıkıntıları ve darlıkları küçümsemekten çekindiği kadar eksikleri ve yanlışları gizlemeğe de tenezzül etmedi. Olacak şeylerle yapılamıyacak işleri biribirinden ayırdı. Dün aksayanı bugün elden gelen bir topluluk halinde Meclise bildirdi. Bizce, hükûmetin teklif ettiği tedbirlerin değerinden önce takdire ve tebrike lâyık olan nokta bu büyük memleket dâvasının teşrihine hâkim olan derin samimiyet ve Başvekilin çok doğru tâbirince «Ruhi asalettir.»

Hükûmetin uzun çalışmalardan sonra Meclise getirdiği kararlarda dikkate çarpan özdeğin, göz boyamak, yahut hastalığın sadece dış gösterilerini savuşturmak isteyen geçici uyuşturmalara değil derdin köküne varacak tesirli ve sürekli çarelere dayanmasıdır.

İstihsali çoğaltmak gibi temelli tedbirler uzun zaman ister. İstihlâki kısmağa ve dağıtımda tam adalet gözetmeğe memleketin sosyal bünyesi elverişli değildir. Başvurulacak tesirli çare, pahalılığı azaltacak, yahut pahalılığın artmasına engel olacak yolları hemen bularak adaleti, bunlardan en fazla zarar gören halka tatbik etmektir.

Bunun içindir ki hükûmet, ilk iş olarak, az gelirli vatandaşları, yani kazancını pahalılığa göre çoğaltamıyanları elden geldiği kadar giydirmeğe, doyurmağa karar vermiştir. Sayısı bir buçuk milyonu tutan, çoğu şehirlerde oturan bu muztarip kütleyi hükûmet, mustahsilden doğrudan doğruya alacağı maddelerle yaşatmağa çalışırken, dolayısile piyasaya genişlik vermek, alıcıyı azaltmak suretile de fiatlerin yükselmesine engel oluyor.

Yaranın üstüne büyük bir cesaretle parmak basan Saraçoğlu, fiatlerin yükselmesinde yalnız eşya azlığının değil, aynı zamanda para bolluğunun da âmil olduğunu Meclise anlatmaktan çekinmemiş ve en ehemmiyetli tedbir olarak bir nevi para azaltımını ileri sürmüştür. Piyasadan büyük mikdarda para çekmek zarureti karşısında hükûmet, bir hedef daha gütmüş oluyor:

Buhrandan bol bol istifade ederek para kazanmış olanları millî müdafaa fedakârlığına ortak etmek, kazanç vergisi usullerinin eksiklerine ve kaçamak yollarına sığınarak türlü hilelerle kazançlarını gizleyen zümreden bu vesile ile tam vergiyi almak.

Varlık vergisi, bir taraftan milyonlarca liranın geri çekilmesi suretile pahalılığın önünü alacak en tesirli çare olduğu gibi, kazandıkları paralarla bu pahalılığa yardım etmiş olanların Devlete ödiyecekleri en adaletli borcu teşkil ediyor.

Necmeddin Sadak

(Devamı sahife 2, sütun 4 te).

Fındıktan yağ ve küspe

Giresun'da fındık unu ekmeğe karıştırılıyor

Ankara 11 (A.A.) — Bize verilen malûmata göre, Ticaret Vekilliğinin fındıktan yağ ve küsbe çıkarılması mevzuu üzerindeki tetkikleri sona erdirmiştir. Giresun fındık ihracatçılar birliği umumî kâtibi ve fındık tarım satış kooperatifleri birliği umum müdürü bu mevzu etrafında Ticaret Vekilliğile temas etmek üzere Ankaraya gelmişlerdir.

Şimdiden fındık unu Giresunda yağ alınmaksızın yüzde beş ve on nispetinde ekmeklik una karıştırılmakta bu suretle daha yüksek kalorili ekmek temin olunmaktadır. Fındık istihsal edilen yağın, madenî yağlar ile karıştırılarak sanayide, yahut tasfiye neticesinde kokusu alındıktan sonra nefaset, kalori ve fiat bakımından çok elverişli bir şekilde yemeklik sade yağ yerine kullanılabileceği anlaşılmıştır.

Bir kilo fındıktan 600 gram yağ 400 gram küsbe çıkmaktadır. Fındık küsbesi de ekmeklik un içinde ve bilhassa pasta imalinde sarfedilecektir.

Giresun fındık tarım satış kooperatifleri birliği fındıktan ilk parti yağ ve küsbe istihsal ettirmek üzere teşebbüse geçecektir.

Varlık vergisi kanunu dün kabul edildi

Tüccar, büyük çifçilerle akar sahiplerinden alınacak olan verginin esaslarını neşrediyoruz

Ankara 11 (Telefonla) — Meclisin bugünkü toplantısında, Başvekil Şükrü Saracoğlu nutkunu alkışlar arasında bitirip kürsüden ayrıldıktan sonra, ilk sözü Müstakil gurup reisi B. Ali Râna Tarhan almış, yenilmiyecek güçlük olmadığını, sabit gelirli vatandaşlar hakkında hükûmetçe alınan kararların şükranla karşılandığını söyledikten sonra demiştir ki:

«Yalnız bu yardımla meselenin halledileceği kanaatinde değiliz. En çok ıstırap çekenleri tamamile tesbit etmek mümkün olsa dahi, dağılacak maddeler ellerine geçinciye kadar hayatî ihtiyaçları için, kndilerini piyasanın ezici tesiri dışında tutmağa imkân yoktur. İstihlâki istihsal ile ayarlamadıkça ve bununla birlikte fiat mürakabesi yapılmadıkça günün meselesi halledilemiyecektir.»

Maliye Vekili B. Fuat Ağralı, Başvekilin bahsettiği Varlık vergisi kanunu lâyihasına temas etmiş; gerek bu, gerek memurlara parasız kumaş ve kundura, tâsirhane ve fabrikalardan alınacak muamele vergisinin aynen alınması hakkındaki kanun lâyihalarının muvakkat bir encümende görüşülmesini teklif etmiştir. Ayrılan muvakkat encümenin çalışması için, celseye, öğleden sonra toplanmak üzere nihayet verilmiştir.

Öğleden sonra Meclis toplanmış, Varlık vergisi kanununun müzakeresine başlanmıştır. Lâyihanın heyeti umumiyesi üzerinde söz alan mebuslar, mütalâalarını söyledikten sonra maddelere geçilmiş ve lâyiha müttefikan kabul edilmiştir.

Varlık vergisi

Kabul olunan Varlık vergisi kanununun esasları şudur:

1 — Servet ve kazanç sahiplerinin servetleri ve fevkalâde kazançları üzerinden alınmak ve bir defaya mahsus olmak üzere varlık vergisi adile bir mükellefiyet tesis edilmiştir.

2 — Varlık vergisi aşağıda yazılı zümrelere dahil olan hakikî ve hükmî şahıslardan alınır:

a) 2395 ve 2728 sayılı kanunlarla ek ve tadilleri mucibince mükellef bulunanlar.

b) Büyük çiftçiler, (Büyük çiftçilerden maksat istinin idaresine ve vüs'atine halel getirmeksizin bu mükellefiyeti ifa edebileceği bu kanunda yazılı komisyonlarca tesbit edilenlerdir.)

c) Uhdelerinde bulunan binalarının ve hisseli ise hissedarların hisselerine düşen bir yıllık gayrisafi iradı yekûnu 2500 liradan ve arsalarının vergide mukayyet kıymetleri 5000 liradan yukarı bulunan ve bu miktarlar ayrıldıktan sonra mütebaki irat ve kıymetlerle bu vergiyi verebileceği komisyonlarca kararlaştırılanlar.

d) 1939 senesindenberi 2395 veya 2728 sayılı kanunlar mucibince vergiye tâbi bir iş ve teşebbüsle uğraştığı halde bu kanunun neşri tarihinde işini terk, devir veya tasfiye etmiş bulunanlar.

e) Meslekleri tacir, komisyoncu, tellâl veya simsar olmadığı halde 1939 senesindenberi velev bir defaya münhasır olsa bile ticarî muamelelere tavassut ederek komisyon veya tavassut mukabili olarak her ne nam ile olursa olsun para veya ayniyat almış olanlar.

3 — İkinci maddede yazılı mükellefiyet zümrelerinden iki veya daha ziyadesine dahil olanlar bu zümrelerin her birinden ayrı ayrı mükellef tutulurlar. Umumî, mülhak ve hususî bütçelerle belediye bütçelerinden ve 3659 numaralı kanuna tâbi müesseselerden tahsisat, maaş ve ücret alanlarla kadroya müsteniden yevmiye ile istihdam edilenler yalnız bu maaş, tahsisat, ücret ve yevmiyelerinden dolayı ikinci maddenin (a) fıkrasındaki mükllefiyete tâbi değillerdir.

(Devamı sahife 2, sütun 1 de)

BU SABAHKİ TELGRAFLAR

Darlan Fransız kuvvetlerine "Ateş kes!,, emrini verdi

Gl. Eisenhover Fransız donanmasını müttefik kuvvetlerine katılmağa davet etti

Londra 12 (A.A.) — Üç günlük hareketten sonra Fransız şimal Afrikasında mukavemet nihayet bulmuştur. Amiral Darlan dün Fransız kuvvetlerine şu emri vermiştir: «Amerikan kuvvetlerine ve müttefiklerine karşı mücadeleyi kesmelerini tekmil deniz, kara ve hava kuvvetlerine emrediyorum.» Bu emir, Fas da dahil tekmil Fransız kumandanlarına verilmiştir.

Müttefik kuvvetler Cezayirin 180 kilometre şarkında, Bougie limanını işgal etmişlerdir. Burası sahil ana demiryoluna talî bir hatla bağlıdır. Cezayir sahasına yapılan muhtelif hava taarruzlarında Mihver 16 uçak kaybetmiştir.

Londra 11 (A.A.) — Müttefik ve Fransız kuvvetleri arasında muhasemata bugünkü çarşamba günü saat 7 de nihayet verilmiştir.

En büyük kara, deniz ve hava hareketi

Londra 12 (A.A.) — Britanya İstihbarat nazırı Lüiten Nevyork'ta beyanatta bulunarak Müttefiklerin şimal Afrika hareketi için 500 den fazla gemi kullandıklarını, 350 harb gemisinin bunlara refakat ettiğini söylemiş, bunun tarihte en büyük kara, deniz ve hava hareketi olduğunu ilâve etmiştir. Nazır: «İngilizler, İngiliz ve Amerikan kuvvetlerinin şimalî Afrika sahili ortasında bir noktada el ele vermelerini sabırsızlıkla bekliyorlar.»

Sardenya, Sicilya, Tunus arasında

Londra 12 (A.A.) — Bir harb muhabiri Sardenya, Sicilya ve Tunus arasında büyük Mihver hava harekâtı görüldüğünü bildirmiştir.

Fransız donanmasını dâvet

Londra 12 (A.A.) — Şimalî Afrikadaki Amerikan kuvvetleri kumandanı Gl. Eisenhover bir mesaj neşrederek Fransız harb ve ticaret gemilerini Müttefiklere katılmağa davet etmiştir. Bunda deniliyor ki:

«Hitler yurdunuzu istilâ etti, şimdi de donanmanızı almak istiyor. Gemilerinizi vermeyin, Cebelüttarık'a gidin. Bu mümkün olmazsa gemilerinizi batırın.»

Mareşal Pétain nerede?

Londra 11 (A.A.) — Zürih'den bildirildiğine göre, mareşal Pétain ile general Weygand meçhul bir semte müteveccihen Vichy'den ayrılmışlardır.

Londra 11 (A.A.) — Vichy radyosunun bildirdiğine göre, Vichy kabinesi bugünkü çarşamba günü saat 16 da mareşal Petain'in reisliğinde hususî bir toplantıya davet edilmiştir. Laval saat 13 te Vichy'ye dönmüş ve derhal mareşal ile görüşmüştür. Fransız filosu saat 15 te henüz Toulouse açıklarında bulunmakta idi.

Vichy 11 (A.A.) — Saat 14,30 da mareşal Pétain daima Parkotelde bulunuyor ve başlıca iş arkadaşlarile müzakereler yapıyordu. Sabah bir sıra görüşmelere inhisar etmiş ve bunlar öğleden sonra da devam etmekte bulunmuştur.

Lâval Hitlerle görüşmüş

Vichy 11 (A.A.) — Laval'in bu ayın dokuzunda Münihte Hitler'le görüştüğü bugün bildirilmektedir.

Londra 11 (A.A.) — Söylendiğine göre Laval, Almanlarla açıkça bir ittifak akdetmek istememiştir. Bunun üzerine bugün fecir vakti Alman kıtaları Fransanın işgal altında bulunmıyan kısmında ilerlemeğe başlamışlardır.

Tunus 12 (A. A.) — Tunus'a Mihver kuvvetleri çıktığı hakkındaki haber resmen tekzibedilmiştir.

İtalyanlar Korsika'ya asker çıkardılar

Londra 12 (A.A.) — Korsika adasında Bastia'ya İtalyanlar asker çıkarmışlardır.

General de Gaulle'ün bir hitabesi

Londra 12 (A.A.) — General de Gaulle, radyoda bir nutuk söyliyerek bütün Fransız zabitlerini ve askerlerini silâhlarile, Çarpışan Fransa kuvvetlerine katılmağa davet etmiştir.

İtalyanlar Nis'e girdiler

Londra 11 (A.A.) — Vichy radyosu, İtalyan kıtalarının saat 15 te Nis'e girdiklerini bildirmektedir.

Alman sözcüsü ne diyor?

Berlin 11 (N.P.D.) — Bugünkü Alman basın konferansında, işgal altında olmıyan Fransız topraklarından Alman askeri geçirilmesi ve Korsikanın işgali dolayısile hasıl olabilecek aksülâmeller bahis mevzuu edilmiştir. Alman matbuat sözcüsü bu hususta demiştir ki:

«Mareşal Petain tarafından çekilen protesto sadece bir formalite meselesi ve sırf hukukî bakımdan kıymeti olan bir tedbir olup Fransa hükûmetinin bu husustaki asıl kanaati ve Fransız halkının esas durumu hakkında bu protestodan hiçbir mâna çıkarılamaz. Zira Fransa hükûmeti aynı zamanda, Alman askerlerinin Frnsız topraklarından geçmesine karşı konulmaması, sükûnetle ve ağırbaşlılıkla hareket edilmesi hakkında, Fransız halkına talimat vermiştir.»

Mihver Mısır'da 59 bin kişi kaybetti

B. Churchill dün Avam Kamarasında mühim bir nutuk söyledi

Londra 11 (A.A.) — B. Churchill, bugün Avam kamarasında bir nutuk söylemiştir. Nutkunda Mısırdaki son muharebelerden ve kazanılan muvaffakıyetten bahsettikten sonra demiştir ki: «Rusya kendisini müdafa etmekle bize emsalsiz bir hizmette bulunmuş ve Almanyanın geçen umumî harb zarfında kaybettiğinden fazla milyonlarca askeri harb dışı etmiştir. İkinci cephe için birçok hazırlıklar yapmadan teşebbüse geçmemiz ihtiyatsız bir hareket olurdu. «Ruslara niçin boş ümitler verdiniz, niçin 1942 de Avrupada ikinci bir cephe açılacağı hakkında tebliğ neşrettiniz?» diye sorulursa şunu derim ki, hattâ aynı zamanda kendi milletimizi de yanlış düşünceye sevkederek düşmanı aldatmağı tamamen doğru ve haklı buluyorum.»

İngiliz Başvekili bundan sonra Stalin'den bahsile bu zatın basiretini övmüştür. Müteakiben Mısır harbinde Mihverin 34 bin Alman, 25 bin İtalyan olarak ölü ve esir suretile 59 bin kişi, 500 tank, 1000 top kaybettiklerini, İngiliz kayıbının 13,600 olduğunu söylemiştir.

B. Churchill, İtalyanın ihtiyatsızca harbe girmesile düştüğü vaziyetten bahsetmiş, sonra Mihverin bütün Fransız topraklarını işgal etmeğe başladığından bahsile demiştir ki:

«Fransa mütareke şartlarına hakkile riayet ediyordu. Şimdi Fransız adını taşıyan bütün Fransızların birlik olması zamanı gelmiştir. Mecliis, önümüzdeki birkaç gün içinde mühim hâdiseler olacağından emin olabilir. Gayretlerimizi gevşetmemek şartile sevinmek hakkımızdır.»

Garp çölünde

Sekizinci ordunun ileri hareketi devam ediyor

Londra 12 (A.A.) — Sekizinci ordu ileri hareketine devam ediyor. Müttefik hava kuvvetleri şimdi Şarkî Sirenayka üzerinde devriye uçuşları yapıyorlar. Dün hava dövüşlerinde 11 Mihver tayyaresi tahribedilmiştir. Bunlardan sekizi pikedir. Mihver kıtaları müttefik tayyareler tarafından yeniden şiddetle bombardıman edilmiştir.

Yeni millî mücadelemiz!...